

POLITIMEGLING

***”Det er møte mellom mennesker som har en
konflikt og som antagelig kan avgjøres
utenfor straffesak”***

Av Heidi Victoria Bjurstedt

Masteravhandling i kriminologi

Vår 2009

Institutt for kriminologi og retts sosiologi

Juridisk Fakultet

Universitetet i Oslo

Sammendrag

Oppgavetittel: Politimegling ”Det er et møte mellom mennesker som har en konflikt og som antagelig kan avgjøres utenfor straffesak”.

Mastergradsavhandling av Heidi Victoria Bjurstedt

Veileder: Hedda Giertsen

Institutt for kriminologi og retts sosiologi, Universitetet i Oslo

Mai, 2009

Antall ord: 47 852

Masteroppgaven tar for seg et relativt nytt fenomen, politimegling, forstått slik informantene ved Furu og Bjerke politipatrulje definerer det, etter de deltok på kurs med konfliktrådet i restorative justice og restorative policing. Politimeglerne ser på politimegling som et nyttig og egnet arbeidsverktøy som de bruker som metode i sitt forebyggende arbeid med ungdommer og ungdomskriminalitet.

Politimegling belyses ut i fra politiinformantene som arbeider som politimeglere, gjennom tre ungdomsinformanter som har deltatt på politimeglinger samt gjennom fem observasjonshistorier som tar opp ulike erfaringer fra politimeglinger. Konfliktrådet og restorative justice er en del av bakgrunnen til politimegling og jeg har derfor gjennom oppgaven kastet lys på politimegling ved å vise til konfliktrådets verdier. Det er viktig å presisere at jeg ikke ønsker å sammenligne politimegling i praksis med konfliktrådsmedling i praksis. Informasjon om konfliktrådet har jeg hentet fra konfliktrådets Håndbok for meglere (2006).

Viktige spørsmål for meg har vært hva er politimegling, hvilke likheter og ulikheter mellom politimegling og konfliktrådsmedling kommer frem samt får politiet gjennom politimegling mer makt og kontroll, eller bidrar politimegling til å holde ungdommene utenfor strafferettsapparatet? Masteroppgaven gir ikke noe entydig svar, men jeg forsøker å belyse og beskrive et sosialt fenomen, politimegling, og hvordan aktørene opplever å delta i det.

Forord

Denne masteroppgaven handler om Furu politipatrulje og hvordan de arbeider forebyggende med ungdommer ved å benytte politimegling som arbeidsverktøy. Jeg vil gjerne takke alle som har hjulpet meg på vei i denne prosessen:

Takk til Kastanje politikammer og Furu politipatruljen. Takk til Bjerke politipatruljen for muligheten til observasjon av politimegling samt intervju av politimegleren. En spesiell takk går til Politibetjent A, for ditt engasjement, kunnskap og hjelp under hele prosessen. Det har vært en glede! Denne oppgaven hadde ikke vært mulig uten deres samarbeidsvilje.

Takk til veileder Hedda Giertsen. Du har vært en kjempe støtte både faglig og privat. Takk for gode og hurtige tilbakemeldinger, konstruktiv kritikk og ikke minst den gode latterfylte samtalen. Jeg har lært mye under din vinge.

Takk til bibliotekstjenesten ved Institutt for kriminologi og rettssosiologi.

Takk til medstudenter i lesesalen, for oppløftende og beroligende samtaler. Studiehverdagen ble straks litt lettere.

Takk til gode venner som har vist interesse for oppgaven. Det har betydd mye.

Sist men ikke minst, tusen takk til min familie. Takk for gjennomlesing, oppmuntrende ord og for at dere har støttet meg hele veien gjennom studiene. Jeg hadde ikke kommet så langt uten dere – tusen takk.

Oslo mai, 2009

Heidi Victoria Bjurstedt

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	- 1 -
Viktige spørsmål for meg har vært:.....	- 2 -
Disposisjon	- 2 -
2. Metode kapittel	- 3 -
2.1 Intervju som metode	- 3 -
Intervjuguide	- 4 -
Materialet til intervju.....	- 4 -
Rekruttering og begrensninger til intervjuene.....	- 5 -
Validitet i et kvalitativt intervju	- 6 -
2.2 Observasjon som metode	- 7 -
Observasjon av politimeglinger	- 7 -
Å miste data på grunn av formaliteter	- 8 -
Observasjon av politipatruljeringer og vanskeligheter med tilgang.....	- 8 -
Å kjøre med politiet som forsker.....	- 10 -
En kjøretur.....	- 10 -
2.3 Å se gjennom sine egne briller, objektivitet og subjektivitet	- 10 -
Lojalitet til hvem?	- 11 -
2.4 Etikk	- 12 -
3. Furu politipatrulje – en introduksjon	- 14 -
3.1 Politipatruljens historikk	- 14 -
3.2 Furu politipatruljens arbeidsoppgaver.....	- 16 -
Etterforskning av ungdomssaker	- 16 -
Operativ kjøring	- 16 -
Oppsøkende virksomhet.....	- 17 -
3.3 Oppsummering	- 18 -
4. Bakgrunn for politimegling i Eik	- 19 -
4.1 Deltakelse på seminar.....	- 19 -

4.2 Restorative justice og konfliktrådet.....	20 -
4.3 Restorative Justice og Thames Valley Police	23 -
4.4 Politiets oppfatning	24 -
4.5 Oppsummering	26 -
5. Hvordan kommer sakene til politimegling og hva spiller inn? -	27 -
5.1 Hvem bringer saken frem?	27 -
Hvordan saker kommer inn til megling.....	29 -
5.2 Politimegling eller ikke – momentene som spiller inn.....	32 -
Alder.....	32 -
Kjenning	34 -
Alvorlig saker	35 -
Oppriktighet	36 -
Å rydde opp og gi en oppstrammer	37 -
Å skape trygghet.....	38 -
Politiet - et ønske om å gi en sjanse til.....	39 -
5.3 Politiets syn på hva de skal megle og hva de sender til konfliktrådet?	40 -
Samarbeid med konfliktrådet	42 -
6. Resultat og registrering	44 -
6.1 Resultat.....	44 -
Strafferabatt	45 -
6.2 Registrering	46 -
7. Politiets vurderinger	48 -
7.1 Å være kjent : å bli fanget opp av kontrollapparatet	48 -
7.2 Å være kjent : å bli sluset utenom kontrollapparatet.....	52 -
Å sluses inn og ut	53 -
7.3 Oppsummering	54 -
8. Forberedelser til politimeglingen.....	55 -
8.1 Samtykke	55 -

8.2 Frivillighet, overbevisning og informasjon	- 56 -
8.3 Forsamtale og bekymringsamtale	- 58 -
8.4 Forsamtalene - selvinnsikt og bevisstgjøring	- 59 -
8.5 Hvilken betydning har personkontakt?	- 61 -
8.6 Tidens betydning forut for møte.....	- 62 -
8.7 Rammer politiet setter opp	- 64 -
9. Politimegling, makt og politiets rolle	- 66 -
9.1 Politiets syn på deres rolle.....	- 66 -
10. Ungdommenes beskrivelse av politimegling.....	- 71 -
10.1 Frivillighet fra ungdommenes ståsted	- 71 -
10.2 Politiets innsats er det overbevisning eller engasjement?	- 73 -
10.3 Opplevelsen av å delta i en politimegling	- 74 -
Å møte motparten.....	- 76 -
10.4 Ungdommenes begrunnelser til politimegling	- 77 -
10.5 Ungdommene - politimegling versus konfliktrådsmegling.....	- 79 -
Syn på meglers rolle	- 80 -
10.6 Politimegling – ender ikke alltid med forsoning	- 82 -
10.7 Ungdommenes syn på politiet etter politimegling	- 85 -
11. Erfaringer fra fem politimeglinger	- 86 -
11.1 Trekantdrama som førte til trussel	- 86 -
11.2 Uenighet om penger som ble til slagsmål	- 91 -
11.3 Provokasjon som ble til alvorlig voldshendelse med flere mot en.....	- 93 -
11.4 Å få med alle involverte samt det som foregikk bak i kulissene.....	- 97 -
11.5 Hærverk med uante konsekvenser.....	- 99 -
12. Kontroll eller alternativ?	- 104 -
12.1 Sosial kontroll	- 104 -
To sider ved politiets kontroll	- 105 -
12.2 Politimegling som alternativ eller utvidelse av kontrollapparatet?	- 114 -
12.3 Erfaring som kan kaste lys	- 116 -

12.4 Rettssikkerhet	- 118 -
12.5 Politimegling og konfliktrådsmegling.....	- 119 -
12.6 Avsluttende ord	- 121 -
13. Referanse og Litteraturliste.....	- 124 -
Internett kilder:.....	- 125 -
14. Vedlegg.....	- 127 -
Informasjonsskriv og samtykkeerklæringer	- 127 -
Intervjuguide – Politimegling. For politimegleren.....	- 130 -
Intervjuguide – Politimegling. For ungdommer som har vært med på politimegling..	- 132
-	

1. Innledning

Masteroppgaven tar for seg et relativt nytt fenomen, politimegling, forstått slik som informantene ved Furu og Bjerke politipatrulje definerer det, etter de deltok på kurs med konfliktrådet. Politimegling belyses også ut i fra ungdomsinformantenes syn og opplevelse etter å ha deltatt på megling i regi av politiet. Masteroppgaven gir ikke noe entydig svar, men jeg forsøker å belyse og beskrive et sosialt fenomen politimegling og hvordan aktørene opplever å delta i det. Gjennom oppgaven tar jeg sikte på å drøfte politimegling i lys av konfliktrådsmegling. Det er viktig å presisere at jeg ikke ønsker å sammenligne politimegling i praksis med konfliktrådsmegling i praksis. Informasjon om konfliktrådet har jeg hentet fra konfliktrådets Håndbok for meglere (2006).

Jeg landet på valg av tema fordi jeg ønsket å belyse en reaksjonsform som retter seg mot ungdomskriminalitetsproblematikken. Jeg ville vite hva politimegling innebar og hvordan politiet arbeider på det området. Min hovedkontakt har vært politibetjent A ved Furu politipatrulje, og jeg har fulgt vedkommende i sitt arbeid.

Politimegling er, kort fortalt og veldig forenklet, et møte hos politiet som involverer flere parter. På spørsmål om hva politimegling er, svarte den ene politiinformanten:

Det er møte mellom mennesker som har en konflikt og som antagelig kan avgjøres utenfor straffesak.

Politi, gjerningsperson/er, offer/e og foreldre til ungdommene er alltid tilstede på disse møtene. Andre individer og instanser kan også delta der det finnes hensiktsmessig, som for eksempel barnevern, skolen, miljøarbeidere og konfliktrådet. Politimegling er, som dere vil se, også mye mer enn dette. Det er en intrikat prosess som jeg ønsker å presentere og diskutere.

Jeg har siktet på å beskrive og nyansere mine inntrykk slik at leseren skal forstå hvordan Furu politipatrulje arbeider forebyggende med ungdomskriminalitet ved å ta i bruk en arbeidsmetode, politimegling. Internasjonalt er ikke dette et nytt fenomen, restorative policing er blitt forsøkt og forsøkes i en rekke land. Jeg vil ikke fokusere på internasjonale forhold, men nevner kort Thames Valley Police i England. Dette er fordi det var Thames Valley Police som ble invitert til Norge og holdt kurs for konfliktrådet og politiet i restorative policing. Jeg bruker begrepet politimegling bevisst for å markere at meglingene skjer i regi av politiet.

Jeg har ønsket å belyse, fortolke, beskrive samt drøfte politimegling og håper leseren sitter igjen med mer forståelse enn forvirring. Det har selvsagt, som det meste her i livet, både positive og negative sider. Jeg håper jeg har klart å fange begge aspekter. Langt ifra alle aspekter som kunne være diskutert i henhold til politimegling og konfliktrådsmegling er berørt her, av plass, tids- og ressursmessige grunner. Jeg føler at jeg nesten sitter igjen med mer spørsmål enn svar, men håper dog at det vil være interessant lesing og inspirere til videre forskning på området politimegling. Et tema jeg syns er meget interessant, spennende og nyttig.

Viktige spørsmål for meg har vært:

Hva er politimegling? Belyst gjennom to politiinformanter som arbeider som politimeglere, tre ungdomsinformanter som har deltatt på politimeglinger samt fem erfaringer fra politimeglinger.

Hvilke likheter og ulikheter mellom politimegling og konfliktrådsmegling kommer frem? Får politiet gjennom politimegling mer kontroll eller bidrar politimegling til å holde ungdommene utenfor strafferettsapparatet?

Disposisjon

Etter metodekapittelet, gir jeg, i kapittel 3, en introduksjon til Furu politipatrulje og deres arbeidsoppgaver. I kapittel 4 presenterer jeg begrepet politimegling ved å se på dens bakgrunn samt belyser politiets syn og definisjon på hva politimegling er. I kapittel 5 ser jeg på hvordan saker kommer frem til megling og hvilke momenter som spiller inn når det bestemmes om en hendelse skal politimegles eller ikke. I Kapittel 6 presenterer jeg hva politimegling kan resultere i, samt hvordan det registreres. Kapittel 7 går videre på politiets vurdering og tar for seg to erfaringer fra politipatruljene for å belyse temaet. I kapittel 8 viser jeg hvilket arbeid som ligger forut for selve politimeglingen. Politiets syn på deres rolle og makt tas opp i kapittel 9. Ungdommens syn presenteres i kapittel 10 og kapittel 11 gir leseren fem konkrete erfaringer eller historier fra politimegling, for å belyse ytterligere hva som skjer i en politimegling. I kapittel 12 tar jeg opp spørsmålet om sosial kontroll og om politimegling er en utvidelse av kontrollapparatet eller et alternativ til kontrollapparatet. Rettssikkerhet diskuteres og til hvilke grad det ivaretas, samt politimegling versus konfliktrådsmegling, og sist men ikke minst noen avsluttende ord.

2. Metode kapittel

I min masteroppgave skriver jeg om politimegling som en måte å arbeide forebyggende med ungdommer på. Jeg ønsket å si noe om hva politimegling er ved å beskrive, belyse og fortolke begrepet. Da jeg ønsket å finne ut av hva politimegling var, ble det naturlig for meg at datainnsamlingsmetoden landet på de kvalitative metodene intervju og observasjon.

Thagaard (2003) forklarer hvordan kvalitativ metode er godt egnet til å oppnå en forståelse av sosiale fenomener. Metoden forsøker å gå i dybden og vektlegger betydning. Forskeren forsøker å få en forståelse av virkeligheten som er basert på hvordan de som studeres forstår den. Samtidig er det veldig viktig å huske at når man fortolker noe vil alltid ens eget ståsted bidra til hvordan forskeren ser sitt datamateriale (ibid). Dette kommer jeg tilbake til.

Jeg har fått følge Furu politipatrulje tett i deres arbeid, og samlet inn min empiri ved å observere meglingsmøter, kjøre som observatør i operativ kjøring, intervju politibetjenter som er kurset i restorative justice og holder meglinger, samt ungdommer som har deltatt på meglingsmøter.

Widerberg (2001) skriver at kvalitativ forskning tilbyr sjansen til et møte, til å komme noen nær og til å lære mer som menneske, ikke bare som fagperson. Dette er ikke lett, men det er lærerikt (ibid).

2.1 Intervju som metode

”Å samtale er en eldgammel måte å tilegne seg kunnskap på” (Kvale, 1997 : 23). I et intervju er opplysningene som kommer frem ikke objektive men subjektive. Det er informantens egne meninger som kommer frem på bakgrunn av spørsmålene som forskeren stiller og følger opp (ibid).

Ifølge Widerberg (2001) er et kvalitativt intervju avhengig av hvor flink intervjueren er til å følge opp det intervjupersonen tar opp og som kan kaste lys over vedkommendes forståelse av det aktuelle temaet. Kvale (1997) i likhet med Widerberg (2001) argumenterer for at dette er intervjuets styrke. At den fanger opp variasjonen i intervjupersonenes oppfatninger om et tema og dermed gir et bilde av en mangfoldig og kontroversiell menneskelig verden (ibid).

Intervjuguide

Før jeg foretok noen intervjuer lagde jeg meg to intervjuguider, et til hvert utvalg, henholdsvis politi og ungdom. Widerberg (2001 : 60) påpeker at en intervjuguide er ment som et hjelpemiddel til forskeren i intervjusituasjonen og skal være det konkrete oversatte uttrykket for det man ønsker å belyse eller analysere (ibid).

Da jeg arbeidet med min intervjuguide forsøkte jeg å strukturere den i forhold til temaer jeg ønsket å vite mer om. Jeg opplevde det meget betryggende å ha det som en slags mal, men det var også flere ganger jeg supplerte intervjuguiden med tilleggsspørsmål. Tilleggsspørsmålene tok jeg på sparket, for å følge opp et tema informanten hadde kanskje belyst, eller for å utdype et poeng som jeg så komme til overflaten. Jeg opplevde at intervjuguiden hjalp i forhold til det å ha en flyt i samtalen samt for å ha oversikt over hvordan man lå an med tanke på tiden.

Materialet til intervju

Da jeg satte i gang med min masteroppgave skulle jeg, som nevnt, ha to utvalg til mine intervjuer. Den ene var politimeglere og den andre ungdom som hadde deltatt på politimegling. På forhånd visste jeg at jeg hadde en metodisk vanskelighet i forhold til det ene utvalget, politimeglere. I Eik kommune er det kun to politimeglere som har deltatt på kurset om restorative policing i forbindelse med konfliktrådet. Heldigvis var de begge villige til å stille til et intervju.

Begge intervjuene av politimeglerne ble holdt på våren/tidlig sommer 2008, og varte i ca en og en halv time. Intervjuene ble holdt på arbeidsplassen til informantene og utenom et par telefoner ble vi ikke forstyrret. Politiinformantene har lang erfaring i politiet, er etterforskere, mellom 40 og 50 år og henholdsvis tjenestemann og tjenestekvinne. De er også begge ledere for sine avdelinger og begge hadde deltatt på kurset om restorative justice og restorative policing sammen med konfliktrådet.

Det andre utvalget var ungdommer mellom 13-20 år. Jeg hadde sett for meg at jeg skulle intervjuer ca 8 ungdommer og at dette ikke ville bli noe problem. Dessverre så ble det vanskeligere å rekruttere ungdomsinformanter enn først antatt. Jeg har kun fått intervjuet tre ungdommer som har deltatt på politimegling. To av intervjuene tok ca 30 min og ble holdt i et møtelokale i et bibliotek. Begge ungdommene var gutter, mellom 13 og 16 år og hadde samtykke fra sine foreldre. Det siste intervjuet var med en litt eldre gutt, mellom 18 og 21 år, og varte i ca en og en halv time. Dette intervjuet ble også holdt på et møterom i et bibliotek.

Valg av møtested falt på flere ting. Jeg ønsket et sted som var nøytralt for alle parter, enkelt å finne frem til, skjernet i forhold til støy på grunn av båndopptakning samt litt formelt uten å bli for seriøst.

Rekruttering og begrensninger til intervjuene

Politiutvalget mitt ble rekruttert direkte og indirekte. Den ene politimeglere, som var min hovedkontakt i politiet, spurte jeg direkte om vedkommende ville delta på et intervju. Jeg delte ut informasjonsskriv og innhentet skriftlig samtykke fra vedkommende forut for intervjuet. Den andre politimeglere kom jeg i kontakt med indirekte ved at min hovedkontakt i politiet spurte om ikke jeg kunne få observere et meglingsmøte vedkommende skulle ha. Dette fikk jeg anledning til å gjøre. Etter meglingsmøtet var ferdig satt politimeglere og jeg og pratet litt. Da benyttet jeg sjansen til å presentere arbeidet mitt og spurte om vedkommende var villig til å delta på et intervju om politimegling. Politimeglere takket ja, vi ble enig om en dato. Før intervjuet startet fikk jeg innhentet skriftlig samtykke.

Begge intervjuene ble tatt opp på båndopptaker og senere transkribert.

I forhold til ungdomsinformantene var prosessen fram til rekruttering litt annerledes og litt mer kronglete. I henhold til personvern og etiske retningslinjer fremlagt av Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste, heretter kalt NSD, var det pålagt at dersom ungdommene var under 18 år at jeg måtte ha samtykke både av ungdommene og foreldrene, og at kontakten i forhold til intervju ble først etablert da jeg hadde observert et meglingsmøte.

Forut for meglingsmøte innhentet jeg samtykke til at jeg fikk observere møte, fra både ungdommer og foreldre. De fikk da utdelt et informasjonsskriv om prosjektet og et samtykkeerklærings skjema for at jeg kunne observere meglingsmøte. Det ble også utdelt et samtykkeskjema for å delta på intervju. Det var her det ble litt kronglete.

Enten kunne jeg gjøre det slik at ungdom med foreldre, skriver under der og da etter meglingsmøte, på å samtykke til å delta på et intervju. Eller så kunne de ta informasjonsskrivet og samtykkeerklæringen til å delta på intervju med seg hjem, diskutere det seg imellom og så postlegge den underskrevne samtykkeerklæringen til å delta på intervju til meg. Deretter ville jeg kontakte ungdommen for å avtale tidspunkt og sted til intervju. Erfaringsmessig skjedde dette aldri. Grunnen kan være at fremgangsmåten ble litt tungvint,

men det var slik jeg så det den eneste måten å ivareta det etiske aspektet av at ingen potensielle informanter skulle føle seg tvunget til å delta.

To av ungdomsinformantene mine ble rekruttert ved at de bestemte seg der og da etter meglingsmøte og i samråd med foreldre å delta på intervjuet. Her var vel egentlig foreldrene pådrivere til at sine barn skulle stille opp. Vi avtalte at jeg ville kontakte dem i nærmeste fremtid for å avtale intervju. Jeg ringte to dager etterpå, til ungdommene, minnet dem på hvem jeg var, avtalte tidspunkt og sted. Jeg valgte å ta begge intervjuene samme dag men med nok slingringsmonn til at informantene ikke vil treffe på hverandre. Ingen av dem dukket opp den avtalte dagen. Jeg avtalte ny dato og da fikk jeg begge intervjuene.

Den tredje ungdomsinformanten kontaktet jeg en god stund etter at jeg hadde observert et meglingsmøte med han. Jeg kom i kontakt med vedkommende gjennom min hovedkontakt i politiet og en avisartikkel. Ungdommen gikk ut og fortalte sin historie til en avis, så jeg brukte det som inngangsvinkel til å rekruttere han, og fikk hans mobil nummer av hovedkontakten min. Det intervjuet var veldig annerledes enn med de to andre informantene, dette tror jeg skyldes aldersforskjell og erfaringer.

Alle tre intervjuene ble tatt opp på båndopptaker og transkribert.

En annen begrensning jeg opplevde med å intervju ungdommer var at det ikke var like lett å få flyt i intervjuet. Som Widerberg (2001) påpeker er formålet med det kvalitative intervjuet å benytte seg av møte mellom forsker og intervjuperson og den unike samtalen som oppstår (ibid). I et av mine intervjuer syns jeg det var meget vanskelig å få til den gode samtalen. Jeg hadde min intervjuguide som jeg jobbet ut i fra men for hvert spørsmål jeg stilte ble det enten misforstått, ikke svart på ellers så måtte jeg ”dra” et svar ut av ungdomsinformanten. Vi var ikke på likt nivå i det hele tatt, verken i forhold til forståelse av tema som var politimegling eller i forhold til retorikk. Ord ble misforstått og refleksjon samt tilstedeværelse var til dels forsvunnet.

Validitet i et kvalitativt intervju

Noe av kritikken kvalitativ metode har mottatt er hvor valide er dataene. Når dataene er individers subjektive erfaringer så vil det som oftest føre til irregulariteter, men dette kan man også si er en styrke ved den datainnsamlingsformen. Eksempelvis opplevde jeg under et intervju at en informant gjenfortalte noe som overhodet ikke stemte med min oppfattelse eller

notater om hva som skjedde under politimeglingen. Informanten husket ikke at intervjueren hadde deltatt på meglingsmøte og gjenfortalte på et slikt vis at et helt annet bilde ble skapt.

Ved et annet intervju meddelte informanten synspunkter som ikke kom frem under meglingen men som var meget interessante selv om de kanskje virket litt i konflikt i forhold til hvordan han hadde oppført seg under selv meglingsmøtet.

Jeg opplevde også i et intervju at en informant svarte først på et spørsmål på en bestemt måte. Da jeg fulgte opp spørsmålet og forsøkte å få det utbrodert så gikk informanten helt vekk ifra det vedkommende hadde sagt og kom med et helt forskjellig svar.

2.2 Observasjon som metode

Jeg har benyttet observasjon som metode både i forhold til å observere politimeglinger og til å observere politiet og deres arbeid når de er ute og kjører operativt i helgene. Jeg har observert 4 meglingsmøter mellom politi og ungdommer fra vår til høst 2008 og åtte politipatruljeringer fra sensommer til vinter 2008/2009.

Ifølge Thagaard (2003 : 59) er observasjon en viktig metode for å få informasjon om personers handlinger og hvordan de forholder seg til hverandre. ”Observasjon innebærer at forskeren studerer, registrerer og tolker andres kroppslige og språklige uttrykk og handlinger” (Widerberg, 2001 : 16).

Observasjon av politimeglinger

Det var viktig for meg å observere politimeglinger for da fikk jeg observert direkte hvordan politiet går frem og hvordan de ordlegger samt oppfører seg. Meglet de med eller uten uniform, hvordan var språkbruken, så man restorative justice elementer eller var alt autoritært. Dette var ting jeg bare hadde mulighet til å få kunnskap om ved selv å være tilstede.

Jeg observert tre politimeglinger ved Furu politipatrulje og et ved Bjerke politipatrulje. Alle disse meglingene, utenom en, var med mindreårige, altså ungdommer under den kriminelle lavalder. Foreldrene var tilstede under politimeglingene og deltok aktivt. Alle varte mellom en halvtime og en time. Under møtene satt jeg slik at jeg var utenfor, samtidig som jeg hadde god anledning til å observere og iaktta alle deltagerne. Jeg skrev notater for hånd og tok ikke opp meglingene med båndopptaker.

Til hvert meglingsmøte ble jeg presentert av politimegleren. Jeg sa et par ord om meg selv og min rolle og fikk innhentet skriftlig samtykke fra deltagerne før møte gikk i gang.

Etter meglingsmøte forsøkte jeg å forklare hva jeg ønsket med intervjuet og hvordan ungdommene kunne være med på dette dersom dette var ønskelig. Som tidligere skrevet syns jeg dette ble litt kronglete og vanskelig og jeg endte med en liten gruppe informanter som kan også tolkes dit hen at ungdommene og foresattere også opplevde det slik.

Å miste data på grunn av formaliteter

Det var ved to meglingsmøter som jeg observerte, i tillegg til disse jeg har allerede nevnt, at jeg ikke fikk hentet skriftlig samtykke før vi startet. Politibetjent A hadde pratet med alle partene og forhørt seg per telefon med deltagerne om det var i orden at jeg observerte meglingsmøtet. Dette var i orden for alle parter. Da møte fant sted rakk jeg rett og slett ikke å få hentet inn underskrevet skriftlig samtykke før møtet ble satt i gang. Dett var både fordi jeg ikke kom til og fordi jeg ikke følte det riktig å avbryte for å samle inn, det ble bare ikke riktig der og da.

På grunn av at jeg ikke fikk innhentet skriftlig samtykke valgte jeg ikke å bruke noe av det som kom frem under møtene i min oppgave. Dette er fordi jeg ikke ville forholdt meg til datainnsamlingen slik NSD forutsatte da de godkjente meldeskjemaet mitt. Selv om dette opplevdes frustrerende syns jeg det er viktig at man holder tungen rett i munnen i forhold til regelverk og hva man har blitt enige med NSD om.

Observasjon av politipatruljeringer og vanskeligheter med tilgang

Ifølge politipatruljen kunne de få ungdomssaker inn til megling på bakgrunn av hendelser de kom over når de var ute og patruljerte i helgene. Jeg ønsket derfor å observere politiet når de var ute og patruljerte i helgene. Det var viktig for meg å være en del av prosessen fra A til Å, altså fra en hendelse skjedde til det endte med politimegling. En annen side ved at jeg ønsket å observere politipatruljeringer, var at jeg ønsket å iakttå hvordan politiet var i interaksjon med ungdommene når de var ute og patruljerte. Ifølge Myhrer (2007 : 8) la Rådet for taushetsplikt og forskning om sin praksis i 2005, de forstod regelverket slik at det som hovedregel ikke kunne gis samtykke til observasjon som forskningsmetode på private områder, det vil si deltakelse som samtidig og usensurert ga tilgang til taushetsbelagt informasjon fra private områder (ibid). Senere ble dette endret og jeg fikk muligheten til å kjøre med politiet som observatør.

Å komme seg gjennom alt byråkratiet for å få til det jeg ønsket var mitt første problem, mitt andre problem var at det tok veldig lang tid. Da jeg og min hovedkontakt i politiet først kom på at det hadde vært meget fornuftig at jeg deltok på patruljeringer, sendte jeg skriftlig søknad

til politimesteren i Eik, og fikk tilbakemelding om at dette var i orden. Det kom senere fram under et seminar på Institutt for kriminologi og rettssosiologi, der vi skulle presentere våre temaer for masteroppgaven, at det var betrakteligere vanskeligere å få den tilgangen. Dette fikk jeg bekreftet av NSD. NSD forklarte at jeg måtte endre meldeskjemaet mitt, deretter måtte jeg søke skriftlig hos Politidirektoratet samt legge ved brev fra veileder, og igjen søke hos Rådet for Taushetsplikt og Forskning. Det jeg søkte om var dispensasjon for taushetsplikten i forhold til observeringer av politipatruljeringer.

Dette er for så vidt helt i orden men så kommer tidsspørsmålet inn. Jeg sendte inn min søknad i april og fikk endelig svar i juli. Rådet besluttet å samtykke til at det dispenseres for taushetsplikten men ønsket seg en øvre grense på hvor mange politipatruljer jeg skulle observere. De anbefalte at jeg og politidirektoratet kom fram til en enighet. Vi landet på en grense på åtte observasjoner av politipatruljeringer.

Alt dette resulterte i at jeg ikke fikk dratt ut og observert patruljeringer før til høsten, september 2008. Det var ikke noe vits i å kjøre med politiet i sommer månedene, da mange var på ferie og slikt. Alt dette har gjort at jeg ikke bare kom bak mitt eget tidsskjema men også at jeg gikk glipp av sesongen der jeg følte det kanskje skjer ”mer” med ungdommer. Nemlig om vår, tidlig sommer, når skolen er snart slutt og alle gleder seg til friheten sommeren medbringer.

Det tungvinte byråkratiske med å få tilgang har jeg opplevd som meget tidskrevende og det forsinket meg betraktelig, selv om det var absolutt verdt å gå de rundene slik at jeg fikk realisert ønske om å delta på politipatruljeringer som observatør.

En annen metodisk begrensing var at min kontakt i politiet kjørte operativt hver fjerde helg, samt at det ofte var helt andre ting som ville oppstå i løpet av en vakt som kanskje ikke akkurat var så ungdomsrettet. Høsten har også vært merkverdig stille, som for så vidt er positivt bare ikke når man som student vil ha masse materiale.

Det skal sies at jeg sitter igjen med en interessant observasjonserfaring fra operativ kjøring. Det har vært mange hyggelige stunder, spennende oppdrag, interessante situasjoner men situasjonene har kanskje ikke direkte dreid seg om eller belyst ungdomskriminalitet som fører til politimegling. Jeg har opplevd dette som både meget spennende og litt frustrerende.

Å kjøre med politiet som forsker

Da jeg var ute og kjørte patrulje med politiet var min rolle deltakende observatør. I noen situasjoner ville jeg bare stå og observere, eller følge etter politiet og observere. I andre situasjoner ville rollen min være mer deltakende både i forhold til oppdrag og individer. Jeg fikk observert politipatruljer og virksomheter som ikke hadde direkte relevans for oppgaven, men som gjorde at jeg fikk kjennskap og tilgang til politiet og deres ulike arbeidsområder.

Når vi traff ungdommene på gaten og kom i prat med dem ble jeg presentert som kriminolog og svarte på deres spørsmål om hva det innebar og hvorfor jeg kjørte med politiet. De fleste ungdommene trodde jeg enten var sånn drit kul "csi" lignende agent, superpoliti eller veldig høyt oppe i politiet siden jeg fikk gå i sivilt. Da jeg omsider fikk forklart at å være kriminolog innebar å være en samfunnsviter som tok opp spørsmål som omhandlet kriminalitet, sosial kontroll, makt mekanismer i samfunnet osv var skuffelsen stor hos de fleste av ungdommene.

En kjøretur

Som nevnt fikk jeg innvilget åtte observeringer av politipatruljeringer. En helg da jeg skulle kjøre med hovedkontakten min i politiet fikk vi et oppdrag å kjøre transport. Vi skulle kjøre en ungdom sammen med barnevernsvakten.

Politibetjent A sa til meg at jeg måtte velge om jeg ønsket å være med. Siden det ikke var direkte relevant for oppgaven og hele patruljen gikk egentlig bort til det oppdraget bestemte jeg meg for ikke å være med på den patruljen.

Det ble omsider slik at jeg endte med å være med på den bilturen, men at jeg ikke så på det som en politipatruljering. Det var heller en biltur der jeg innhentet materiale gjennom en uformell samtale med politibetjent A. Vi snakket mye om hvordan politiet er bygd opp, hvilke reaksjoner man kan få, alt fra forelegg til forvaring. Vi ble bedre kjent og jeg fikk også et bedre grunnlag for å ta opp aktuelle spørsmål ved senere anledninger.

2.3 Å se gjennom sine egne briller, objektivitet og subjektivitet.

Da jeg begynte å skrive denne masteroppgaven hadde jeg nok en noe feil oppfatning av politiet. Jeg var forutinntatt og hadde et bilde av politiet som lite reflekterende, maktmisbrukere, opptatt av straff, lov og rett, firkantede og i det store og det hele som kanskje litt urettferdige og med helt feil holdning til det meste i samfunnet.

Jeg fikk mine forutinntatte meninger kastet i fjeset og ble overrasket over det politiet jeg møtte og har blitt kjent med. Mine holdninger har endret seg drastisk og jeg har heller i ettertid slitt med en litt dårlig samvittighet ovenfor politiet.

Furu politipatrulje arbeider ut i fra et forebyggende perspektiv. Dette har selvsagt noe med måten de ser og tolker kriminelle handlinger på. En i beredskapstroppen versus en i politipatruljen vil ha ulike ståsted, verdier og syn på kriminalitet og kriminelle.

Noe som var en verdifull lekse for meg etter en episode hvor jeg var med å kjøre operativt, var hvor lett det er å tvinge på sine egne ”troer” og tolkninger på individer og en situasjon, samt hvor lett det er å bli påvirket av det feltet man er inne i og observerer. Eksempelvis hadde jeg mange forutinntatte meninger om hvordan et individ opplevde en bestemt situasjon da jeg var ute og kjørte operativt, sannheten er at jeg vet ingenting om hvordan denne opplevelsen var for denne kvinnen. Det eneste jeg vet er hvordan jeg opplevde situasjonen, men min sannhet er ikke hennes sannhet. Som forsker så vil man alltid se gjennom sine egne sosiale briller, det å ikke ha med seg sin bagasje er så å si umulig, men det er veldig viktig å være klar over hvilke sosiale briller man ser igjennom.

Lojalitet til hvem?

Jeg opplevde å bli tatt veldig godt imot i mitt arbeide med å samle inn datamaterialet. Jeg ble vist tillit, fikk svar på spørsmål jeg lurte på og fikk utlevert artikler, skriv som omhandlet temaet politimegling. Jeg har ved noen anledninger følt at jeg har stått litt for lenge i en av leirene og kanskje vært litt forvirret i forhold til hvor min hjemmebane er. Jeg har, som tidligere nevnt, blitt møtt av meg selv som overraskende gikk med mange forutinntatte og uberettigede meninger ovenfor politiet. Politiet jeg lærte å bli kjent med hadde et mye bredere syn på kriminalitet og kriminelle enn det jeg hadde trodd de skulle ha, perspektivet var nesten litt holistisk. Dette førte til at jeg hadde en periode hvor jeg var meget forvirret.

Jeg følte meg også uloyal mot ungdommene, som om jeg kanskje glorifiserte politiet litt for mye og ble litt for godt kjent med den biten men ikke så godt med ungdommenes syn. Det ble veldig viktig for meg her å huske på hva jeg så på, jeg ser ikke på politiet i sin helhet, men en del av det. En del av politiet som har som primær oppgave å jobbe forebyggende med en eksplisitt gruppe av befolkningen, ungdommer, vil selvsagt ha et menneskesyn og perspektiv som egner seg til slike arbeidsoppgaver.

Jeg fikk et godt tips av min veileder Hedda Giertsen, hun sa til meg, da jeg fortalte at jeg kjente det var litt vanskelig å være meg oppi alt det andre, at det eneste du skal være lojal mot er ditt datamateriale. Dette hjalp med veldig, plutselig var en liten bit av alt det forvirrende ved å være masterstudent ikke fult så forvirrende og jeg fikk litt ro og fred over meg selv. Jeg håper at jeg har ivaretatt individene som har vært villig til å belyse det jeg har lurt på og at jeg ikke har tråkket noen på tærne.

2.4 Etikk

Anonymisering, samtykke, informasjon, åpenhet, alt dette er viktige etiske prinsipper i og under en forskningsprosess. Informanter skal kunne kjenne seg igjen samt det de har sagt men de skal være anonyme i forhold til andre, slik at de ikke blir gjenkjent i det endte arbeidet. Det som kommer frem under intervjuene skal behandles med både respekt og ømfintlighet. Det er også viktig at det ikke ligger noen form for tvang under rekruttering av informantene.

Som tidligere nevnt opplevde jeg det vanskelig å få tak i ungdomsinformanter og endte opp med en beskjedne gruppe. I et meglingsmøte jeg observerte erfarte jeg nærmest at tilbudet til ungdommene om å delta på et intervju i etterkant av politimeglingen, for å fortelle om sine erfaringer og kunnskaper, ble nesten brukt som mer straff fra foreldrene sin side. Jeg opplevde at det var nesten slik at ”du har å stille opp på dette” og ”da er du blitt straffet nok”. Selv om det var fristende å få en ungdomsinformant til påpekte jeg at familien kunne ta med seg informasjonsskrivet og samtykkeerklæringen hjem slik at de kunne diskutere det nærmere. Heldigvis hørte jeg ikke mer fra dem. Jeg tror jeg hadde følt det litt ubehagelig å holde et intervju med en ungdom mellom 13-15 år under slike omstendigheter. Uansett hvor mye jeg ønsket flere informanter ble det under slike premisser helt feil for meg å forsøke å få til en rekruttering.

Etikk er en veldig viktig del av datainnsamlingsprosessen. Det er uhyre viktig å ivareta sine informanter både før, under og etter man har fått samlet inn informasjonen man skulle interessere seg for. Thagaard (2003) påpeker at forskeren skal alltid ivareta informantene og ikke utsette dem for noe ubehag. For meg var det viktig at både ungdommene og politiet forstod at de var ekspertene, at det var deres meninger, opplevelse og erfaringer som hadde bærekraft og var betydningsfulle.

Jeg traff en av mine informanter, det hadde gått ca en og halv måned siden jeg hadde intervjuet vedkommende. Vi ble stående og prate litt om hvordan det stod til med oss begge,

informanten sa til meg at han syns det hadde vært godt å prate om alt i intervjuet, å reflektere over alt som hadde vært og hvor han stod i dag. Det var fint å få en slik tilbakemelding, at vedkommende person hadde følt seg ivaretatt.

3. Furu politipatrulje – en introduksjon

I Eik kommune er det to politiposter som jobber målrettet mot ungdommer og ungdomskriminalitet, Furu politipatrulje og Bjerke politipatrulje. Politipatruljene er en del av Kastanje politikammer og går under etterforskningsseksjonen.

Furu politipatrulje jobber ut i fra et forebyggende perspektiv. I en artikkel ¹ skrives det at det i saker hvor ungdom er innblandet forsøker man så langt det lar seg gjøre å finne kreative måter å løse saken på. Dette gjøres i samråd med juristene i politiet samt andre involverte. Deres mål er å unngå at noen blir registrert i Politiets strafferegister og får dette heftende ved seg videre i livet (ibid). Furu politipatruljens målgruppe er ungdommer under 18 år i Østre Eik.

På Furu politipatrulje er de fire ansatte, delt i to skift. Politiposten er ikke åpen for publikum generelt sett. Dersom man har en anmeldelse må man henvende seg til Kastanje politikammer. Arbeidsoppgavene deres kan grovt fordeles i tre deler; etterforskning, operativ kjøring, som vil si at de kjører patrulje annen hver helg, samt oppsøkende arbeid. Betjentene har også en tjenestetelefon som så å si bemannes døgnet rundt. Politibetjent A forklarer at vedkommende har i sin tjeneste valgt å være tilgjengelig og bruker mye tid på individoppfølging av barn og unge som har begynt å komme ut på feil vei. Vedkommende ser på dette som forebygging.

Som politibetjent A har uttalt: *Det er mer som en livsstil og ikke en 08-16 jobb. Ungdommer vil ha problemer til alle døgnets tider.*

3.1 Politipatruljens historikk

I 2004 ble politipatruljen på Furu opprettet. Tidligere hadde det fungert som et nærpoliti post, bemannet av en person. Nærpolititanken er basert på at geografisk nærhet til borgerne gjør politiet lettere tilgjengelig samt at de tjenestemenn/kvinner som jobber på slike poster får god lokalkunnskap.

I et skriftlig dokument ² opplyser intervjupersonen at den nye posten ble opprettet på bakgrunn av et ønske og behov for å være ute i ungdommenes miljø, for der igjen å kunne lettere fange opp og påvirke ungdommenes valg samt hindre rekruttering til kriminalitet.

---

¹ Av anonymiserings hensyn gir jeg ikke ytterligere referanser.

² Av anonymiserings hensyn gir jeg ikke ytterligere referanser.

På spørsmål om hvordan ungdomspatruljen ble til, forklarer politiinformant 1 i et intervju at:

Jeg og en kollega var i sosiale lag... og vi ble sittende å snakke om hvorfor Kastanje politikammer aldri hadde fått til dette med forebyggende på en effektiv måte. Så var det noe med stil og image og hvem vi får rekruttert. Så ble det fremlagt en plan for politidistriktet som de da aksepterte. Dette skjedde i 2003 og så var det oppstart i 2004.

Videre kommer det frem, av det overnevnte dokumentet, at dersom politiet skulle kunne ha noe innflytelse på ungdommenes valg og hindre rekruttering til kriminalitet, måtte politiet befinne seg på en arena der de traff ungdommene på deres hjemmebane. Tjenestemennene som ble rekruttert var relativt unge med varierende bakgrunn. Politiet satte opp en arbeidsvakt som gikk på skift og tjenestemennene skulle etterforske ungdomssaker samt kjøre operativt ute. Tanken var at dersom politiet var ute på skift, jo større var sjansen for at de var tilstede når noe ungdomskriminelt skjedde, som igjen ville lette politiets etterforskning (ibid).

I dokumentet ³ forklarer politibetjent A at politiet skulle arbeide forebyggende med ungdommer, man skulle være ute og tilstede blant ungdommene for å bli best kjent med dem og deres miljø. De fire tjenestemennene fordelte skolene i Østre Eik. Alle fikk utdelt tjenestetelefon og de prioriterte barn i alderen 13-18 år, altså la de sitt fokus på ungdomsskoler og videregående skoler (ibid).

I Norge er den kriminelle lavalder etter straffeloven § 46, 15 år. Kriminell lavalder er den minste alder en person må være for å kunne bli strafferettslig ansvarlig for en kriminell handling (Wikipedia, 2009). I Lov om barnevernstjenester § 1-3 står det at tiltak som omhandlet i denne lov kan treffes overfor barn under 18 år. Når barnet samtykker, kan tiltak som er iverksatt før barnet har fylt 18 år, opprettholdes eller erstattes av andre tiltak som er omhandlet av denne lov inntil barnet har fylt 23 år (ibid).

Det interessante her er å se på hvordan politiet velger å arbeide innenfor en alders ramme på 13-18 år som vil si to år før en ungdom er eventuell strafferettslig ansvarlig, men som er innenfor barnevernets rammer. Furu politipatruljens arbeidsoppgaver er å drive målrettet forebyggende arbeid, dette kan da også være ovenfor ungdommer som er under 15 år.

---

³ Av anonymiserings hensyn gir jeg ikke ytterligere referanser.

3.2 Furu politipatruljens arbeidsoppgaver

Som tidligere nevnt er politipatruljens primær oppgaver delt mellom etterforskning av ungdomssaker, operativ kjøring og oppsøkende virksomhet.

Etterforskning av ungdomssaker

Alle betjentene som arbeider ved Furu ungdomspatrulje er etterforskere. Dette vil si at ungdomspatruljen, der påtalemyndigheten beslutter det, etterforsker straffesaker for å avklare de faktiske forholdene rundt handlingen. Ungdomsteamet etterforsker alle straffesaker som omhandler ungdommer, opptil 18 år. I et skriftlig dokument ⁴ forklares det at det er en person som har ansvaret for etterforskningen ved hver politipatrulje post, men at vedkommende også kjører operativt ute med de andre (ibid).

Operativ kjøring

Ved patruljevirkosomhet er det lagt fokus på målgruppen og oppdrag som har med ungdom og deres aktivitet å gjøre.

Da jeg var med å kjøre operativt i helgene observerte jeg at dette oppnås ved å patruljere på de steder hvor de unge oppholder seg. Dette kan for eksempel være rundt skolene, busstasjoner, trikkeholdeplasser og i boligområder, enten da utendørs eller på hjemmeleilighetene. Mye tid går til å kjøre rundt og lete etter ungdommene. Andre metoder er å avtale med bussjåfører at de skal si ifra dersom de kjører en buss med ungdommer til et bestemt sted, stoppe små grupper og høre om planene deres for kvelden osv.

Natteravnene er også en viktig aktør for politiet. Hver vakt jeg har vært på og patruljert med politiet har de stoppet og snakket med natteravnene og delt informasjon.

I et foredrag ⁵ forklarer politibetjent A at politiet opplever det som en klar fordel å være ute blant ungdommene, å ha sett hvem som er på stedet og hvordan ”klima” utvikler seg både i forhold til det forebyggende arbeidet og dersom man skulle kontaktes i etterkant og motta anmeldelser på forskjellig forhold. Det vektlegges hvor viktig det er å være en del av miljøet og prosessen helt fra starten av. Det er viktig at ungdommene kjenner til politiet og at politiet har kjennskap til ungdommene. Politiets hovedobjekt er å være ute og synlig (ibid)

---

⁴ Av anonymiserings hensyn gir jeg ikke ytterligere referanser.

⁵ Av anonymiserings hensyn gir jeg ikke ytterligere referanser.

Oppsøkende virksomhet

En arbeidsmetode Furu politipatrulje benytter for å arbeide forebyggende med ungdommer er at de reiser rundt til ungdomsskolene i Østre Eik og holder foredrag. Som tidligere nevnt er skolene fordelt på de fire betjentene ved Furu politipatrulje.

Ifølge politibetjent A blir arbeidsoppgavene sendt ut til skolen i forkant av at Furu politipatrulje kommer og holder foredrag. Målet er at oppgavene skal være gjennomgått i klassen slik at elevene er kjent med problemstillingene. Furu politipatruljens betjent starter foredraget med å definere ”straff” og setter opp en liste fra ubetinget dom, forvaring, samfunnsstraff og nedover til gebyrer. De tar også opp politiattester og hva som kommer med på de forskjellige, samt hva ungdommene trenger attestene til og at de ikke må spekulere i hva slags attest de vil trenge i fremtiden (ibid).

Videre forklarer politibetjent A, at etter å ha gjennomgått overnevnte temaer, tar vedkommende for seg arbeidsoppgavene og lar elevene komme med forslag til hva svarene er. Utover dette blir det tatt opp aktuelle problemstillinger politiet har erfaring med. Furu politipatrulje gjør ungdommene kjent med hvor politiet legger listen for å reagere på uønsket atferd. Elevene får tid til å stille spørsmål, men det meste forteller politibetjentene om på bakgrunn av erfaring i hva andre ungdommer har spurt om tidligere. Politiets foredrag til ungdommene går over to dager (ibid).

Utenom å være opplysende er den oppsøkende virksomheten også en viktig del av politiets arbeid i det å bygge relasjoner samt kontakt med ungdommene. Til å få frem budskapet at politiet ikke bare er tilstede for å ta de som gjør noe galt, men også er der til å bistå og hjelpe i vanskelig situasjoner. Ungdommene får bedre kjennskap til politiet og for alle parter blir avstanden litt mindre dersom man skulle møttes ute en helg Furu politipatruljen kjører operativt. Et ønske politiet har med sitt oppsøkende arbeid er at terskelen hos ungdommene skal bli lavere for å kontakte politiet og be om hjelp eller råd.

Et eksempel på dette er når Furu politipatrulje holder foredrag på skoler på kveldstid, for foreldre sammen med sine barn. Et slikt foredrag som jeg observerte var på en ungdomsskole i Østre Eik og tok for seg tematikken rus. Da var både lærere, elever og foreldre invitert. Politibetjent A holdt noen innledende ord, stilte spørsmål til ungdommene om hva de visste om rus, og snakket generelt rundt temaet. Foredragsholderen var en tidligere straffedømt rusmisbruker og venn av politibetjent A. Vedkommende fortalte sin livshistorie og hvilke

refleksjoner personen hadde rundt å ha levd som rusmisbruker. Det ble ganske personlig, både på grunn av relasjonen mellom politibetjent A og foredragsholderen men også fordi foredragsholderen snakket til ungdommene, det var ikke skremselstaktikk og moraliserende. Det var, slik jeg tolket foredragsholderen, mer 'dette er min historie og jeg bretter den ut for dere i det håpet om at det kan hjelpe dere til ikke å begå de små feilene jeg gjorde, som fikk så store konsekvenser'.

I en tekst ⁶ forklares det at politipatruljen, i tillegg til de overnevnte tjenestene, også arbeider tverrfaglig. Deres samarbeidspartnere er innen Barnevern, skole, miljøarbeidere, kommune, kirke, helsestasjon og ungdomsklubber, for å nevne noen. Mange av ungdommene politipatruljen har kontakt med har ikke begått straffbare handlinger. Det kan være barn og unge som selv tar kontakt eller det kan være voksne rundt dem som ønsker å diskutere en bekymring. Politiet vektlegger da at de kan knytte opp disse henvendelsene mot andre instanser som kan bistå. Det poengteres at uten dette nettverket er forebyggende arbeid svært vanskelig å gjennomføre (ibid).

3.3 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg ønsket å presentere Furu politipatruljen til leseren ved å gi et kort innblikk i dets historikk, struktur samt arbeidsområder. Dette er for at leseren skal kjenne til hvem og hva jeg prater om innenfor politiet.

I det neste kapitlet vil jeg presentere politimegling, som er et arbeidsverktøy Furu politipatrulje og Bjerke politipatrulje benytter. Jeg vil se på bakgrunnen til politimegling samt belyse begrepet og hva det innebærer, sett fra politiets ståsted.

---

⁶ Av anonymiserings hensyn gir jeg ikke ytterligere referanser.

4. Bakgrunn for politimegling i Eik

Politi som yrkesgruppe har alltid meglet, brukt skjønn eller vurdering. I likhet med det Finstad (2000) skriver er jeg blitt møtt med et politi som ofte utviser skjønn. Finstad (2000 : 23) forklarer at de fleste politiavgjørelser ikke tas i løpet av etterforskningen og påtalemessig behandling, men at de antallmessige avgjørelser tas i situasjoner der politiet forsøker å skape en faktisk orden ved hjelp av formaninger, advarsler, trøst, veiledning, kjeft eller innbringelse (ibid). I tillegg til dette vil jeg si at Furu politipatrulje, i forlengelse av de overnevnte arbeidsoppgavene i kapittel 3, også beslutter å bruke politimeglinger som et arbeidsverktøy der de finner dette hensiktsmessig.

Under en samtale med politibetjent A ble det forklart at Furu politipatrulje startet opp med politimegling på grunn av en sak de hadde for snart 5 år siden. Denne meglingen skjedde i forkant av at de fikk et kurs i restorative justice. Tre unge gutter hadde ødelagt låsen på flere garasjer i et boligområde. Ingen av beboerne brukte bil og brydde seg derfor ikke så mye om hærverket. Politiet så nødvendigheten av å finne en annen løsning for å ansvarliggjøre ungdommene og for å gi en konsekvens for deres handlinger. Dette resulterte i en megling der guttene måtte stå til ansvar for det de hadde gjort. Effekten var ifølge politibetjent A slående sterk og det har siden bare ballet seg på med saker som har endt med politimegling.

På spørsmål om hva politimegling er i politimeglerens øyne, er det forsoning, er det formaning, er det korreksjon, er det en rist i nakken, nå må du skjerpe deg, en advarsel? Svarte politibetjent A slik:

Jeg vil si det er litt av alt jeg, men det er en tid for alt, også i en meglingsprosess.

4.1 Deltakelse på seminar

I Kastanje politikammers årsrapport ⁷ for 2006 skrives det at konfliktrådet har holdt kurs for noen av de ansatte i metoder innenfor restorative justice og megling i stormøter (ibid). Dette kurset ble holdt i 2004. Mine informanter i politiet, politibetjent A og politibetjent B, deltok på dette samarbeidsseminaret mellom konfliktrådet og politiet. Seminaret het ”restorative justice and restorative policing”.

---

⁷ Av anonymiserings hensyn gir jeg ikke ytterligere referanser.

Informantene mine som jobber med politimegling bruker begrepet restorative justice. Det er et internasjonalt begrep og ifølge Marshall (2003) lyder en vanlig internasjonal definisjon av begrepet slik:

”restorative justice is a process whereby parties with a stake in a specific offence collectively resolve how to deal with the aftermath of the offence and its implications for the future” (Marshall, 2003 : 28).

Rent bokstavelig sett kan restorative justice oversettes til gjenopprettende justis men på norsk snakker vi som oftest om megling i konfliktråd. Jeg ser på den norske konfliktrådstanken og konfliktrådsordningen som en utforming av det internasjonale begrepet restorative justice, og disse to begrepene likestilles i denne oppgaven.

4.2 Restorative justice og konfliktrådet

Restorative justice innebærer at man ser på kriminalitet på en ny, alternativ måte. Man kan også si at det innebærer en holdningsendring. Marshall (2003) forklarer at restorative justice ønsker å møte kriminalitet med problemløsning som utgangspunkt ved at man søker å involvere begge parter (offer og gjerningsmann), deres nærmeste, samt lokalsamfunnet generelt.

”It is not any particular practice, but a set of principles which may orientate the general practice of any agency or group in relation to crime” (Marshall, 2003 : 28).

Ifølge Marshall (2003 : 28) er restorative justice bygget opp av disse prinsippene:

1. Å lage rom for personlig engasjement hos de som er innblandet. Hovedsakelig offer og gjerningsperson, men også deres familie og nærmiljø
2. Å se kriminalitetsproblemene i deres sosiale kontekst
3. Å ha en preventiv problemløsningsorientering (at man ser fremover)
4. Å ha fleksibilitet i praksis (kreativitet) (ibid).

Marshall (2003 : 29) forklarer videre at de primære formålene med restorative justice er å ta seg av offerets behov, å forebygge tilbakefall til kriminalitet ved å reintegrere gjerningspersonen i samfunnet, å hjelpe gjerningsmannen å ta ansvar for sine handlinger, å gjenskape et nærsamfunn som støtter rehabiliteringen og tilbakeføring av gjerningspersonen, samt å unngå opptrappingen av strafferettssystemet. Restorative justice er ifølge Marshall (2003 : 30) ikke en ensformig akademisk teori om kriminalitet eller rettferdighet, men

representerer tilveksten av faktiske erfaringer av å jobbe suksessfullt med spesifikke kriminalitetsproblemer ut i fra like prinsipper (ibid).

Ifølge Zehr (2008b : 59) oppstod begrepet restorative justice samt filosofien på 1970- og 1980 tallet i USA og Canada. Dette var i forbindelse med programmet Victim Offender Reconciliation Program (VORP). Programmet gikk ut på forsoning mellom offer og gjerningsmann. Som Zehr forklarer er mye skjedd med programmet VORP siden da, og man har utviklet begrepet restorative justice. Det sentrale punkt i restorative justice og all dens ulike utforminger er møte.

”Mødet giver offer og gerningsmand mulighed for at mødes ansig til ansig, at stille hinanden direkte spørgsmål og at forhandle med hinanden om, hvordan skaden kan gøres god igjen. Det giver ofret lejlighed til at fortelle gerningsmanden direkte, hvordan lovovertrædelsen har påvirket ham, eller til at stille spørgsmål. Det tillader gerningsmanden at høre og begynde at forstå, hvilke konsekvenser hans handling har haft. Det indebærer dermed også en mulighed for at påtage seg ansvaret og undskylde. Mange ofre så vel som gerningsmænd har oplevet, at et sådant møde var en styrkende og positiv oplevelse” (Zehr, 2008 : 39).

Ifølge Zehr (2008b) kunne man metaforisk sagt at restorative justice er et kompass og ikke et kart, et kompass for å møte hverandre på en annerledes måte, med nye spørsmål slik at partene kan lære å vokse i konflikter (ibid).

På et seminar 17-18 november forklarte Howard Zehr (2008a) at restorative justice stiller tre viktige spørsmål, hva er skaden, hvordan kan vi fikse det og hvem bør involveres. Det bygger på tre prinsipper om skade/behov, forpliktelse/ansvarlighet samt engasjement/deltakelse. Tanken er at man skal lage en møteplass der alle får ordet. Konflikten gis tilbake til de partene det gjelder (ibid). I likhet med Zehr påpeker Høigård (2007 : 86) at et grunntrekk for de alternative håndteringsformer for kriminalitet og sosiale konflikter, er at den tette forbindelsen mellom skyld og reaksjonen på handlingene svekkes eller fjernes helt (ibid).

”Det er fremtiden som gjelder, ikke utdeling av skyld for gårsdagens hendelser” (Høigård, 2007 : 86).

En norsk utforming av denne tanken er konfliktrådet. I 1977 skrev Nils Christie en artikkel ”Konflikt som eiendom”. Artikkelen ble en viktig inspirasjon til utviklingen av konfliktrådsordningen. Christie (1977) tar opp samfunnets utvikling og viser hvordan det

fører til at profesjonene stjeler konfliktene fra folket. Christie argumenterer for at vi må gi konflikten tilbake til folket ved å skape en lekmanns møteplass, der konflikter tas opp med partene som eier konflikten som hovedaktører (ibid).

”Hvis man vet hvem som gjorde det uønskede, må det legges vekt på hvordan han eller hun kan reparere skaden, materielt og symbolsk, og ikke hvordan personen kan bringes til å lide” (Christie, 2004 : 122).

Ifølge Hareide (2006) startet konfliktråd i Norge som et forsøk i Lier i 1981. Forsøket var del av et prøveprosjekt ”Alternativ til fengsling av ungdom”. I løpet av 1980-tallet spredte det seg til 85 kommuner. Selv om en evaluering konkluderte med at det var dårlig organisering, få saker og mest bagatellsaker foreslo riksadvokaten at det burde lages en lov slik at konfliktråd kunne bli et tilbud for hele landet. Argumentet til riksadvokaten lå i at det skulle være likhet for loven. Loven om konfliktråd ble enstemmig vedtatt i Stortinget i 1991 og loven trådte i kraft i 1993 (ibid).

I henhold til konfliktrådets Håndbok for meglere (2006) var Norge det første land i verden som fikk en lovfestet konfliktrådsordning. Hovedtanken bak konfliktrådsordningen er at mennesker selv er i stand til å løse sine konflikter og det ligger en positiv konflikt syn til grunn.

”Konflikter er en naturlig del av livet og kan være kime til vekst og utvikling” (Håndbok for meglere, 2006 : 6).

Håndbok for meglere (2006) forklarer videre at konfliktrådsordningen bygger på frivillig deltagelse av partene, dette for å motivere partene til å ta selvstendige valg samt komme frem til en løsning. For å løse konflikter bruker konfliktrådsordningen megling som metode. Partene møtes ansikt til ansikt med en megler tilstede. Det er de involverte partene som finner fram til en løsning med veiledning fra megler som skal holde seg så nøytral som mulig (ibid).

Både restorative justice og konfliktrådet er en del av politimeglingens bakgrunn.

4.3 Restorative Justice og Thames Valley Police

Det har tradisjonelt sett vært konfliktrådet som har tatt seg av meglinger i Norge, både sivile og strafferettslige. Som nevnt inviterte konfliktrådet, i 2004, blant andre Kastanje politikammer til et kurs i restorative justice og restorative policing. Foredragsholdere på kurset var tjenestemenn fra England, Thames Valley Police, som selv arbeider med restorative policing. Jeg bruker bevisst begrepene på engelsk slik at det ikke skal bli noe forvirring om hva jeg snakker om.

Restorative policing er ifølge Thames Valley Police (Thames Valley Police, 2008) en tilnærming til kriminalitet og anti-sosial atferd basert på prinsippene av restorative justice og går parallelt med strafferettsapparatet. Det er altså ikke et alternativ til domstolsbehandling og straff (ibid). I likhet med dette forklarer en av politimeglerne at dersom det tilbys politimegling og det er en straffesak som ligger til grunn, får begge partene opplyst at saken går sin vante gang uavhengig av politimeglingen og utfallet.

I henhold til Andersen (Andersen, 2008, 3. avsnitt) har Thames Valley Police praktisert en rekke kjente metoder innenfor restorative justice. Det de ønsket var å overføre tankegangen og metodikken over i det daglige politiarbeidet, altså restorative policing (ibid).

”Et stikkord her er tidlig identifikasjon og intervensjon overfor unge som viser antisosial atferd. Selv om politiet har fokus på gjerningspersonen gir metoden god gevinst for offeret” (Andersen, 2008, 3. avsnitt).

Andersen (Andersen, 2008, 6. avsnitt) forklarer videre at en av foredragsholderne fra Thames Valley Police presenterte ulike metoder innenfor restorative justice. Metodene var restorative conferencing (nettverksmegling, stormøter), restorative cautioning (bekymringssamtale), family group conferencing (familierådslag), victim offender mediation (megling i konfliktråd) og community problem solving (bruke lokalsamfunnet ved for eksempel nabobråk, husbråk). Oversetningene er Andersens (Andersen, 2008, 6. avsnitt) egne. Slik Andersen påpeker er det problematisk å oversette begrepene og det kan være nødvendig å tenke seg flere muligheter innenfor hver kategori (ibid). Andersen (Andersen, 2008, 7. avsnitt), forklarer at det i Norge benyttes flere av modellene i konfliktrådet. Politiet benytter enkelte av metodene uten at de har begrepsfestet dem på samme måte (ibid).

4.4 Politiets oppfatning

Ifølge politiinformantene var den opprinnelige tanken bak kurset at politiet selv skulle fungere som meglere og bruke prinsipper fra restorative justice til å oppnå gode konfliktløsende resultater. Politiet og de andre deltagerne fikk opplæring i å håndtere konflikter ut i fra et restorative justice perspektiv. Informantene mine i politiet forklarer at de siden har tatt i bruk dette perspektivet i sitt forebyggende arbeid med ungdommer, altså jobbet med politimegling.

De mener at politimegling er et godt arbeidsverktøy og ikke minst et veldig egnet arbeidsverktøy for politiet. Politipatruljen arbeider, som nevnt, i skift. Dette gjør at de har en mulighet til å være tilgjengelig til ulike tider. Politibetjentene ser dette som en klar fordel, og bruker det som et argument til hvorfor politimegling fungerer som et godt arbeidsverktøy for dem. Nettopp fordi de er en del av prosessen fra startfasen og fordi mange saker må tas tak i med engang. Det er ikke alltid tid eller mulighet til å avvente. ”*Man kan ikke alltid vente på papirmølla*” som en av dem sa.

På spørsmål om hvor mange saker de hadde meglet ved Furu politipatrulje det siste året svarte politibetjent A:

Å det er helt umulig å si, nå var det jo nedgang i fjor men det var det i det hele tatt på alle straffesaker, men i 2005 tror jeg vi meglet 27 eller 28 saker, husker ikke riktig hvor mange saker vi hadde totalt sett.

De to politimeglernes syn på politimegling eller på begrepet politimegling er litt forskjellig. Den ene informant min i politiet så på politimegling på dette vis.

Politimegling har vi drevet med i mange, mange år, så lenge politiet har bestått faktisk. Når personer kommer i konflikt så er det veldig viktig at politiet kan hjelpe og være en trygg person, som veiledere ikke minst... og så hvis det ikke blir noen løsning så kan politiet også være en megler i en straffesak eller om det er bare en sivil rettslig sak, det er vanlig politi megling.

Så har vi da det vi har lært oss nå, med utdanning via konfliktrådet og Thames Valley Police og det er restorative justice og der ser vi det som et arbeidsverktøy, som er meget egnet for politiet.

Det går på at vi på en trygg arena, med politifolk tilstede, som vi ikke skal være der men de vet at vi er der [intervjuperson mener at han er politi men skal ikke fungere som det i den settingen]. Vi er ord styrere og kan sitte da og stille de rette spørsmålene og få da en konflikt løst ved det. Vi går kanskje ikke inn i detalj på hva saken innebærer men der får alle lov til å snakke. Fornærmede må møte og mistenkte, hvis det da er en mistenkt og en fornærmede, men det kan også være to fornærmede som da skal løse opp i en konflikt, mange, alle typer saker kan vi megle i.

Her ser vi at informanten skiller mellom vanlig meglings med politi og restorative justice meglings, denne oppfatning har ikke min andre informant som også jobber som politimegler. Vedkommendes oppfatning lyder slik:

Vi fikk restorative justice etter at vi hadde meglet. Altså, det var bare rett og slett erfaringene som tilsa at dette her, det funker jo. Og dette her har vi lyst til å bruke mer. Det var vel kanskje en av grunnene også til at vi fikk restorative justice...

Men jo, restorative justice er veldig omfattende. Det er et skript og du skal gjennom sånn og sånn, og vi følger jo også, i vår meglings her, deler av det skriptet, men ikke så slavisk som det restorative justice legger opp til.

Begge politiinformantene deler samme synspunkt om at det er et godt og egnet arbeidsverktøy som de har rett til å benytte seg av.

Så vi ser på det som et veldig godt arbeidsverktøy, som ikke vi er i senter av men som selvfølgelig så er, vi er mye ute og styrer, med styrepinner, men i det store og det hele så bruker vi det konseptet som metode, som i hvert fall i mine øyne er vellykket for politiet.

I henhold til et skriv⁸ forklarer politibetjent A at vedkommende mener som politi at det er viktig å se helheten til et barn/ungdom som ikke alltid gjør like gode valg. Ved flere anledninger har politibetjent A kommet i befatning med straffesaker hvor sakens kompleksitet har gjort at vedkommende har valgt å la partene møtes fremfor at politiet har forfulgt saken strafferettslig. Sakene er blitt gjort opp ved at partene har kommet til en eller annen form for enighet og avtale. Kreative løsninger har sett dagens lys og vedkommendes erfaring er at de

---

⁸ Av anonymiserings hensyn gir jeg ikke ytterligere referanser.

har svært gode prognoser på ungdommene de har hatt inne til slike møter. Ifølge politibetjent A ser de nesten ingen av dem igjen. Dette tror politibetjent A ligger i at aktiv deltagelse fra ungdommene er avgjørende dersom de skal lære noe av det de har gjort samt at ungdommene liker å bli stilt krav til og føle at de er med på å gjenopprette det som har skjedd (ibid).

Det er dette som ligger til grunn når jeg snakker om Furu politipatrulje og Bjerke politipatrulje og deres politimeglinger. Jeg baserer min beskrivelse og fortolkning av begrepet politimegling på politimeglernes egne oppfatninger, disse to oppfatningene er som vist ulike, på ungdommenes oppfatning og på mine egne observasjoner av ulike politimeglinger.

4.5 Oppsummering

Bakgrunnen til politimegling, slik det er blitt utviklet hos Furu Politipatruljen i Eik kommune, er basert på tanken i restorative justice og/eller konfliktrådet. Å skape en møteplass der dialog mellom partene som eier konflikten vektlegges.

I neste kapittel ønsker jeg å belyse hvordan politipatruljen får inn saker og hva som avgjør om en sak blir politimeglet eller ikke. Hvilke momenter spiller inn? Jeg ønsker å se på disse ulike momentene i forhold til konfliktrådet og deres prinsipper beskrevet i Håndbok for meglere (2006).

5. Hvordan kommer sakene til politimegling og hva spiller inn?

I dette kapittelet skal jeg belyse tre aspekter ved politimegling. For det første ønsker jeg å beskrive og diskutere hvem som bringer sakene frem til eventuelt politimegling samt hvordan sakene kommer frem. For det andre hva politiet sier har betydning når de tenker på om en sak skal politimegles eller ikke. Sist men ikke minst hva spiller inn når det vurderes om en sak skal megles hos politipatruljen eller konfliktrådet. Jeg vil introdusere Lipsky (1980) sin teori om 'street-level bureaucrats'. Jeg vil se de overnevnte aspektene i lys av politimeglernes synspunkter og beskrivelser, samt konfliktrådets og hvordan de forholder seg til saker og kriterier. Konfliktrådet belyses gjennom Håndbok for meglere (2006).

5.1 Hvem bringer saken frem?

De to politietterforskerne/politimeglerne som er kurset i restorative justice poengterer viktigheten ved at politimegleren har erfaring som etterforsker. Dette er fordi det, ifølge politimeglerne, ikke er alle saker som egner seg til politimegling etter å ha snakket med partene i avhørsform. Å avdekke om en sak egnes til politimegling blir enklere dersom man har erfaring bak seg og politimeglerne uttrykker at det er viktig at de er politifolk når de skal ta slike vurderinger. På spørsmål om politimeglerne velger hvilke saker de megler i selv, får jeg dette til svar:

Informant 1: Ja, nå skal det være i samråd med juristen da, som er påtaleansvarlig i saken. Men det hender jo at en får en sånn følelse underveis at dette her er jo ikke..., eh det er ikke, ... vi kan ikke bevise at det vil ende ut i en straffesak og da syns jeg det er for deffansivt å sende saken [til juristen]og så blir den bare henlagt og så møtes aldri disse partene igjen. Og så kan det godt hende at vi gjennomfører en megling før vi sender den til juristen med eventuelt påtegning at vi syns den skal henlegges.

I likhet med informant 1 forklarer informant 2 på spørsmål om vedkommende kan gå inn å megle en straffesak uten juristens godkjenning eller kunnskap slik:

Informant 2: Nja men nå har vi såpass god dialog, men man vet jo aldri, eller jo... Jeg har gått inn i meglinger som jeg vet at de ville godta altså der hvor jeg ser at nøden er nær. Der

hvor fornærmede faktisk må gå på skolen og være trygg på skolen, så går jeg ikke og spør juristen om jeg skal megle, da megler jeg. Dette opplyser jeg om i ettertid.

Vi ser ut i fra begge sitatene at politimeglerne til tider har vurdert saker og gått inn og meglet der de har funnet det mest hensiktsmessig grunnet sakens karakter, denne vurderingen har de til tider tatt på egenhånd.

Som en av politiinformantene utrykte:

Altså, politiet er vant til å fatte beslutninger, vi er vant til å ta stilling til ting og de fleste har en sterk rettferdighetssans. Så er det at vi faktisk er tilfeldigvis politi og skal rydde opp i saker i form av at man da er der som tjenestemann, en megler er jo en som skal forsone men er det en ting politifolk kanskje er gode til så er det å finne gode løsninger. Og da man i bunn har en oppfattelse av både hvordan rettferdighet skal håndheves og hvordan den skal komme til uttrykk så må du vel også være en ganske god menneskekjenner tenker jeg.

Konfliktrådets Håndbok for meglere (2006 : 7) forklarer at konfliktrådsleder avgjør om sivile saker er egnet for megling. I straffesaker er konfliktrådet pålagt til å behandle alle saker som blir oversendt fra påtalemyndigheten (ibid). I Håndbok for meglere (2006 : 28) forklares det at legmannsprinsippet står sentralt i konfliktrådsvirksomheten. Det vektlegges at konfliktrådsmegleren ikke trenger å ha utdanning for å kunne megle, men at det er viktig at meglere er egnet for vervet (ibid).

Både i forhold til konfliktrådet og politipatruljene blir det da lederen ved de respektive etablissementene som fatter en beslutning i forhold til om en sak skal megles eller ikke, forskjellen ligger i at politimegleren har mye mer kjennskap til den spesifikke saken og partene som er involvert. Dette kan, som vi skal se, være både en gode og en ulempe. Politietterforskerens vurderingsevne i Furu politipatrulje og Bjerke politipatrulje, blir på dette vis det som spiller inn og avgjør utfallet. På en måte kan man si at det er byråkrati på gatenivå, det blir politietterforskeren/politimegleren som avgjør forskjellen mellom vær og vind.

I henhold til Lipsky (1980 : 3) er 'street-level bureaucrats'⁹ individer som arbeider for det offentlig, de er i direkte kontakt med borgerne og har betydelig mulighet til å utøve skjønn

---

⁹ Jeg velger å bruke det originale engelsk begrepet.

i deres arbeid. Et typisk eksempel er politibetjenter (ibid). Videre påpeker Lipsky (1980 : 4) hvordan måten 'street-level bureaucrats' velger å utøve goder og sanksjoner på, strukturer og avgrensner individers liv og muligheter. Dette er med på å forme den sosiale konteksten individer handler i. Altså enhver utøvd gode fra en 'street-level bureaucrat' er forbundet med en utbredelse av statlig påvirkning og kontroll (ibid).

Ifølge Lipsky (1980 : 13) er beslutningsmyndigheten til 'street-level bureaucrats' bygd opp av to innbyrdes sammenhengende momenter, nemlig en relativ høy grad av bruken av skjønn og relativ selvstyre eller selvstendighet fra organisatorisk autoritet. Eksempelvis så bestemmer politiet hvem de skal arrestere eller hvem de skal la gå (ibid). I lys av dette kan vi se hvordan politimegling eller tilbudet til politimegling spiller inn på den enkeltes liv, på samme vis som når politiet lar en episode gå, eller som Finstad (2000) sier, de lar nåde gå for rett.

Hvordan saker kommer inn til megling

Når politiet vurderer saker til megling er det flere forhold som spiller inn. På spørsmål om hvordan politiet får saker inn til megling dukker diverse inngangsvinkler opp.

Politiinformant 1: Det kan være ungdommer som selv tar kontakt, eller det kan være anmeldelse eller det kan være et forhold vi kommer til ute, via kunnskap ute. Det varierer veldig. Mange ting går altså via tlf her. Altså:

- 'jeg har over lenger tid vært plaget av'

ikke sant eller,

- 'nå går det rykte om at hun har sagt eller han har sagt'.

Det kan også være ting som har dukket opp via skolen og så da bare drar vi de inn og snakker med de hver for seg og så må vi få ryddet opp i det.

Her ser vi at den ene politiinformanten viser fire ulike kontaktformer, eller måter å bringe sakene frem. Ungdommen selv tar kontakt, en anmeldelse ligger til grunn, det er forhold som dukker opp under patruljering eller saker som dukker opp via skolene. Vi ser også at mye av kontakten i første omgang går via telefon. Sitatet viser den praktiske siden til hva som bringer sakene frem til politimegling, at enten kommer sakene frem via publikum eller via politiet.

På samme spørsmål svarer min andre politiinformant slik:

Politiinformant 2: Altså vi har, i utgangspunktet så er det straffbare handlinger som vi får og da er det en anmeldelse som ligger til grunn. Det kan være personer under 14 år, 15 år også, det megler vi i uansett. Eller vi kan få kontakt med skolen som har en konflikt gående mellom elever og det kan være under 15 år det og. Og der må vi faktisk inn med en gang.

I likhet med min første informant nevner vedkommende straffbare handlinger, altså at en anmeldelse ligger til grunn. Dette er vedkommendes hovedkontaktform til at saker kommer frem til politimegling. Politiinformant 2 tar også opp skolen som måter å få saker inn til megling. På spørsmål om det alltid må være en anmeldelse til grunn svarer politimegleren slik:

Politiinformant2: Nei det må ikke være en anmeldelse til grunn men det er da i utgangspunktet noe som er straffbart. Det blir i utgangspunktet noe som er en straffesak som ikke trenger å bli det, altså vi kan demme opp og la være å anmelde det ved at man megler og får orden på systemene utenom anmeldelse.

I likhet med dette sier politiinformant 1:

Det blir aldri dit hen at man skriver anmeldelse.

Dette er da i forhold til noe som i utgangspunktet er straffbart men det ligger ikke en anmeldelse til grunn enda.

Her ser vi at politimegling, ikke bare kan benyttes ved siden av vanlig straffegang som tidligere forklart i kapittel 4.3, 2. avsnitt, men også kan benyttes som alternativ til vanlig straffegang. Politiinformantene påpeker at det ofte går dit hen at man ikke anmelder nettopp fordi man har politimeglet. Vi ser at den ene politimegleren går så langt til å si at det aldri anmeldes i de straffbare sakene hvor politipatruljen går inn og megler før en eventuell anmeldelse ligger til grunn. I motsetning til dette har en av ungdomsinformantene mine opplevd å bli anmeldt i etterkant av en politimegling, dette kommer jeg tilbake til i kapittel 10.

Videre forklarer politiinformant 2:

Det er ikke sikkert at personen er anmeldt en gang, men jeg går inn og megler med en gang. Da velger faktisk fornærmede om han vil anmelde eller ikke, selv om det er etter meglingen altså, og det er alle klar over.

Sitatet viser at det ikke må ligge en straffesak til grunn når politiet går inn og megler, men at det i tillegg er andre momenter som spiller inn. Dette kommer jeg tilbake til.

Videre sier politiinformant 2 i forhold til om det blir anmeldelse eller ikke:

Det må vurderes av fornærmede, men at det kommer an på hvordan du [gjerningsmann] oppfører deg. Hvis du klarer å være flink og mene det du sier så kanskje unngår du å bli anmeldt for ting og tang, ikke sant.

Dette sitatet viser hvordan politimegling også kan tilbys før eventuelt saksutgang er bestemt, og at utfallet av meglingen kan virke inn på hvilke konsekvenser påklager kan eller ikke kan få. I lys av at politipatruljen ofte megler i saker som kunne blitt straffesaker forklarer politiinformant 2 videre at:

Du får ikke noe lovnad i denne meglingen om at du har gjort dette men du får ingen straff, ikke sant. Men man får informasjon om at sånn og sånn vil det sannsynligvis bli, men da ingen lovnader.

I forhold til hvilke saker som kan behandles av konfliktrådet forklares det, i konfliktrådets Håndbok for meglere (2006 : 34), at påtalemyndigheten oversender straffesaker til konfliktrådet i medhold av straffeprosessloven §§ 71 a og 67 fjerde ledd. I tillegg til at straffeskyld skal anses som bevist, oppstiller § 71 a som vilkår at påtalemyndigheten må finne saken egnet for megling. I utgangspunktet er det politiets oppgave å innhente partenes og eventuelle vergers samtykke i at saken overføres til konfliktrådet, men konfliktrådet kan også bistå politiet (ibid).

Videre forklarer Håndbok for meglere (2006 : 36) at sivile saker er alle andre saker enn de som formelt blir oversendt som straffesaker. Dette vil si straffbare forhold som ikke er anmeldt til politiet, straffbare forhold som oversendes fra politiet der påklager er under 15 år når handlingen er begått, saker oversendt fra politiet der straffbart forhold ikke anses bevist, saker overført fra andre offentlig instanser som for eksempel barnevernet samt saker brakt inn av partene selv (ibid).

I likhet med politipatruljen får de kjennskap til saker ved at parter tar kontakt utenifra, forskjellen er at konfliktrådet ikke kommer over saker på egenhånd.

Nå som vi har sett hvem som bringer frem meglings saker og hvordan saker kommer inn til politipatruljene og konfliktrådet er det viktig å se på hva som spiller inn når politimeglerne beslutter om en sak skal politimegles eller ikke.

5.2 Politimegling eller ikke – momentene som spiller inn

Zehr (2008 : 64) forklarer at mange av modellene innenfor restorative justice benyttes etter en anmodning basert på skjønn. På samme vis benytter politipatruljen sin skjønn i stor grad når de vurderer og bestemmer om saker skal politimegles eller ikke. Jeg vil i neste del forsøke å belyse disse momentene, hva som har betydning for om det politimegles eller ikke. Jeg vil se disse momentene i lys av konfliktrådets rammer, slik det forklares i Håndboken for meglere (2006), og hvordan de hadde forholdt seg til de samme kriteriene.

Ut i fra mitt materiale er det åtte momenter som spiller inn når politiet skal velge eller bestemme om noe skal bli politimeglet eller ikke. De momentene er alderen til partene, om partene er kjenninger av politipatruljen, om saken er alvorlig eller ikke, at påklager skal ha et oppriktig ønske om å ordne opp, at politiet selv har et ønske om å rydde opp, at politiet ønsker å skape trygghet, at politiet ønsker å gi en oppstrammer eller konsekvens der partene ellers ikke hadde fått noen reaksjon samt at politiet har et ønske om å gi en sjanse til.

Alder

Furu politipatrulje arbeider, som nevnt, forebyggende med ungdommer. De har på bakgrunn av dette som oftest da to parter jevnbyrdig i alder. Politimegleren vektlegger dette som en grunn til hvorfor mange av sakene egner seg til politimegling.

Politiinformant 1: Det er vanskelig å anslå noe prosent, men veldig høy andel av de sakene vi har det handler mellom to jevnbyrdige alder og jeg tror veldig mange av de sakene vi har vil være egnet for politimegling og det er også derfor vi kjører veldig mange meglinger.

Politiinformant 2 tar opp alder som et kriteri til hvordan saker kommer frem til megling og viser hvordan de også vil megle i saker der påklagede er under 15 år, strafferettslig lavalder,

dette er i likhet med konfliktrådet. Håndbok for meglere (2006 : 98) forklarer at en straffesak kan oversendes til konfliktrådet uansett alder på påklaget. Både politipatruljene og konfliktrådet har foreldre eller verger tilstede der partene er under 18 år.

Politiinformant 2: Det er jo mange ting som ikke er straffesak, mange ting som vi meglere som aldri blir straffesak fordi vi meglere, ikke sant...

Igjen ser vi hvordan politimegling fungerer som et alternativ til vanlig strafferettslig saksgang, men en annen side kommer også frem.

For vi ser det heller sånn at det har ingen hensikt å anmelde en som er 14 år. Vi kan megle istedenfor og det er mer en sånn light versjon av straffesaker.

Dette kan være et eksempel på hvordan politiet har et eget formål med politimeglingen og hvor det strider ganske kraftig med restorative justice prinsipper om at det ikke skal dreie seg om gjengjeldelse. Istedenfor kan man si at politimegling nærmer seg kritikken megling hos konfliktrådet har fått, at politimegling blir en slags ekstra form for straff og utvidelse av kontrollapparatet ovenfor ungdom under den strafferettslige lavalder, og ikke et alternativ.

Høigård (2002 : 288) beskriver hvordan megling hos konfliktrådet er et dobbeltsporet system. Konfliktrådet straffer både unger under 15 år, som egentlig ikke da kan eller skal straffes, etter reglene om sivile saker, samt ungdom over 15 år ved at behandling i konfliktråd er en egen strafferettslig reaksjon etter den nye konfliktrådsloven i 1991. Alt avhenger av alderen til den som har begått ugjerningen (ibid).

Høigård (2002 : 289) viser hvordan konfliktrådet i 2000 mottok til sammen 6527 saker, nesten en tredjedel av disse sakene, 2010 saker, gjaldt ungdommer under 15 år. I lys av disse tallene påpeker Høigård (2002) at disse konfliktrådssakene ikke er et alternativ til straff, for barn og unge under femten år kan ikke straffes i Norge (ibid).

I konfliktrådets statistikk for 2008 (Konfliktrådets statistikk, 2009, tabell nr 13) viser tabellen "Konfliktrådene aldersfordeling" at totalt 2010 saker omhandlet unge i alderen 12 til 14 år, totalt 3329 saker omhandlet unge i alderen 15-17 år (ibid). I konfliktrådets statistikk for 2008 (Konfliktrådets statistikk, 2009, tabell nr 1) tabellen viser tabellen "Saker henvist til konfliktrådet" at det ble totalt 8960 saker henvist i 2008, 1567 av disse sakene gjaldt påklagete under 15 år, i 2007 var tallene henholdsvis 9120 og 1803 (ibid).

Det finnes dessverre ingen statistikk på politimeglinger, verken i forhold til alder eller antall meglede saker. På spørsmål om det fantes statistikk svarte politimeglere:

Nei, det gjør ikke det. Jeg kan si det er søkbart, å søke megling, men det som skjer er at vi skriver det inn som en del av vår logg, vår operasjons logg. Altså, jeg åpner en egen logg for Furu politipost i dag og i headingen da står det logg Furu. Så i så fall da må jeg gå inn på hver eneste logg som jeg har skrevet og se hvor mange meglinger det er.

Det hadde vært meget interessant å gå inn på hver eneste logg for å lage en statistikk, men på grunn av tilgang og oppgavens omfang var dette ikke mulig.

I lys av noe av kritikken som konfliktrådet er blitt møtt med i forhold til at ungdommer blir rammet som ellers hadde gått upåaktet hen, kan man stille seg følgende spørsmål. Blir politimegling en reaksjon som erstatter det ordinære strafferettssystemet, eller en reaksjon som skjer i tillegg til det ordinære strafferettssystemet? Denne diskusjonen vil jeg komme tilbake til.

Kjenning

En annen viktig faktor som spiller inn når etterforskerne/politimeglerne vurderer saker til megling er om ungdommene har vært inne hos politiet før.

Politiinformant 1: Det er jo ikke en sjanse for folk å komme om igjen og om igjen, for du bruker opp sjansen din, du får en sjanse her på en meglingssak. Du ville jo ikke la en gjenganger megles...

Dette er det generelle utsagnet, men intervjupersonen forteller om en annen praksis der det tillates gjengangere å megle.

Politiinformant 1: Men vi har også gjort det faktisk. Siste gjenganger meglingen jeg hadde det er nå to år siden og jeg har ikke sett vedkommende etterpå.

Dette er i likhet med ungdomsinformantene mine sine beretninger, der det kom fram at to av ungdomsinformantene hadde vært i tett kontakt med Furu politipatrulje og deltatt på flere politimeglinger. Dette belyses nærmere i kapittel 10.

På spørsmål om hvorfor politimeglere lot gjengangeren megles forklarte vedkommende det slik:

Politiinformant 1: For det at jeg syns han var så spennende og det kostet han så mye å sitte her og fortelle både historien sin og at han var lei seg for det han hadde gjort. For da måtte han plutselig forholde seg til et ansikt og ikke bare betale en bot og konfliktrådet hadde da ikke fornærmede samtykket til, så der igjen dette med informasjon, at de må være villig til å dele informasjon er viktig.

Ut ifra dette sitatet ser vi, i likhet med Lipsky (1980) sin definisjon av 'street-level bureaucrats', hvordan politimeglere sin opplevelse av ungdommen har mye å si for hvilke sjanser ungdommen gis og at følelser spiller inn. Det at ungdommen bød på seg selv, viste et ønske om å rydde opp i det selv, gikk til hans favør. På samme vis observerte jeg et politi som ville utøve skjønn i favør til ungdommer dersom de ble møtt med ungdommer som viste anger og refleksjon, både når vi var ute og patruljerte men også i meglingsmøter.

Det er også viktig her å presisere at politiet skiller mellom samme sak eller ikke når de snakker om gjengangere.

Man må avveie hele veien da. Er det engangstilfelle, og det er det vi mener med en megling, det får man sjanse til bare en gang. Altså når man har gjort forskjellig ting så er det helt greit, vi vil gi flere sjanser i forhold til at man skal stå til rette for hva man har gjort.

Dette vil eksempelvis si at dersom en ungdom har vært inne til politimegling før på grunn av tagging, og så er han med i en slåsskamp, så kan han da få mulighet til å megle på nytt. I forhold til konfliktrådet har det ingenting å si om partene har vært til megling før eller om de er gjengangere.

Alvorlig saker

I denne delen ønsker jeg å si noe om politipatruljen meglere i alvorlige saker. På spørsmål om politimeglerne meglet i alvorlig saker svarte politiinformant 1: *Nei, eller jo*. Politinformanten forteller videre om en alvorlig sak som endte med megling. Leseren blir presentert for denne historien i kapittel 11.

Under intervjuet med politiinformant 2 kom dette opp i forhold til å megle i alvorlige saker, da jeg spurte vedkommende om å forklare saksgang:

For det er også sånn at har du meglet og saken går sin gang og det er alvorlig straffesak, det kan være voldtekt for den del. Og nå gir jeg bare eksempel for det har jeg aldri meglet i, annet enn at jeg har vært på begge side og meglet. Altså sånn at jeg har sittet og hørt den enes side, det er et tillitsforhold da. Jenta har tillit til meg så hun kommer til meg med mye og jeg hører med denne gutten som har gjort det og saken er blitt henlagt. Så har jeg hatt noen møter med advokaten hennes. Litt sånne ting med våre anbefalinger da.

Ut i fra sitatet ser vi hvordan politimeglere i en sak som var blitt henlagt, gikk inn og meglet på enmannshånd mellom partene etter oppfordring fra klager. Politimeglere fikk ikke til et møte ansikt til ansikt mellom partene og forteller videre:

Der tror jeg kanskje det hadde vært lurt med megling for å få dialogen dem imellom for å bli ferdig med det. Dem må jo også møtes på fester og han har jo fått beskjed om å gå når hun kommer, ikke sant. Så han kan jo være hos vennene sine og så dukker hun opp, og det bør hun unngå men hun er jo offer, hun vil jo ikke gå. Så de er litt sånn steile begge to. Der tror jeg det er faktisk viktig å få utløp for frustrasjon og alt, få ryddet opp. For dem vet jo at ting er skjedd.

Her ser vi hvordan politimeglere snakker mer ut i fra en konfliktrådstankegang med tanke på det å skape en rom for dialog og hvor møte vektlegges. På grunn av sakens karakter ble den henlagt men den var ikke av den grunn ferdig for de partene som hadde opplevd konflikten. Politimeglere belyser i dette sitatet viktigheten av at to parter i en alvorlig konflikt kommer sammen, og som vedkommende påpeker, nettopp i den type sak som er så personlig og nært er det kanskje desto viktigere å få til en møteplass og dialog.

I henhold til Jørgensen (Jørgensen, 2009, 3. avsnitt) viser tendensen gjennom de siste årene at konfliktrådene stadig får flere saker som omhandler vold, det har vært en økning på 13 % siden 2006. Voldssaker utgjør 20 % av totalt henviste saker (ibid).

Vi ser at både i forhold til konfliktrådsmegling og politimegling er det mulighet for alvorlige saker å komme til megling.

Oppriktighet

Politimeglere vektlegger at partene virkelig skal ønske å rydde opp i det som har skjedd, det skal ligge et oppriktig ønske til grunn om å rydde opp i saken selv. For å si ut hvem som er oppriktige har vi allerede sett i kapittel 5.1 at politiinformantene påpekte at politimeglere

burde ha erfaring som etterforsker. Et annet aspekt som politiinformantene vektlegger er at partene skal være oppriktig dersom de beklager seg.

Politiinformant 1: Ja, og det sier jeg også, skal du komme inn her og si unnskyld så skal du mene det. Overbevis meg om at du mener de.

- 'eh sorry da'

- 'nei det er ikke oppriktig'

Videre forklarer politiinformant 1:

Da forventes det at når man da sier, når man kommer til beklagelsesdelen

- 'ja sorry da'

Altså den er ikke akseptabel, da må man kunne og det er noe som er i forarbeidet at når den anledningen gis at man skal komme med en uttalelse at det skal faktisk være en oppriktig unnskylding og så skal det ikke bare komme sorry. Det skal komme jeg har tenkt på i ettertid at, altså de får nesten beskjed om å lage en liten speech altså før de kommer. Så det skal være noe, de må by litt mer på seg selv.

Her ser vi tydelig at det settes krav til påklager og at oppriktighet fra ungdommens side blir en viktig pådriver.

Å rydde opp og gi en oppstrammer

Når jeg forsøker å oppsummere i intervjuet hvordan saker som skal megles blir rekruttert, kommer politiets ønske om å få ryddet opp tydelig frem.

Intervjuer: 'Så som oftest er det enten sånn at noen kontakter dere, eller at dere når dere kjører operativt ute så kommer dere over en sak som ender med megling eller at det er en straffesak?'

Informant 1: Og i egne tilfeller så har ikke fornærmede ønsket å anmelde forholdet i det hele tatt. At man ikke vil ha noe med politiet å gjøre i det hele tatt, men så har vi klart å overbevise dem om at i et kriminalpreventivt aspekt så er det viktig at de også er der til møter slik at vi får ryddet opp i det, det kan være skadeverk, eh det skal forplikte begge veier her. Jeg får ryddet opp.

Dette er nok et eksempel på hvordan politiet kan ha en egen agenda bak politimeglinger, og ikke nødvendigvis et utgangspunkt som er i tråd med restorative justice tankegangen. På den

ene siden ser vi, også her, hvordan politiets eget formål med meglingen, nemlig det kriminalpreventive aspekt kan gå utover prinsippet om frivillighet. Politimegleren overbeviser klager at de har et slags ansvar til å møte opp. Denne diskusjonen belyser jeg ytterligere i kapittel 8. På den andre siden blir vi oppmerksomme på at det som blir viktig er at partene skal møtes og at det skal ryddes opp.

Som jeg skrev innledningsvis i kapittel 4 hadde Furu politipatrulje sin første politimegling på bakgrunn av et ønske og behov om å gi en konsekvens til ungdommer som hadde utført hærverk. Ofrene ønsket ikke å følge opp hendelsen. Det ble politiets ønske om å rydde opp som var den avgjørende faktoren og drivkraften bak politimeglingen. Dette er aldri en motiverende eller avgjørende faktor i forhold til konfliktrådet. Sakene som kommer inn til megling hos konfliktrådet er på bakgrunn av andre instanser eller personer og ikke konfliktrådet som selv ser en nødvendighet og på bakgrunn av den velger å agere.

Vi ser at et viktig moment for politimeglerne er å få orden på sakene og å få ryddet opp, men dette kan de gjerne gjøre utenom vanlig strafferettslig prosedyre.

Å skape trygghet

Et annet viktig moment som politiinformanter uttrykker har betydning i forhold til å argumentere til hvorfor en ungdom burde møte til politimegling er å skape trygghet.

Politiinformant 2: Ofte er det slik at fornærmede ikke tør. Da må vi argumentere på hvorfor, det er litt viktig å trygge dette her, ved at det kanskje er greit å møte gjerningsperson. Går man på samme skole så vet man jo hvem det er og det er jo bedre at man møtes her enn at man møtes i skolegården, eller rett utenfor etter skolen, eller på en sykkelsti som ingen andre ser, ikke sant. Man må bruke de argumentene der.

Sitatet belyser hva politiet tenker er viktig med politimegling, vedkommende ser det å trygge omgivelsene som et godt argument og fortsetter å beskrive det slik:

Hvis det ikke er kjent personer, så er det ofte slik at fornærmede opplever dette som et overgrep og at personen som gjorde dette var så stor, så det virker som om gjerningsperson er 190 høy og så er den egentlig lavere enn offeret. Bare det å få se gjerningspersonen i trygge omgivelser, gjør at konflikten dempes på et helt annet nivå enn det egentlig var. Man må liksom prøve å argumentere for at det er trygge omgivelser.

Tidligere i kapittel 5.1, 4. avsnitt, så vi at politimegleren kunne gå inn og megle før juristen hadde kjennskap til saken der vedkommende så det nødvendig i forhold til å skape trygghet. På samme vis ser vi hvordan å skape trygghet brukes som et moment for å begrunne at saken går til politimegling, det argumenteres ovenfor partene at det er bedre å møtes i trygge omgivelser hos politiet og at dette igjen vil dempe konflikten.

Politiet - et ønske om å gi en sjanse til

Det siste momentet jeg ønsker å belyse er politiets ønske om ikke å være siste instans, men å gi en siste sjanse der de vurderer det som hensiktsmessig. Politibetjent A forklarer vedkommendes syn på å arbeide forebyggende slik:

Jeg syns synd på folk som gjør dumme ting. Vi må komme dit at samfunnet rundt oss må ansvarliggjøres, sammen med de skyldige, for at vi skal få folk til å begynne å gjøre jobben sin i forhold til å kunne fange opp de elementene som er i faresonen. Det skjer jo ingenting i dag med folk i barnevernet som ikke gjør jobben sin, ikke skolen heller, ikke sant, dette her er så...man blir nesten litt små rar av å tenke på det av og til.

Men det her er for så vidt dette vi driver med, og det er for så vidt det vi jobber med, og så står vi alltid på en måte i den andre enden og så er det alle de idiotene som ikke har gjort noen ting for de individene som tilslutt havner hos oss. Og da mener jeg, da må ikke vi være de endelige, altså hva skal jeg si for noe? Det skjer ingenting her, det skjer absolutt ingenting her [kommuniserer med armene] og bam...her er vi...bam. Og sånn kan det ikke være, det er ikke reelt. Det må være lov til å ha noen sånne [lager bevegelser med hånden] sjanser her og [hos Furu politipatrulje], før det da er slutt. Og det er der jeg føler at jeg sitter, jeg har lyst til å være der at, sånn nå får du noen sjanser til. Ja.

På samme vis forklarer Støkken (1981 : 118) hvordan hjelpere som barnevern, sosialkontor, edruskapsvern, ungdomskontor med ungdomsklubber og feltarbeidere, skoler og spesielle behandlingsinstitusjoner ofte opplever en følelse av maktesløshet som enkeltstående organisasjoner. Problemene de skal ta seg av i forhold til ungdom og rus vokser over hodet på dem, skikkelig hjelpetilbud har ikke vært mulig å forberede siden det ikke har vært mulig å forutse problemet og dets omfang. I praksis blir det derfor ofte hos politiets disse restoppgaver havner (ibid). Om dette er gjeldende i dag også er usikkert men vi ser ut i fra sitatet til politiinformanten at et av momentene som driver politiet til å megle saker, er at de ikke ønsker å være siste instans som møter ungdommene, men ønsker heller å gi ungdommene en

sjanse til, både på grunn av deres forebyggende perspektiv men også fordi de ser begrensningene til andre instanser.

5.3 Politiets syn på hva de skal megle og hva de sender til konfliktrådet?

I denne delen ønsker jeg å kaste lys på hva som spiller inn når politiet velger å megle selv framfor å oversende sakene til konfliktrådet samt deres erfaringer med konfliktrådsmedling.

Politiinformant 2 ordla seg slik på spørsmål om hvilke saker vedkommende valgte å megle i:

Jeg vurderer det i forhold til hva som er viktig. Ser i naskeri saker, i masse forskjellig, der det ikke er fare for liv og helse og ingen redsel for noe som helst, da kan konfliktrådet få lov til å megle i de sakene.

Her ser vi tydelig at politimegleren skiller på hva som passer til hva i forhold til politimegling og konfliktrådsmedling basert på om det er fare eller redsel samt alvorlighetsgrad.

Politiinformant 2: Vi meglar ikke i, det kan jo hende det er noe, sånn nabotvist, at vi kan gå inn å gjøre noe sånt noe, men da henviser vi stort sett til konfliktrådet og dem er nok mer tålmodig der enn i hvert fall det jeg er. Det er noen firkantede mennesker ikke sant og man ser fort hvem som er the bad guy and the good guy tror jeg... Så der skal vi ikke bruke så mye energi.

Politimeglerens syn på hva som egner seg til politimegling og hva som egner seg til konfliktrådsmedling kommer enda tydeligere frem senere i intervjuet, da sier vedkommende at:

Informant 2: Noe er egnet for konfliktrådet og annet er da når fornærmede føler seg utrygg og gir uttrykk for at det er en viktig ting at de kommer til politiet og føler at det er en trygg arena.

Vi ser igjen dette med trygghet, at trygghet også er et viktig argument for politimegleren til hvorfor saken bør bli hos politiet og føres som politimegling, fremfor å sendes til konfliktrådet.

I likhet med overnevnte sitat forklarer politibetjent A i et foredrag ¹⁰ at politimeglinger er saker som kunne vært sendt til konfliktrådet men som av forskjellig grunner ble igjen hos politiet. Dette kan være både fordi politiet anser dette best på grunn av liten tid, eller på grunn av at en eller flere av partene har uttrykt et ønske om å ha en megling i regi av politiet.

På samme vis forklarer informant 2 videre at:

Det er ikke noe sånn at politiet prøver å unnlate å sende noe til konfliktrådet altså, sånn fungerer det ikke i det hele tatt. Vi vil gjerne at dem skal brukes så mye som mulig men det er akkurat der fornærmedes foreldre ofte vil at politiet skal gjøre jobben.

Andre faktorer som spiller inn når politiet vurderer om de skal politimegle en sak eller ikke er kjennskap til miljøet og tid.

Politiinformant 1: Og det er så viktig for den måten den, eh både kroppsspråk og alt, du er nødt for å følge med på de kodene der, definitivt. Og der vil jeg nok kanskje si at en som meglar 2,3,4, jeg vet ikke hvor mange saker man skal megle i året for å være konfliktrådsme gler, men du får en helt anen forståelse av de kodene der når du kjører ute og når du jobber med ungdom hele tiden. For det kan dukke opp sånne bitte små ting som plutselig er veldig aktuelt og som er en måte å rakke ned på omgivelsene på, som man ikke får med seg hvis man ikke er i miljøet hele tiden.

Sitatet viser hvordan politimegleren vektlegger kjennskap til miljøet som en viktig faktor når man vurderer sakene til megling. Dette er også noe ungdomsinformantene mine vektla i forhold til at politiet meglet, men som nevnt kommer jeg tilbake til ungdommenes syn i kapittel 10.

Politiinformant 2 tar opp tidsaspektet og forklarer slik:

Av og til ringer vi til konfliktrådet og spør om dem kan komme ambulerende, at dem reiser ut og gjør en sånn jobb på en to tre. Det er dem veldig villig til stort sett, men vi har ikke klart å få det til på Bjerke enda, at dem, ja det tar litt for lang tid. Dem må ha en to tre dager på seg for å gjøre seg klar, vi kan gjøre det på kveldstid, det kan også dem men de må ha noen dager på seg. Vi kan da ta dette på dagen eller på kvelden. Og det ser vi på som viktig for at fornærmede ikke skal gå og være redd for å gå på skolen. Da syns vi det er viktig at vi kan bruke dette [politimegling] som arbeidsverktøy.

---

¹⁰ Av anonymiserings hensyn gir jeg ikke ytterligere referanser

Ut i fra sitatet ser vi hvordan dette med tid blir en viktig faktor og argument for politimeglere til at de beholder saken og politimegler den, fremfor å sende det til konfliktrådet. Det vektlegges at de skal kunne ta tak i hendelsen med en gang. I Håndbok for meglere (2006 : 43) står det at konfliktrådet profileres som et konfliktløsningsorgan med kort saksbehandlingstid, og det forklares at meglingsprosessen skal påbegynnes så raskt som mulig etter at megler har mottatt saken (ibid). Dette er i motsetning til politimeglernes erfaring om at det er en tidskrevende prosess å sende over saker til megling hos konfliktrådet. Som Håndbok for meglere (2006 : 43) påpeker hender det at administrasjonen må purre på samtykkeforespørsler og at det derfor kan hende at meglere får sakene noe sent.

Det vil høyst sannsynlig gå raskere å megle hos politipatruljene i og med at politimeglere er også lederne ved hver sin politipatrulje og det blir på det viset ikke så mange ledd å gå igjennom. Samtidig kommer spørsmålet om rettsikkerhet inn, og om politipatruljene klarer å ivareta dette på samme vis som konfliktrådet. Dette kommer jeg tilbake til i kapittel 12.

Samarbeid med konfliktrådet

Selv om politimeglere har klare meninger om at noen saker egner seg best til politimegling så gir begge politipatruljene uttrykk for en fin dialog og ønske om et samarbeid med konfliktrådet.

Det har også vært tilfeller der Furu politipatrulje har samarbeidet med konfliktrådet, ved at en megler har kommet til deres lokaler og ledet en megling i samarbeid med politiet.

Vi hadde jo den saken hvor det var en gutt som var truet med kniv og foreldrene ville ikke og konfliktrådet fikk heller ikke noe gjennomslag. Og der, de jobbet jeg med virkelig lenge og så tilslutt så sa de ja. Mamma gikk herfra og snørr og tårer hadde rent og det var også en veldig god løsning. Det var jo i regi av konfliktrådet, vi fikk meglere hit tilslutt og da aksepterte de det jo.

Sitatet viser hvordan politimeglere jobbet lenge med den ene parten for å argumentere og påpeke at de burde delta i politimegling. Saken løste seg til det beste og det ble et godt møte ifølge politimeglere. Dersom politimeglere bare hadde tatt et nei for et nei, så hadde man høyst sannsynlig ikke fått til det møte mellom partene og fått følelsene eller dialogen til overflaten, dette tema kommer jeg tilbake til i kapittel 8.

Vi har hatt noen saker som er litt sånn på vippen hvor vi da i senere tid har fått konfliktrådsmedlere hit, for at de skal være tilstede og det skal være litt mer formelt og så kjører vi det her. Da er saken sannsynligvis kodet som en konfliktrådsmedlet sak, eller jo den blir jo det... Og det er konfliktrådet som styrer møte, men, at vi da er tilstede og at vi har en innledning, avslutning og er også aktive. Men det er styre eller da megler fra konfliktrådet.

Den ene politiinformanten påpekte at det viktigste er at jobben blir gjort, ikke hvem som gjør den.

6. Resultat og registrering

I forhenværende kapittel drøftet jeg hvordan det blir avgjort om en sak politimegles samt hvilke momenter som spiller inn. I dette kapitlet ønsker jeg å vise hva utfallet av politimeglinger kan være ved å vise ulike eksempler politiet gir. Deretter vil jeg se på hvordan politimeglingene registreres. Jeg ser registrering også som en form for resultat.

6.1 Resultat

I henhold til en tekst ¹¹ skrevet av en av politiinformantene kan en mulig utgang på en politimegling være at påtale trekkes og at erstatning mellom partene blir avtalt dem i mellom. På den måten har alle parter noe å ”vinne” på utfallet ved at gjerningsmannen ikke blir stående med forhold registrert i STRASAK, politiets strafferegister, samt fornærmede får treffe sin gjerningsmann og mottar en unnskyldning fra han eller henne (ibid).

Politiinformant 1 kom med disse eksemplene under intervjuet på hva politimegling kan resultere i:

Av og til har vi bare forsoning, hvor vi da pålegger de, og det er vel ikke noe konfliktrådet gjør i noe særlig grad, men vi pålegger partene å slutte fred. Vi krever ikke at de skal bli verdens beste venner men de skal kunne gå forbi hverandre på Furu uten at skuldrene dunkes i hverandre eller at de setter opp andre rundt seg. Det får de et pålegg om, og vi ansvarliggjør de for at ballen er lagt død når de går ut. Det er en variant.

En annen variant er at det kan være jakke eh gjenstander som har gått i stykker i forbindelse med at det er skjedd noe da blir det snakk om erstatning.

Av og til så kan det være at det rett og slett blir avtalt et møte mellom de fornærmede og gjerningsmannsforeldre, om praktiske formaliteter og hvordan vi skal løse det.

Vi har jo hatt 4 stykker her på brannvakta hvor de hjalp til å vaske biler og vaske slanger en hel fredag.

Hadde tre gutter som stod og rakte løv.

Altså, vi har hatt veldig mange forskjellige utganger og så skriver vi da enkle avtaler.

---

¹¹ Av anonymiserings hensyn gir jeg ikke ytterligere referanser.

Politiinformanten påpeker en viktig forskjell fra politimegling og konfliktrådsmegling, nemlig dette med at politimeglere har mulighet til å pålegge partene å slutte fred. En konfliktrådsmegler vil aldri kunne pålegge noe som helst. Slik det er kommet frem i Håndboken for meglere (2006) vil en konfliktrådsmegler derimot forsøke å veilede partene til å komme frem til en løsning.

Strafferabatt

Slik det kom frem i intervjuene velger politimeglerne til tider å megle i saker før saken sendes til juristen. Politipatruljene har en egen jurist som tar for seg ungdomssaker og begge informantene uttrykker et godt samarbeid.

Ja vi har egen påtalejurist og den dialogen vi har hatt hittil har i hvert fall hvert en veldig god dialog. Så det ser jeg på som viktig.

En av politiinformantene uttrykte at det var viktig også å gi strafferabatt til de som har valgt å delta på en politimegling og forklarer hvordan de tenker og hvordan de går frem i samarbeid med juristen.

Politiinformant 2: Går man da inn i en megling så er jo det positivt og det skal jo det jo også da bli rabatt på da. I forhold til riksadvokaten så gis det 10 til 30 prosent rabatt til de som bidrar til en løsning, også tilståelse, og det må jo også gjelde de meglingene, ved at man bidrar til en god løsning, ikke sant. Man byr jo på seg sjøl.

Jeg synes det er viktig at de skal få rabatt også når man kommer her og står for hva man har gjort. Det er ganske stort det og, det bruker jeg å presisere ovenfor dem.

Her ser vi at politiinformanten vektlegger at det kreves mye av påklagede å stille til en politimegling og at dette bør belønnes. Videre forklarer politiinformanten:

Til tross for at fornærmede kanskje har vært veldig sånn at nå skal jeg få lov til å ta han, og har blitt litt sånn stor i kjeften, samtidig så må jeg jo også skryte av at den som faktisk har gjort noe sitter her og tar imot.

På spørsmål om hvordan rabatten gis og hvem den bestemmes av, hvis det for eksempel skulle vært en sak til politimegling og den straffeforfølgelses, svarer politiinformanten slik: *Det bestemmes da eventuelt av juristen, påtalejuristen. Og hvis det da blir en bot, så skal den være mye lavere enn hva den ville vært normalt sett.*

6.2 Registrering

I forhold til registrering forklarte politiinformanten det slik:

Vi loggfører det [politimeglingen] i et system som er sporbart da. Så i det vi kaller PO [politiets operative system] Så ligger det inn under en kode megling. Vi har bedt og fått til det. Så da er det, inn under forebyggende så ligger det en megling og da skriver man inn der slik at vi kan spore det i forhold til alle meglingene vi har hatt. Hvis det er en straffesak så skrives det også en rapport og da er det sporbart i forhold til BL. BL er det som vi registrerer, det som blir en anmeldelse da.

Det får ingen konsekvenser[politiinformanten sikter til politimeglingen]. Det eneste de får, og det minner vi de om, er at de er registrert i politiets vaktjournal [PO] da, og vil jo være å gjenfinne der og i hvilken sammenheng de har vært her. Det blir ikke synlig på utfyllende politiattest.

Vi ser at registreringen fungerer slik at når meglingen er avsluttet skrives det en rapport i politiets operative system. PO er politiets operative system eller vaktjournal og politibetjentene lager en ny logg når de begynner på jobb. Alt som skjer i løpet av arbeidsdagen føres inn her, om det er straffesak eller ikke. Dersom det er en straffesak skrives det også en rapport i forhold til BL, det som blir en anmeldelse. I en tekst¹² forklares det at dersom påtale trekkes henlegges saken og den blir stående som oppklart fra politiets side, statistikkmessig (ibid).

I henhold til Håndbok for meglere (2006 : 88) skal overføring av saker til konfliktrådet, ifølge strafferegistreringsloven, ikke registreres i ordinær politiattest, altså det blir ikke synlig på rullebladet at man har vært til konfliktrådsmegling. Derimot forklares det at politiet fører et internt register med opplysninger som kan være av betydning for politiets etterforskning og oppklaring av lovbrudd. Dette registeret kalles uttømmende politiattest eller utfyllende politiattest. Politiet kan til enhver tid hente opplysninger om tidligere saker i dette registeret og saker oversendt til konfliktrådet registreres også her. Det er altså ikke slik mange tror at konfliktrådssaker slettes fra alle politiets registre (ibid).

Ifølge en medarbeider ved konfliktrådet er det nå slik, etter ny lov som trådte i kraft i fjor, at en straffesak som er meglet, løst og avtale holdt ved konfliktrådet ikke blir synlig på

---

¹² Av anonymiserings hensyn gir jeg ikke ytterligere referanser.

utfyllende politiattest. Dette er da i likhet med en politimegling der det ikke ligger noe anmeldelse til grunn eller hvor påtale trekkes, som heller ikke vil være synlig på utfyllende politiattest.

Som Furu politipatrulje selv belyser, ser de det som meget positivt at meglingene foretatt hos politiet ikke blir synlig på utfyllende politiattest. Samtidig kan det også tenkes at det oppleves som negativt og ganske krenkende at politimeglingen blir liggende i en logg. Det kom frem i et intervju at denne PO loggen er tilgjengelig for alle i Kastanje politikammer og som politibetjent A påpekte:

Ja og nå ligger denne loggen inn i et annet system som alle i politiet har tilgang til i hele kongeriket [her mener intervjupersonene alle i politiet]. Så det er alltid mulig å gjenfinne historien.

På den ene siden er det slik politiinformantene opplyser, positivt at politimegling ikke blir synlig på utfyllende politiattest, på den andre siden slik det kommer frem av sitatet vil politimeglingen alltid følge individet ved at det vil være sporbart i politiets system. Ved at alt føres inn i PO loggen vil ungdommer som har vært til politimegling, og alle som for så vidt har vært i kontakt med politiet, oppleve at deres navn dukker opp i politidatabasen dersom man skulle komme i kontakt med politiet igjen og de søker på navnet ditt.

7. Politiets vurderinger

I denne delen ønsker jeg å belyse Lipsky (1980) sitt poeng i forhold til 'street-level bureaucrats' beslutningsmyndighet ved å berette to observasjonshistorier fra to ulike politipatroljering jeg var med på. Ved å gjenfortelle historiene ønsker jeg ytterligere å belyse hvordan politipatroljen og deres vurdering/skjønnsutøvelse bestemmer i stor grad om et individ går inn i strafferettapparatet eller ikke. Historiene gjelder to ulike hendelser av urinerer på offentlig sted og tar opp temaet å være kjenning på godt og vondt. Det er viktig her å påpeke at historiene ikke berører eksakt tema om en sak som kunne gått til politimegling, siden sakene gjelder offentlig urinerer, men de belyser noen av faktorene som spiller inn når politiet utøver skjønn samt hvilket utfall det kan ha.

Et annet aspekt er at historiene omhandler Furu politipatroljens vurderinger ut i fra deres forebyggende perspektiv i forhold til ungdomskriminalitet. Som Finstad (2000 : 110-111) påpeker er det forskjell fra ordenspatroljens og forebyggernes skjønnsutøvelse. Forebyggerne har "sine" skoler, barn/ungdom samt problemer som de arbeider med over tid. Forebyggerne har mye større kjennskap til enkeltpersoner og spesifikke livssituasjoner, samtidig som de står nærere utviklingsmulighetene og endringspotensialet til kjenningen (ibid).

7.1 Å være kjent : å bli fanget opp av kontrollapparatet

Det er på sensommeren. Det er fortsatt ganske behagelig temperatur, selv om det på kvelds- og nattetid er litt kaldt. Klokken er nærmere 01, natt til lørdag. Politibetjent A og jeg er ute og patruljerer. Det har vært en bra kveld så langt, som vil si at vi har hatt en del oppdrag av ulik karakter. Det er en god stemning i bilen. Vi svinger et hjørne og kjører rett på to gutter, den ene står og urinerer inntil en murvegg på fortauet. Beliggenheten er ganske sentral i en bykjerne og plassen de valgte er helt åpent og belyst. Politibetjent A bråbremser og tar på blinklys.

Guttene ser tydelig at en politibil har stanset og at de er blitt tatt på fersken, men de tar det hele med ro. Han som urinerer gjør seg ferdig, rister penis, knepper igjen og kommer tulsende bort, alt dette skjer etter min oppfatning helt bekymringsløst. Jeg synes dette er merkelig fordi politiet stopper, står der og venter. Han er blitt tatt på fersken men virker ikke oppgitt en gang for at han er blitt tatt. Politibetjent A ruller ned mitt vindu, min side av bilen er mot guttene,

og ber vedkommende som urinerte om å komme bort. Politibetjent A spør gutten hva han driver med, han er lite imøtekommende og frekk i kommentarene, later som om han ikke skjønner hva Politibetjent A sikter til. Gutten sier for eksempel:

- 'jeg bare står her' ...

- 'er ute, kuler'n'.

Jeg opplever han som veldig kjekkas og tenker hvorfor i all verden legger du deg ikke langflat, vi så deg jo? Politibetjent A går ut av bilen og da nærmer den andre gutten seg. Jeg vet ikke hvorfor, men jeg ble sittende. Tidligere i løpet av kvelden hadde jeg alltid gått ut når vi stoppet et sted.

Politibetjent A gikk rundt foran bilen, og jeg husker jeg fikk følelsen av at alle partene kjente hverandre fra før. Politibetjent A fant fram penn og en liten notisbok mens vedkommende stod og pratet til gutten. Politibetjent A diskuterte fram og tilbake med gutten som hadde urinert at det ikke var lov å urinere på offentlig sted. Gutten svarte med kommentarer, som var slik jeg opplevde det, kranglete. Situasjonen ble preget av en merkelig og amper stemning. Den andre gutten som bare hadde stått der og snakket med gutten som urinerte, begynte å blande seg inn i det som foregikk mellom Politibetjent A og han som urinerte.

Det viste seg at de to guttene var brødre. Det var lillebroren som urinerte på offentlig sted. Begge guttene ga inntrykk av at de ikke hadde respekt for politiet. De snakket i munn på politibetjenten, hørte ikke etter, avbrøt og med kroppsspråket viste likegyldighet. Politibetjent A ba storebroren om å fjerne seg fra stedet og påpekte at han hadde ingenting med situasjonen å gjøre. Han nektet å bevege seg bort fra stedet. Jeg opplevde stemningen ganske negativ og gikk ut av bilen for å vise guttene at politibetjent A ikke stod alene, samtidig husker jeg at jeg tenkte 'hva pokker skal jeg gjøre om det smeller?'

Politibetjent A ba igjen storebroren om å flytte seg fra stedet, men han nektet og var kranglete. Politibetjent A sa noe lignende som:

'forstår jeg deg riktig at du nå nekter å adlyde pålegg fra politiet?'

Gutten svarte bråkjevt:

- 'ja'.

Han ble spurt om han var klar over at å nekte pålegg fra politiet kunne føre til anmeldelse og at han ville pådra seg en anmeldelse dersom han ikke forlot stedet. Igjen svarte gutten ja.

Politibetjent A ba om id kort og begynte å notere vedkommendes personinformasjon også.

Begge guttene snakket samtidig eller annen hver gang og opptrådte offensivt ovenfor politibetjent A. De sa at vedkommende var drittpoliti, bare ute etter å ødelegge folks liv og spesielt deres, at vedkommende ikke måtte tro at de var noe flink eller gjorde noe spesielt: -'gå hjem og kos deg med pokalene dine du'.

Guttene kom med personlig angrep mot politibetjent A i sine uttalelser og jeg opplevde det som ubehagelig å høre på og meget provoserende. Politibetjent A ble kalt for fitte og bitch og jeg ble nesten lamslått over at guttene turte å snakke sånn til en politibetjent. Politibetjent A holdt seg helt rolig i situasjonen, jeg sa ingenting, bare stod ved politibilen. Noen ganger humret politibetjent A av kommentarene, noe som provoserte guttene ytterligere. Politibetjent A sa for eksempel:

-'ja mmm ja helt rett gutter'.

Vedkommende ba dem skjerpe seg, men ellers var politibetjent A helt rolig. Jeg derimot husker at jeg skalv litt, ikke fordi jeg var redd, men fordi jeg var provosert over oppførselen til guttene og fordi situasjonen var meget spent.

Det kom tydelig fram i løpet av samtalen, hvis det kan kalles det, at alle tre parter kjente godt til hverandre fra før og at det var en eller flere utestående saker mellom politiet og søskenparet. Guttene hånte politibetjent A for at vedkommende og politiet ikke hadde klart å ta dem for denne utestående saken, for ifølge søskenparet kunne de jo ikke ha klart det når guttene ikke hadde hørt et fnugg fra politiet.

I løpet av samtalen ble den yngste av de to brødrene, han som stod og urinerte, så sint og provosert over at storebroren også fikk et forelegg, at han gikk fra stedet. Han skrek -'fuck deg' til politibetjent A flere ganger mens han gikk. Det ironiske var at den av de to brødrene som faktisk ikke hadde gjort noe galt, men som blandet seg og snakket seg til et forelegg og en anmeldelse ble da stående alene igjen med politibetjent A og krangle. Etter flere utskjellinger og bemerkninger, yngste brorens tilbakekomst for å skrike litt til og for å få med seg eldste broren, gikk brødrene. Vi antok at de gikk tilbake til et utested som var rett ved og vi satt oss inn i bilen og kjørte videre.

Det første jeg sa til politibetjent A var at jeg var imponert over at vedkommende klarte å holde seg så rolig og at jeg var sjokkert over oppførselen til guttene. Politibetjent A forklarte at det var det eneste man kunne gjøre i en slik situasjon. At det var en del av yrke som politibetjent og at det ikke var noe vits i å ta seg nær av det eller la seg bli provosert. Som politibetjent A påpekte, om vedkommende hadde brydd seg om all dritten og bemerkningene

man fikk slengt i trynet kunne ikke vedkommende fortsatt i det yrke. Vi pratet litt om hvor annerledes det var for meg i og med at det var første gang jeg opplevde noe slikt og hvor vant politibetjent A var med det. Vi småsnakket om guttene. Politibetjent A forklarte hvordan noen individer bare ikke kunne hjelpes. Vi snakket litt om bakgrunnen til guttene, i hvilke sammenheng vedkommende hadde hatt noe med dem å gjøre. Brødrene var begge i tjueårene og ut i fra politibetjent A sine beretninger virket det som om politibetjent A hadde kjent til dem lenge.

Politibetjent A forklarte at brødrene var i politiets søkelys og at vedkommende personlig bygde opp en graffiti sak mot søskenparet. Politibetjent A forklarte at det kunne hende at jeg ble kalt inn som vitne dersom saken kom opp for retten. Dette stresset meg veldig, men jeg fant omsider ut at det var greit.

Etter å ha kjørt rundt en stund stoppet vi ved utestedet politibetjent A visste at brødrene pleide å være på. Slik politibetjent A hadde antatt, var begge brødrene der og drakk. Det kom en patruljebil til og politibetjent A, jeg og de tre andre politibetjentene stod og snakket om hva som hadde hendt. Politibetjentene snakket om lovparagrafer for hva man kunne anmeldt guttene for, sikkert forulempning av tjenestemann og slikt. Politibetjent A forklarte til den andre patruljen at det ble bygd sak mot guttene og at denne hendelsen ville bli satt sammen med det. Vi stod og fulgte med på guttene som fortsatt stod utenfor utestedet og iakttok oss. Jeg opplevde situasjonen slik at politiet ventet på at guttene skulle gjøre noe feil slik at de kunne ta dem på det.

Den andre patruljebilen som kom utenom oss ble bedt om å bistå i en brann mens vi stod og pratet. De spurte politibetjent A om det var i orden at de svarte ja til oppdraget, om vi ville klare oss alene. Politibetjent A svarte ja, og de dro. Vi stod litt til og fulgte med på guttene. En sterk alkoholisert mann passerte oss og var meget sint, han kom fra det samme stedet der guttene var, og ropte at vi var drittpoliti og at vi hadde fått sparken. Dette flirte vi begge av.

Vi satt og fulgte med på brødrene, de stod utenfor utestedet og visste at de ble iakt tatt. Jeg fikk beskjed om at dersom politibetjent A plutselig måtte raskt ut av bilen, at jeg måtte huske å skru av bilen, ta nøkkelen ut av tenningen og så komme etter. ”Det er jo fryktelig dumt om vi skulle miste politibilen Heidi”. Vi lo begge av denne kommentaren.

Det hele var merkelig, vi var begge i godt humør og hadde det hyggelig, samtidig som det var en litt ansent stemning, man kunne nesten kjenne at man ventet på at det skulle smelle til.

Heldigvis skjedde ikke dette. Etter hvert fikk politibetjent A og jeg også beskjed over sambandet å bistå i brannen, så vi måtte reise vekk fra stedet. I mine øyne var det meget heldig for de to brødrene. Jeg tror at de ellers hadde endt i arresten den natten dersom de ikke hadde trådd meget forsiktig.

I denne situasjonen med offentlig urinering ser vi at politiet får enda en sak imot brødrene som var kjenninger av politiet. Å være kjenning av politiet kan oppleves som meget begrensende og urettferdig men det å kjenne politiet kan også ha positive sider, som vi skal se i neste del.

7.2 Å være kjent : å bli sluset utenom kontrollapparatet

Ved en senere patruljering kjørte politibetjent A og jeg tilfeldigvis forbi en stasjon hvor vi så en gruppe ungdommer og en jente som var blitt stoppet av en annen politipatrulje. Vi stoppet på grunn av at politibetjent A kjente igjen ungdommene. I det vi stoppet og gikk ut av bilen hørte vi over sambandet at det var et oppdrag like i nærheten, det var slåsskamp på et utested. Politibetjent A tok ikke dette oppdraget men gikk rett bort til politibetjentene og den unge jenta de stod sammen med.

På samme vis som med brødrene er den unge jenta blitt tatt for å urinere offentlig.

Politibetjent A gikk bort til de to andre politibetjentene og snakket litt med dem og den unge jenta. Politibetjent A ba den unge jenta sette seg inn i våres patruljebil. Jeg hadde satt meg inn igjen i patruljebilen og jenta og jeg snakket litt sammen. Jenta spurte om jeg trodde hun var i store problemer. Hun var utrolig stresset og lei seg over at hun hadde tisset ute, og gjentok at mammaen hennes kom til å bli kjempe sint på henne.

Politibetjent A ble stående å prate litt med politibetjentene før vedkommende kom og satte seg i bilen. På same vis som med brødrene kjente politibetjent A godt til tenåringsjenta, hennes bakgrunn og familieforhold. De snakket litt sammen i bilen, om hva den unge jenta drev med og hvor dumt det var å holde på sånn. Politibetjent A tok opp hvilke konsekvenser jenta kunne få av noe så ufattelig dumt som å urinere offentlig. Den unge jenta var lei seg og sa hun var flau. Politibetjent A spurte om hun skulle kjøre den unge jenta hjem. Jenta ble kjempe glad og takket gjentatte ganger for at politibetjent A hjalp henne.

Vi kjørte den unge jenta hjem til foreldrene hennes. Politibetjent A ba den unge jenta om å be moren hennes ringe til Furu politipatrulje på mandagen, politibetjent A ville ta en prat med mor. Jenta lovte å gjøre dette og takket en god del ganger til. De snakket litt sammen om

familiesituasjonen til jenta, politibetjent A sa at jenta måtte bare ringe om hun trengte hjelp, eller noen å prate med.

Da jenta hadde gått fortalte politibetjent A at hun kjente godt til jenta og hennes bakgrunn. Vedkommende fortalte at faren til den unge jenta var alvorlig syk, døende. Politibetjent A opplevde at den unge jenta prøvde å håndtere og takle det så godt hun kunne men at hun hadde tatt litt dumme valg i det siste på grunn av den vanskelige situasjonen hun hadde hjemme. Politibetjent A meddelte at hun syntes dette var trist, for den unge jenta var en veldig ålreit oppgående ungdom med masse muligheter foran seg.

Å sluses inn og ut

I likhet med det Finstad (2000) skriver om forebyggerne i politiet, har Furu politipatruljen en del kunnskap om ungdommene i Østre Eik. Historiene belyser flere aspekter av det å være kjent av politiet. Noen ganger kan det komme meget godt med, andre ganger ikke. Historiene viser også at politiet bestemmer hvem som sluses inn og ut av kontrollapparatet. På den måten fungerer de som 'street-level bureaucrats'.

Lipsky (1980) diskuterer hvordan 'street-level bureaucrats' velger å utøve goder og sanksjoner på, strukturer og avgrensner individers liv og muligheter. Disse eksemplene viser hvordan i den ene situasjonen får en person i problemer ikke bare en sjanse til, men hvordan politibetjent A gikk rett inn i en situasjon med kollegaer og avverget at noe skjedde. I den andre situasjon var resultatet et forelegg for offentlig urinering samt å ikke adlyde pålegg fra politiet. Dette reiser viktige spørsmål i forhold til nærheten mellom politi, samfunn og borgere, og kaster lys på hvordan politiet kan avgjøre slike møter og om personer sluses inn eller ut av kontrollapparatet.

På like fantastisk vis som det kan fungere så har det som alt annet en skyggeside. Og hva er det som gjør at politiet går over til den ene eller den andre rollen? I forhold til guttene og at de ble sluset inn i kontrollapparatet kan det være flere grunner. For det første etterkom de ikke politiets henstilling, for det andre avbrøt de politiet og beklaget seg ikke. I politibetjent A sine øyne stod tenåringsjenta helt forskjellig fra brødrene. Det var tydelig at guttene hadde på et eller annet tidspunkt tråkket over politiets grense for hva de var villig til å tåle. Jenta derimot kunne hjelpes, hun fortjente å hjelpes, hun fortjente en sjanse. Følelsene til politibetjent A gikk i favør til jenta fordi det var blitt litt personlig på et positivt nivå. I forhold til brødrene var det også personlig men overhodet ikke på et positivt nivå, der gikk det i direkte misnøye til brødrene. Brødrene hadde brukt opp sine sjanser. Guttene ble utsatt for både reaktiv og proaktiv kontroll. Reaktiv ved at de ble anmeldt og bøtelagt, proaktiv kontroll

ved at politiet iakttok dem og var klar til å gripe inn dersom de trådte feil. Jenta derimot ble utsatt for en reaktiv kontroll som hjalp henne ut av situasjonen.

Et annet aspekt er hvordan man som borger i møte med politiet bekjenner seg til allmenne verdier. Finstad (2000) påpeker hvordan politiets reaksjon ikke er en automatisk tilsvar på en hendelse. Tolkning og bedømmelse av hendelsens alvorlighet samt hvordan borgerne oppfører seg og reagerer påvirker hendelsens utfall (ibid). Guttene var steile som igjen førte til at politiet utøvde sin makt. I motsetning til dette var jenta beklagende, ydmyk, unnskyldende og imøtekommende, hun ble møtt med et politi som ga henne en ny sjanse.

7.3 Oppsummering

I de tidligere kapitlene har vi sett hvordan saker kommer frem til politimeglinger ved at politiet selv kommer over saker eller de får forespørsel fra borgere og andre instanser. Momenter som alder, kjenninger av politipatruljen, alvorlighetsgrad, oppriktighet, politiets ønske om å rydde opp, politiets ønske om å skape trygghet, politiets ønske om å gi en oppstrammer eller konsekvens der partene ellers ikke hadde fått noen reaksjon samt at politiet ønsker å gi en sjanse til, er blitt diskutert for å vise hva som spiller inn når det velges om ungdomssaker politimegles. Politiets vurdering står sentralt. Politimegling kan resultere i ulike former for avtaler, forsoning, at partene pålegges å slutte fred og det vektlegges av politiinformantene at alle har noe å vinne på det i og med at politimegling ikke registreres på utfyllende politiattest når det går utenom anmeldelse. Ut i fra historiene som omhandlet offentlig urinering fikk vi belyst ytterligere hvordan politiets skjønnsutøvelse, når de er ute og patruljerer, påvirker hvem som sluses inn og ut av kontrollapparatet, hvem som blir gitt en sjanse og hvem som har brukt de opp.

I neste kapittel ønsker jeg å gå videre med spørsmålet hva er politimegling, ved å se på hva som ligger forut for selve meglingsmøte i regi av politiet.

8. Forberedelser til politimeglingen

Når politiet har bestemt seg for at de skal foreslå politimegling i en bestemt sak er det mye arbeid som gjenstår før selve møtet mellom partene finner sted. I dette kapittelet vil jeg forsøke å belyse hva som hender når politipatruljene har bestemt seg for å politimegle, både i forhold til å få med seg partene ”om bord” og i forhold til arbeidet forut for selve møtet.

8.1 Samtykke

Et viktig prinsipp i forhold til politimeglinger er at begge parter samt verger må samtykke til meglingen. Dette samtykket er muntlig og går som regel over telefon. Dersom barna/ungdommene er under 18 år er foreldrene alltid med på politimeglingene. Det legges stor vekt på samtykke i politimeglingene og dette er også veldig sentralt i meglinger ellers.

I henhold til Håndbok for meglere (2006 : 42) skal politi eller påtalemyndighet, som nevnt, innhente samtykke i saker de henviser til konfliktrådet, konfliktrådet kan også bistå politiet. I sivile saker som ikke henvises av politiet innhenter konfliktrådet samtykke ved å sende ut en skriftlig forespørsel om partene samtykker i at saken megles. Det settes en svarfrist på etterspørselen og dersom konfliktrådet ikke får tak i partene etter purring anses partene til ikke å ha samtykket til meglingen. Megler kan også innhente samtykke (ibid).

Videre forklarer Håndbok for meglere (2006 : 45) at verge skal innkalles sammen med barnet og delta på meglingsmøtet når partene er under 15 år. Dersom partene er over 15 år men under 18 år, har vergen rett, men ikke alltid plikt, til å møte i megling. Det poengteres også at verge bør anmodes om å være tilstede i de fleste saker med parter under 18 år (ibid). I henhold til Mørland (1995 : 124) innebærer en foreberedelse til megling i konfliktrådet å gi generell informasjon om ordningen, den kan komme fra megler, konfliktrådsleder, politi eller andre (ibid).

En viktig forskjell ved politimeglinger og konfliktrådsmeglinger er dette med nærhet, både i forhold til å innhente samtykke men også i forhold til politimegler og konfliktrådsmegler samt deres forhold til partene. Det kan tenke seg at det oppleves som mer vanskelig å takke nei til en megling som man får forespørsel om muntlig, fremfor en skriftlig forespørsel. I konfliktrådets statistikk for 2008 (Konfliktrådets statistikk, 2009, tabell nr 1) viser tabellen ”Saker henvist til konfliktrådet” at totalt 2005 saker ikke ble meglet.

8.2 Frivillighet, overbevisning og informasjon

I kapittel 5 nevnte jeg så vidt temaet frivillighet. Jeg tok opp frivillighet i forhold til hvordan politiets ønske om å rydde opp i saker eventuelt kan gå utover prinsippet om frivillighet, samt om partene blir overbevist til å delta på en politimegling.

I intervju med politiinformantene kom det frem at politimeglere kan bruke mye tid på å få både påklagede og klager til å forstå at de burde delta på politimeglingen fordi det gagnar dem.

Politiinformant 1: Vi har nok litt mer føringer. Nå er jo det møte her, det kan oppfattes som kanskje litt frivillig, men altså... hvis det ikke er noe frivillighet til bunn her så kan vi ikke ta utgangspunktet.

Men vi kan bruke mye tid og mye prosess på å få de til å forstå at det vil være gunstig for de å møte. Jeg tar ikke en tlf og så:

- 'nei det vil jeg ikke'

og

- 'å nei fint det ha det'.

Det gjør ikke jeg. Da kan det godt være at jeg kaller inn til samtale, det har jeg gjort noen ganger.

Her ser vi, ut i fra politimeglerens eksempel, hvordan overbevisning kan være en faktor som spiller inn når det tilbys politimegling. Denne overbevisning er høyst sannsynlig gjort i beste intensjon, men vil det si at det er i orden?

I forhold til frivillighet påpeker Zehr (2008 : 64) at man streber etter å få gjerningsmannen til å frivillig ønske å delta i et restorative justice møte. Det er selvsagt det beste utgangspunktet, men i realiteten er det ofte en viss form for press som ligger på gjerningsmannen til å få han til å velge det minste av flere onder (ibid). Dette er i likhet med det politimeglere beretter i det overnevnte sitatet. Samtidig kan det virke som om det er en litt uklar overgang mellom informasjon samt press i det å få samtykke fra partene.

Håndbok for meglere (2006 : 42) forklarer at konfliktrådenes erfaring med positive følelsesmessige konsekvenser av håndtering av konflikter kan med fordel trekkes frem i forbindelse med å få innhentet samtykke. Det vektlegges også at et nei skal like fullt respekteres (ibid).

I likhet med dette forklarer politimeglere videre at:

Politiinformant 1: Vi bruker mye energi på å forklare de [ungdommene] hvorfor de bør møte og hvilke hensikt vi har med det møte som skal skje. Og det kan godt hende at noen oppfatter det her som et element av press i initial fasen men hvis vi har gått igjennom de tingene vi ønsker å diskutere med dem så endrer de ofte holdning.

Sitatet viser at politimegleren mener ungdommene ofte endrer holdning i forhold til politimeglingen etter at de har gått et par runder på det med politiet. Det vil aldri være mulig å vite om det er 100 % frivillighet til grunn for et meglingsmøte, om det så er i regi av politiet eller konfliktrådet, men et viktig prinsipp og hjørnestein i konfliktrådet er nettopp at partene skal delta på bakgrunn av egen fri vilje. Håndbok for meglere (2006 : 6) forklarer at konfliktrådsordningen bygger på frivillig deltakelse av partene samt at frivillighet anses som en viktig motivasjon for partene til å ta selvstendige valg og å komme frem til en løsning. ”I straffesaker innebærer frivilligheten et valg mellom konfliktrådsmedling eller ordinær straffereaksjon” (Håndbok for meglere, 2006 : 6).

Spørsmålet blir i hvilken grad en politimegling, eller for øvrig en konfliktrådsmedling, kan virkelig oppleves som frivillig når alternativet i en straffesak blir ordinær straffereaksjon? Det blir nesten umulig å besvare et slikt spørsmål, for hvordan kan man måle frivillighet, men det er viktig å belyse og så godt det lar seg gjøre få fokus på viktighet av at parter stiller så frivillig som mulig.

Høigård (2002 : 289) påpeker hvordan mange graffiti ungdom opplevde det slik at de ble nærmest lurt til å tro at de enten måtte akseptere konfliktrådsbehandling eller andre straffer, selv om de var under 15 år og saken høyst sannsynlig ville bli henlagt. Denne kritikken støttes av Falck (1995 : 91) som diskuterer om en mulig grunn til at så mange som ca 2000 takket ja til å få saken behandlet i konfliktråd i 1994 var en uberettiget angst for hva som ellers ville skje (ibid).

På spørsmål om hva som gjøres for å sikre størst mulig grad av frivillighet fra politiets side svare informanten slik:

Politiinformant 2: Ja altså det må være frivillighet uansett. Vi tar jo telefon samtaler, det går på muntlighet da. Vergene må alltid informeres i forkant før vi gjør noe som helst. Vergene samtykker til en medling. Og også partene.

På dette vis kunne en argumentert for at en slags beskyttelsesmekanisme for ungdommene er at deres verge må samtykke og at verge eller foreldre alltid skal være tilstede under politimeglingene.

På den ene siden kan man si at spørsmålet om frivillighet er tett knyttet til overbevisning. Slik det er kommet frem av sitatene så er det ikke bare et spørsmål om ungdommen ønsker å delta eller ikke, politimeglere går gjerne et par runder på det, dersom ungdommen svarer nei. På den andre siden kan man se på spørsmålet om frivillighet som et spørsmål om informasjon, og ikke føringer og overbevisning. At det rett og slett ligger i at ungdommene eller foreldrene ikke vet nok om det tilbudet politiet har i forhold til politimegling og at de ikke vet hva det innebærer. Når de da får den informasjonen muntlig og blir opplyst om hva det gjelder så ser de det positive aspektet ved at alle møtes i regi av politiet og takker ja. En av politiinformantene sa det slik:

Det er veldig viktig at man kommer dit at man åpner dørene litt, informasjon er helt avgjørende. Definitivt.

Denne informasjonen gis alltid muntlig, politipatruljene har ikke noe informasjonsskriv om politimegling eller hva det innebærer.

Politiinformant 1: Vi forklarer hva vi tenker, altså på hvilken måte vi tenker, og hvordan vi ser saksutgang og det gjør vi ganske tidlig i prosessen ved å drøfte hva som vil være en naturlig utgang.

Intervjuer: Men da kan man jo også si at det kanskje er kunnskapen, at man ikke har nok kunnskap, så derfor er de skeptiske...

Politiinformant 1: Ja, ja helt sikkert.

Dette er i motsetning til konfliktrådet som er en kjent meglerarena og på bakgrunn av det har mye skriftlig informasjon til eventuelle interesserte.

8.3 Forsamtale og bekymringsamtale

Politimeglerne bruker mye tid på å se etter bakenforliggende årsaker til hvorfor ting har skjedd og hva som ligger i den aktuelle hendelsen forut for meglingsmøte. Til hver politimegling har de i hvert fall to forsamtaler med både klager(e) og påklager(e), og deres foresatte.

Politiinformant 2: Forsamtaler går bare på den enkelte saken, ikke sant. Og da er det hvordan man skal oppføre seg og slikt og slikt i forhold til respekt og alt det der. Hva man har gjort og hva man har tenkt å si og sånn. Fortelle sin versjon av det, begrunnelse for hvorfor

man gjorde det og det blir nærmest som å bruke de samme spørsmålene [her mener IP samme spørsmålene i forsamta(e) som i selve meglingen] Det presiseres ganske sterkt og klart.

Av og til på disse formøtene må vi styre ungdommene i en viss retning. Man skal jo ikke gå inn i altfor mange detaljer, og hvis man er uenig så skal man få lov til å si det, men på en ordentlig måte og begrunne hvorfor. Det bør bli sagt på forhånd sånn at man kan planlegge denne meglingen slik at partene får beskjed om hvordan de skal utrykke seg i hvert fall. Formøtene er viktige der, da det dannes et visst inntrykk i hvert fall.

Om det er en straffesak så har de også hatt avhør av partene. Der politiet ser det som nødvendig kan de også ha en bekymringsamtale.

Politiinformant 2: Bekymringsamtale går mer på å få vite litt om personen. Hva som rører seg, hvem de er sammen med, hvordan det er hjemme, økonomi, skole. Om det går bra på skolen, karakterer, og alt det der. Om det er gjort noe straffbart tidligere da har vi registrert det. Eller om han er omtalt i PO [politiets operative logg/vaktjournal], med at han har vært ute på fester, blitt kjørt hjem, vært hos barnevernsvakta. Sånne ting som gjør at vi er bekymret for disse personene [ungdommer].

Ifølge Håndbok for meglere (2006 : 44) benytter noen konfliktråd formøter med en eller begge parter før de møtes til megling, formøtene gjennomføres hver for seg og kan virke motiverende både på partene og megler i vanskelig saker som involverer sterke følelser. Eksempler på saker der formøter ofte benyttes hos konfliktrådet er vold, trusler, ærekrenkelser, mobbing samt nabokonflikter. Det forklares at det også kan være hensiktsmessig med formøter i saker der en eller begge parter virker nervøse eller usikre. Formøtet er en motivasjonsfaktor og igangsetter av prosessen der hensikten er å avklare meglers og partenes roller i meglingsprosessen (ibid). Det er viktig her å presisere at informasjonen fra håndboken sier ingenting om hvordan det er i praksis.

8.4 Forsamtalene - selvinnsikt og bevisstgjøring.

På spørsmål om hva politimeglerne selv mener har å si for at partene blir fornøyd med meglingsmøte, så legges noe av forklaringen i forsamtalene. Politimegleren beskriver synet sitt slik:

*Politiinformant 1: For i de forsamtalene så finner vi ut om dette her er folk som...
Altså, vi er forskjellig innstilt på forsoninger, hver og en i seg. Så handler det om i hvilken grad man har selvinnsikt, tror jeg, eh... og noen trenger fryktelig lang tid på å begynne å titte inn i egne eller altså egen verden og klare å uttrykke en eller annen form for å... It takes two to tango, pleier man å si her. Er det snakk om blind vold saker så blir jo ikke det her aktuelt, så det må være en eller annen konflikt.*

Videre illustrerer politiinformanten slik:

Det hender også at mange sier:

- 'nei han har jeg ikke noe konflikt med. Han har gjort sånn og sånn mot meg'

- 'ja men kan du prøve å tenke at du har gjort et eller annet?'

- 'ja venninnen min har gått bort til han'

- 'ja men hva har du fyret henne opp med? Kan du prøve også tenke?'

- 'å ja sånn ja, å ja'

Ikke sant så altså de har ikke tenkt...

Her ser vi at politimeglere i forsamtalene forsøker å hjelpe den ene parten å tenke over egen rolle i konflikten. Politimeglere setter i gang en prosess der ungdommen må gå et par runder med seg selv, man kunne sagt at politimeglere forsøker å hjelpe ungdommen til å få selvinnsikt. Politiinformanten illustrerer videre slik:

- 'Ja, kan du forstå at han har blitt provosert av det?'

- 'Eh ja jo, men han hadde ikke trengt å slå'

- 'Ja det er jeg helt enig i'

- 'og han har heller ingen anledning til å snakke dritt om meg'

- 'det er jeg helt enig, men kan du nå se vekk i fra hva akkurat han har gjort og så kan du tenke selv på hva du kan ha medvirket til at han da gjorde et dårlig valg?'

Og den kjører vi ganske mye. Og den er viktig at vi bruker tid på altså.

Ut i fra illustreringen til politimeglere kunne man sagt at forsamtalene bærer mer et preg av politiets oppgave å forebygge. Vi ser hvordan politimeglere forsøker å bevisstgjøre ungdommer, på hva vedkommende selv har gjort og at politimeglere samtidig ansvarliggjør vedkommende for deres del av utfallet. I likhet med dette forklarer Zehr (2008 : 28) hvordan restorative justice bruker begrepet, reell ansvar, som betyr at man erkjenner hva man gjort.

Gjerningsmannen oppfordres til å forstå konsekvensene av det de har gjort, både handling og skade, for der igjen å forsøke å gjøre godt igjen den skade de har forvoldt (ibid).

Vi ser også, ut i fra sitatene, hvordan det brukes litt utradisjonelle metoder for å hjelpe ungdommene, men som politiinformanten påpeker:

Det er viktig å tenke hva er formålet her, jo å hindre at kriminalitet gjentar seg. Ok hva gjør vi da? Jo vi må prøve da, uten å leke hobby psykologer, så må vi prøve å få de [ungdommene] til å kikke litt inn i seg selv og ikke minst at du som offer også må kunne klare å snu dette her og tenke

- *'faen det her kunne kanskje også vært meg. Det her kunne jeg faktisk gjort jeg og'. Det forsvarer ikke dermed handlingen, men jeg tror det er viktig å bruke det øyeblikket til å gå noen runder med seg selv. Jeg tror sikkert det, enten du sitter på den ene eller den andre siden av bordet.*

Samtidig som politimeglere ansvarliggjør påklager, ser vi også fra sitatet at politimeglere bruker mye tid på å vise at bildet ikke er svart hvitt, men mer nyansert. Politimeglere forklarer at de arbeider med ungdommene i forsamtalene for at de skal forstå at det ikke bare er en side av saken i forkant av meglingsmøte. På dette vis kan ungdommene møte hverandre med et litt annet syn enn de kanskje hadde i første omgang.

Det er også viktig å påpeke at uansett hvor mye arbeid politimeglere legger ned i forsamtalene så er det umulig å ha full kontroll på alt som vil bli sagt og gjort i meglingsmøte. Som politiinformant 1 påpeker:

Men så er det dette at det handler om og med mennesker, og mennesker kan få seg til å si ting som er ganske dumt, det har vi også opplevd, men det hadde da ikke vært ting det hadde vært mulig å forutsi på forkant eller det har ikke handlet om vår jobb men rett å slett en dårlig formulering.

Ut i fra sitatet ser vi at uansett hvor mye tid politimeglere legger inn i forsamtalene forut for meglingsmøte, for å forberede ungdommene og forsøke å få til et fruktbart meglingsmøte, er det umulig for politimeglere å ha full kontroll på alt som blir sagt eller alt som skjer.

8.5 Hvilken betydning har personkontakt?

Politimeglere vektlegger viktigheten av å ha mye person kontakt i forkant av meglingsmøte. Fra politimeglernes syn er det uhyre viktig at de følger prosessen og er en del av den så tidlig

som mulig. De bruker mye tid på å samle inn så mye bakgrunnsinformasjon som mulig. På dette vis, ved å sette seg inn i alle detaljene, danner de seg et godt bilde og en god historikk.

Det kommer også frem hvor viktig det er med familien og kontakten man får med foreldrene.

Ja. Og så ikke minst dette her med familie, foreldre som har behov for å snakke og sånn, man blir veldig nær familiene. Fordi foreldrene er også en del av prosessen her. Og de kan jo være helt fullstendig oppgitt over egne barns handlinger, og - 'hva er det sønnen min har gjort nå?'

Eller

- 'datteren min har gjort nå?'

- 'dette er helt grusomt og hva tror du vil skje nå?'

Eh, kanskje noen sitter alene på kvelden og plutselig finner ut at uff nei nå burde jeg ha snakket og så ringer de bare for å spørre om en fille ting men som egentlig da er bare inngangen for å få en god samtale, og det kan gjelde like mye mistenkendes foreldre som fornærmedes foreldre eller kanskje begge deler. Og da kan det godt hende at vi tenker at disse foreldrene burde virkelig møtt hverandre, eh definitivt. Så jeg oppfatter at det er veldig gode møter veldig mange av de.

I dette sitatet ser vi hvordan en god dialog med familien gjerne kan oppstå fordi politimeglere velger å være tilgjengelig til alle døgnets tider og hvordan tanken på at ungdommene burde møtes kan komme gjennom dialogen med foreldrene til de ulike partene. Sitatet viser også hvordan avstanden minskes mellom politi og påklager/klager samt deres verger, det blir lettere å ta kontakt, politibetjenten blir nærmere partene når vedkommende samtidig fungerer som megler.

8.6 Tidens betydning forut for møte

Det kommer tydelig frem hvor mye arbeid politimeglerne legger ned i prosessen forut for selve møte.

Og det er forferdelig tidkrevende å megle sånn for du må på en måte borre ned. Er det 4-5 impliserte så må du borre like dypt i hver eneste historie, kryssjekke og inn å konfrontere, hvis det er nye påstander da. Etter at du da har hatt mistenkte inne så må du gå tilbake til fornærmede og så må du kryssjekke de opplysninger mistenkte kommer med og så må du gå tilbake igjen og sjekke en gang til. Er det flere som skal inn her? Så det er tidkrevende.

Vi ser hvordan politimeglere går frem og tilbake mellom partene for å få være sikker på at alle kortene er på bordet. Videre forklarer politiinformanten:

Ja, svært grundig og det kan vi faktisk holde på, vi kan holde på å preppe til et sånt møte i flere dager altså. Det er ikke sånn at vi bare kjører unna alles forklaringer, en forklaring fra mistenkte og så forholder vi oss til anmeldelsen, og så går vi og megler. Altså, det nytter ikke.

Megling i regi av politiet forutsetter at politimeglerne har gjort et veldig grundig forarbeid samt at de bruker seg selv aktivt i prosessen. Hva skjedde, hvordan skjedde det, var det slik eller ikke slik, har man fått med alle partene både de impliserte og de som sto ute i kulissene osv.

Du må hele tiden inn å holde deg godt orientert så det ikke er noen sånne smutthull som kan dukke opp eller sånne jokere som blir dratt opp ut av armen, altså det kan vi ikke tillate oss. Så du må på en måte sitte, når du går inn i et sånt møte så må du føle at du har total kontroll på alles forklaringer og kryss sjekkinger av flere gjort i forkant.

Dette er til forskjell fra konfliktrådsmegling når det gjelder straffesaker. I henhold til Håndbok for meglere (2006 : 35) forklares det at i en straffesak oversendt av politiet eller påtalemyndigheten forholder konfliktrådsmegler seg til de oversendte sakspapirene. Videre forklarer Håndbok for meglere (2006 : 52) at meglingen skal ta utgangspunkt i det straffbare forholdet, altså handlingen som er beskrevet i siktelsen. Partene skal så fortelle om hendelsen ut i fra sitt eget ståsted (ibid). I henhold til dette sier politiinformanten:

Si at jeg da skulle bare forholdt meg til dette på tlf da, så kunne jeg sagt ja samtykker du til å komme ja flott, men jeg hadde ikke likt situasjonen hvor jeg bare stjung der var du og der var du også nå skal vi finne en løsning her dere. Og så aner du ingenting om verken beveggrunnen til hvorfor de kommer eller hvilke mekanismer som egentlig har ligget til bunn her.

Hvilken kontakt har de hatt her i mellomtiden etter at straffesaken var avsluttet? Det kan jo gå noen uker, eller altså når etterforskningen er avsluttet. Jeg liker at ting må være ferskt og du må ha jevnlig og god kontakt med de slik at du er liksom en del av hele settingen når de kommer inn døren. Da vil jeg vite at når jeg møter, enten det er mammaer eller

pappaer eller gjerningsmenn eller ofre, så er jeg med, for da har vi snakket så mye sammen og de vet hvilke forventninger jeg har til at jeg gir dem muligheten til at vi kan megle.

I forhold til tidsbruk, har vi allerede sett i kapittel 5.3 at en grunn til at politimeglerne noen ganger velger å beholde sakene selv, er fordi de ser nødvendigheten av å ta tak i konflikten med en gang og slik det kom frem av politiinformantene opplever de at dette vil gå raskere enn å oversende saken til konfliktrådet. Samtidig ser vi her av de overnevnte sitatene at det vil noen ganger ta lenger tid enn andre når, en politimegler skal inn å megle. Noen saker krever, som det kommer frem av sitatene, at politimeglerne skreller bort lagene for å komme til kjernen, mens det i andre saker kan gå raskere.

8.7 Rammer politiet setter opp

Selv om det kommer frem at ting kan dukke opp under et meglingsmøte hos politipatruljen som det ikke har vært mulig å forutsi, så blir det nesten sånn at man får opplevelsen av at alt er veldig godt forberedt og til en viss grad styrt under en politimegling.

Som politiinformant 1 sier:

Jeg gir beskjed om på hvilken måte det møte kommer til å bli regissert, men det er ikke sånn at så skal du på klokken sånn, eh det er ikke sånn, men jeg kan godt i forkant si

- 'akkurat det du sa nå må du ikke finne på å lire ut av deg i et møte, hvis du har et ønske om forsoning'.

Altså, du må være veldig styrende da..

Dette er til stor forskjell fra konfliktrådet, som ikke har noen som helst påvirkning på hvordan møte vil utarte seg i forkant av at meglingsmøte finner sted eller underveis i meglingsmøte.

Videre forklarer politiinformant 1 at:

Vi har grundige forsamtaler, for det skal ikke dukke opp noen sånne kjempe overraskelser i disse meglingsmøtene for da... De som går ut, dem skal føle at de har vært med på å rydde opp, og på hvilken måte det skjer... da altså, da er man enig om hva er utgangen. Hva skal utgangen her være og det er vi nesten enig om før vi går i møtet. Så det er på en måte formaliteter og en pen avrunding.

Den andre politimegleren, politiinformant 2, sier det slik: *Så det er jo forutinntatt da på mange måter men grunnen til at man får den vellykkede meglingen er på grunn av alle de gode forarbeidene kanskje.*

På spørsmål om politiinformant 1 egentlig vet hva som vil skje på grunn av de grundige forarbeidene, eller om personen ofte blir overrasket i møte, kommer det frem at politimegleren tar mye ansvar for hvordan politimeglingen arter seg på bakgrunn av forsamtalene.

Nei det har skjedd et par ganger og da har jeg måttet klandre meg selv over at jeg ikke har gjort grundigere forarbeid selv om jeg synes jeg har gjort mer enn hva jeg egentlig skulle.

Slik det kommer frem av sitatene viser det seg at det ligger mye mer i en politimegling enn selve møtet mellom politimegleren og de ulike partene. Politiinformantene viser hvordan forsamtalene gir en viss trygghet til politimegleren, en slags garanti for at det vil bli et godt møte som gagnar alle partene. Forsamtalene gir også politimegleren en mulighet til å bruke seg selv aktivt både i prosessen og under møtet.

Politimeglerne viser at mye skal være kartlagt og til en viss grad nesten oppklart før selve meglingsmøte, nettopp for å få til det gode møte mellom partene.

I neste kapittel vil jeg belyse politiets syn på deres rolle under en megling.

9. Politimegling, makt og politiets rolle

Som vi har sett så samler politiet inn mye bakgrunnsinformasjon og kommer veldig nære både klager og påklager, samt deres familie. En innvending mot dette kan være at politiet lærer veldig mye om et individ og får derfor mer makt i sitt yrke. På spørsmål om politimeglerne opplevde at de fikk mer makt som politimegler svarte politimeglerne slik:

Politiinformant 1: Ikke mer makt nei, men mer kunnskap ja. Og det kommer nok borgerne til større gunst enn motsatt.

Den andre politiinformanten svarte slik:

Politiinformant 2: Nei, altså jeg ser ikke på det som noe maktmiddel i det hele tatt.

Kriminaliteten er jo helt lik, og jeg ser på det sånn som det skal sees på men jeg ser på noen alternative løsninger enn de straffebunnede da.

Videre utdyper politiinformant 1 sin mening ved å si:

For det vi egentlig gjør. Det blir jo nesten bare som et svært grundig avhør... ja eller nei... Vi hadde ikke fått vite noe mer eller mindre. Det er bare at vi trekker inn andre elementer.

På spørsmål om politimegleren opplevde at borgerne fikk et bløtere politi på grunn av politimeglingene svarte politiinformanten slik:

Politiinformant 1: Det er et bløtere politi, det er et mer effektivt politi og det er et mer innsiktsfullt politi. Jeg tror vårt møte med politiet føles mye mer personlig når vi holder kontakt over en viss periode og at det ikke bare er negativt, altså det skal være en viss positiv avslutning. Det er kjempe viktig.

9.1 Politiets syn på deres rolle

Et annet interessant tema er hvordan politimeglerne opplever å arbeide som både politi og megler. Politipatruljene arbeider forebyggende, på det viset kan politimegling sees i forlengelsen av deres vanlig forebyggende politiarbeid. Politiinformant 1 sier dette i forhold til sitt syn på sin rolle som politimegler:

Politiinformant 1: Ja altså hvis du ser objektivt så er det jo det jeg er når jeg sitter i den rollen. Men megling jeg tenker det er ikke nødvendigvis alltid slik at jeg megler, det kan være at jeg formaner. At det er det som skal til, at man på en måte har seilt lenge nok...

Videre forklarer politiinformant 1 på spørsmål om sin rolle som megler, om nøytralitet og ikke å ha noen dommer funksjon:

Jeg tenker at det vil være veldig saksavhengig. Fordi en gjerningsmann som angrer trenger du ikke å formane. Mens en gjerningsmann som ikke klarer å ha forståelse for det den har gjort i det hele tatt må du selvfølgelig formane. Men det skjer ikke nødvendigvis i meglingsmøtet. Men ja det, formelt sett, blir det nok igjen repetert hvem av de som har gjort noe galt og så stiller vi da spørsmål hva kunne du gjort annerledes. Her kommer da RJ [restorative justice] inn, hva kunne du gjort annerledes, hvordan kan du gjenopprette.

Jeg legger ikke to pinner i kors for å forklare da hvilke oppfattelse jeg har hatt av saken men jeg berømmer da samtidig også da gjerningsmannen for at han er så voksen at han da påtar seg ansvaret for det han har gjort.

Men noen dommer funksjon har jeg vel ikke, men mer som en korrigerende voksen tror jeg.

Altså i plenum blir det opplevd og vedtatt hvem som har gjort noe feil her og hvis offeret gjorde noe annet forut for det trekker jeg også det inn. Så de får på en måte hver sin, veldig opptatt av å skille, eh skille de forskjellige hendelsene hver for seg og ansvarliggjøre for hver enkelt hendelse og da lander du på konklusjonen. Hvorfor man er her og hva gjør vi nå.

Politiinformant 2 svarer slik på spørsmålet om nøytralitet og ikke å ha noen dommer funksjon:

Jeg må jo egentlig si det, det er en annen hatt enn politiet. Og det er veldig vanskelig, jeg er hele tiden på hugget og jeg tar meg selv i det, mange ganger, og blander meg ofte litt mye borti. Men samtidig så er det menneskelig, det å være litt med, og man kan ikke gå i helt A4 i meglingen, det blir litt feil, men jeg holder meg innenfor rammene. Jeg kommer med kommentarer, men må passe på at vi skal være så nøytrale som mulig, det er viktig altså.

Håndbok for meglere (2006: 28) forklarer at det er et grunnleggende prinsipp ved konfliktrådet at megler skal være så upartisk som mulig, dette gjelder ovenfor samtlige involverte både i og utenfor meglingsmøte. Konfliktrådsmeglere skal ikke være moraliserende eller dømmende (ibid). Vi ser altså hvordan politiinformantene begge blander seg mer inn enn det en konfliktrådsmeglere skal gjøre ifølge Håndboken for meglere (2006).

På spørsmål om hvordan politimeglere opplever at vedkommende fungerer i en megling, som politibetjent eller megler, eller som en blanding, svarer politiinformant 1 slik:

Som menneske. Altså, jeg føler meg ikke spesielt politi, jeg føler meg ikke spesielt megler, jeg føler meg som et menneske som har lyst til å finne en god løsning.

Politiinformant 2 svarer slik på samme spørsmål:

Da føler jeg at jeg er i meglerrollen. Men det kommer jo spørsmål i forhold til politimessige ting da og, men altså når jeg da skal megle er jeg i megler rollen uansett om jeg er i uniform eller om jeg er i sivil.

Videre nyanserer politiinformant 2 sitt syn slik:

Jeg må tilnærme meg politimegler. For det er jo i form av politiet at jeg sitter der og mener og synser noe hvis jeg skulle blande meg borti, ikke sant. Det å si at ting ikke er akseptabelt så sier jeg jo det på vegne av politiet egentlig og selvfølgelig mine egne meninger, men det er jo i form av at jeg er i politiet at jeg kan si om noe er akseptabelt eller ikke akseptabelt, så det er en god blanding det der.

Vi ser ut i fra sitatet en vesentlig forskjell fra politimegling og konfliktrådsmegling. En konfliktrådsmegler skal ikke utale seg om ting er akseptable eller ikke, da dette kan oppleves for partene som om konfliktrådsmegler er partisk.

På bakgrunn av det overnevnte sitatet spurte jeg politiinformant 2 om vedkommende opplevde det vanskelig å jobbe som både ordinær kontrollør og som ”alternativ” megler. Da svarte politiinformant 2 slik:

Nei jeg synes ikke det. Setter på en hatt ettersom den passer, sånn jobber vi i politiet uansett. Vi er ifra å hjelpe en gammel dame over veien til drap på samme dag så veldig vant til å skifte hatter vi også. Sånn føler jeg at politiarbeidet er på lik linje med alt annet.

Her ser vi hvordan politiinformant 2 ser på politimegling i forlengelsen av sine ordinære oppgaver samt hvordan vedkommende likestiller rolleskifte der som i sitt daglige politiarbeid.

Politiinformant 1 svarte slik på sammen spørsmål:

Nei, jeg vil faktisk si at det er lettere det [å megle] enn å være en som forkynner et forelegg. Fordi forelegget sier ingenting det er bare et beløp som skal betales den norske stat.

Jeg spurte også om politiinformant 2 følte at vedkommende begynte å se på kriminelle og kriminalitet på en mer utradisjonell måte enn det vedkommende i politiet var trent på, etter at vedkommende hadde begynt med politimegling. Da svarte politimeglere, politiinformant 2 slik:

I utgangspunktet er jo kriminaliteten helt lik og jeg ser på det sånn som det skal sees på, men jeg ser på noen alternative løsninger enn de straffebunnede da. Altså, det er alvorligheten, den er der uansett da, men det er noe med at resultatet trenger ikke være at du skal få en bot i postkassa og at foreldrene dine skal betale den boten. Du kan sitte der å ta straffen din ved å være med i en megling.

Videre forklarer politiinformant 2 sitt syn slik:

Det er ganske mye straff i seg selv det og, på en måte. Men som individ så vokser du på det. Så det er der, du har sikkert en følelse av straff eller ubehag men du vokser på det som individ, du får masse input på hvordan du skal te deg neste gang. Og du tenker på at du har vært i en megling, du har stått ovenfor et offer, og du vet hvordan de reagerer, noen sitter og griner, og ikke sant. Hvordan det opplevdes der og da, og hvordan opplever du det nå? Ikke sant den forskjellen den får gjerningspersonene veldig klart for seg.

Politimeglere viser hvordan påklager kan oppleve møte som ubehagelig, men at påklager ut i fra politiinformantens synspunkt vil vokse og lære av hele erfaring. I likhet med dette skriver Mørland (1995 : 127) at en av hensiktene med konfliktråd for partene er læring gjennom konfrontasjon. I likhet med Mørland (1995) påpeker Håndbok for meglere (2006 : 29) at det er konfrontasjon med klager som skal virke oppdragene på påklaget, men det belyses også at det ligger utenfor meglers rolle å oppdra partene (ibid). I motsetning til dette ser vi ut i fra sitatene at politimeglere har litt mer føringer på klager og påklager. Politimeglerne forklarer at de går flere runder med ungdommene, med den hensikt å gi dem innsikt og lære dem å håndtere konflikter på andre måter.

Det kommer frem av politiinformantene som arbeider som politimeglere at de kommer ganske nærme partene under prosessen forut for meglingen. I Håndbok for meglere (2006 : 29) advares megler fra å ha hyppige samtaler med partene forut for meglingsmøte. Dette er fordi megler kan oppleves som partisk av den motsatte part, ved å ha gått inn i slike samtaler forut for meglingsmøte (ibid). I lys av dette ble det på spørsmål om nærheten opplevdes noen gang ubehagelig eller om partene hadde eventuelle forventninger til at politimeglere var på dere side svart slik:

Politiinformant 1: Ja jeg føler at jeg er nøytral. At jeg klarer å holde en balanse. Jeg er jo der som politi, og der igjen er det viktig med åpen kommunikasjon i forhold til alle i forkant. At jeg er klar og tydelig på hvordan min rolle vil være.

Men det har jeg egentlig aldri opplevd [at partene sitter med forventninger om at vedkommende skal ta deres side]. Det jeg derimot har opplevd er at jeg er blitt skuffet over visse kommentarer som plutselig kan falle. Hvordan skal jeg si det? At du tenker... viljen. Plutselig er ikke viljen til forsoning der allikevel.

Eksempelvis så er det en eller annen fornærmet mor eller far som plutselig ikke likte et eller annet en av de andre foreldrene så og da har det faktisk hendt av vi har avrundet første biten, og så har kanskje barna gått ut og så har de voksne blitt igjen for å få ryddet opp i den uheldige kommentaren som falt eller så har vi tatt tak i det med en gang. Hvor jeg har kanskje sagt

- 'akkurat sånn oppfattet ikke jeg det, hva var det du mente' ...

Vi ser ut i fra sitatet at politimeglere ikke opplever den nære kontakten de etablerer med partene som problematisk, men at kontakten derimot kan brukes for å oppklare misforståelser eller uheldige kommentarer i møte med partene.

I neste kapittel ønsker jeg å gå videre med begrepet politimegling belyst ut i fra ungdomsinformantenes opplevelse av politimeglingsmøte.

10. Ungdommenes beskrivelse av politimegling

En av ungdomsinformantene beskrev politimegling på dette vis. Vedkommende hadde deltatt på flere politimeglinger.

To parter og en politimann, eller to, også sitter vi vel rundt hverandre og prater.

Videre forklarte ungdomsinformanten sin opplevelse av politimegling slik, vedkommende hadde vært med på flere meglingsmøter.

Hvis jeg for eksempel hadde slått til deg da og så vil du at jeg lissom skal få straff men jeg er helt i mot. Jeg vil gå ned på knær og si unnskyld til deg da, da er det sånn... ja da er det liksom... Det er ikke bare det at du kan sitte i møte og si ja nå slipper jeg unna lissom, nå sier jeg sorry til han og så er jeg fri. Det er ikke sånn det fungerer. Jeg har opplevd at jeg har sagt sorry til en person og at personen fortsatt vil at jeg skal få straffen for det jeg har gjort da.

Men det meste som jeg har opplevd er at det går ut på å få ordnet opp på en ordentlig måte, å få roet ned begge partene lissom, se hva vi kan komme frem til.

Det er egentlig ganske bra det opplegget, det hjelper egentlig jævlig mye.

En annen ungdomsinformant beskrev et meglingsmøte slik:

Det er enten begge foreldrene eller en av foreldrene, en eller to politimenn og begge ungene som var involvert. Det er sånn at de [politimeglerne] spør hvorfor han ene slo deg da, også prøver han å forklare. Også hva man begge kunne gjort før man slo da. Hvordan man kunne unngått i det hele tatt å ty til vold. De spør også om hvem som ble berørt av hendelsen og det er familie og sånt og politiet. Og så sier han unnskyld og sånn, han som slo deg.

10.1 Frivillighet fra ungdommenes ståsted

I kapittel 8 kom det frem at et viktig prinsipp ved politimeglinger er at begge parter og verger må samtykke til meglingen. Som en av politiinformantene sa selv, så vil politimegleren ha litt mer føringer, enn en konfliktrådsmegler, samtidig som politimeglingen må også oppleves litt frivillig.

I en straffesak der påklagede er under 15 år, hvilken frivillighet ligger til grunn når det foreslås politimegling og kan man si at politimegling virkelig bygger på prinsippet at det skal være frivillig deltagelse, eller blir ungdommer overbevist til å delta? Spørsmålet om

frivillighet er som tidligere nevnt vanskelig å påvise, men la meg belyse det ytterligere ved å vise til ungdommenes beskrivelser.

Ungdomsinformantene mine som var under 15 år sa at det var foreldrene deres som bestemte at de skulle delta på politimeglingen. De ga også uttrykk for at det lå en viss overbevisning fra politiets side.

En ungdomsinformant sa det slik.

Nei han[politibetjenten] spurte bare mamma om vi ville ha sånn, om vi ville være med på sånn megling, og så sa mamma ja og jeg vet ikke helt.

Her ser vi hvordan ungdommen som var under 15 år egentlig ikke har, som han opplever det, så mye å ha sagt. Det var moren som bestemte i samråd med politiet at saken skulle politimegles.

En annen ungdomsinformant forklarer slik:

Først sa jeg nei, men så ville de [politipatruljen] gjerne at jeg skulle ha det så, ja... Så da etter hvert sa jeg ja.

Her ser vi at ungdommen, i motsetning til han første, selv ble spurt og fikk vurdert i samråd med foreldre om vedkommende ville delta på politimegling. Ut i fra sitatet virker det også som at politiet og ungdommen gikk et par runder på om han skulle være med på megling. Dette er i likhet med bildet politiinformantene tegnet, at de tar ikke et nei for et nei, men forsøker å vise til ulike årsaker til hvorfor det vil være lønnsomt, til partens beste eller ønskelig å politimegle.

Den tredje ungdomsinformanten som var over strafferettslig lavalder sa at han ikke opplevde politimegling som frivillig.

Nei personlig så sier jeg at jeg har å møte opp, jeg sier at det er strengt. Jeg må dra dit lissom. Det er ikke noe jeg sitter og vurderer om jeg gidder å dra opp dit eller noe. Fordi det mener jeg personlig.

Vi ser ut i fra sitatet at denne opplevelsen var ikke på grunn av politiet men på grunn av ungdomsinformantens egne forestillinger. Når han først fikk det tilbudet så følte han selv at han hadde å møte opp.

10.2 Politiets innsats er det overbevisning eller engasjement?

En annen side ved diskusjonen om frivillighet er, som politiinformantene belyste i kapittel 8, dette med informasjon og overbevisning. Jeg vil gjerne belyse dette ytterligere ved å vise til hvordan den tredje ungdomsinformanten, som er over strafferettslig lavalder, beskrev hvordan politiet overbeviste vedkommende om politimegling.

Politibetjent A har egentlig alltid prøvd å sette seg ned og prate med meg. Prøvd å gjøre det på en ordentlig måte istedenfor å bare si

- 'ok ja nå får du straff' liksom.

Vedkommende rådet meg sykt mye, sa jeg hadde mye andre valgmuligheter her i livet enn å være i en gjeng som bare skal gjøre faenskap ikke sant.

Da begynte jeg å tenke ok hvorfor i helvete gjør jeg bare ikke det vedkommende sier, hvorfor prøver jeg ikke det. Jeg har liksom fått svi. Jeg har betalt flere tusen og jeg er liksom stemplet som en kriminell dude her i Eik da og det er jo ikke det jeg er ute etter ikke sant.

Så da bare ok greit jeg skal prøve å roe meg ned og så hver gang jeg har havnet oppi konflikter da, så kontakter jeg bare politibetjent A, som politibetjent A hadde bedt meg om å gjøre da. Da ordnet alt seg mye bedre istedenfor at jeg skulle samle opp gutta mine og så skulle vi møte gjengen dems, ikke sant.

Her ser vi igjen hvordan politimegleren gjør seg tilgjengelig. Samtidig gjør politibetjenten seg til en del av ungdommens nettverk. Politipatruljen påpeker at det vil gagne ungdommen å kontakte politiet fremfor å ordne opp på sin egen måte. På denne måten kan vi se hvordan politipatruljen forsøker å bevisstgjøre og informere om andre og bedre muligheter for å løse konflikter. Som det kommer frem av sitatet fikk ungdommen tenkt seg om samtidig som han fikk beskjed om å kontakte Furu politipatruljen. Videre forklarer ungdomsinformanten en spesifikk hendelse for å belyse sitt poeng:

En gang fikk jeg brev om at jeg var blitt anmeldt [slo ned en gutt] og da kontaktet politibetjent A meg og sa at vi skulle, eller at jeg skulle komme opp til kontoret og prate om det da. Og når jeg dro opp dit så spurte politibetjent A meg om jeg var villig til å sette meg ned og prate med han og se om jeg kan få ordnet det opp på en måte istedenfor å få bot og alt det der. Jeg synes det var greit for jeg kjenner storebroren til han huden jeg hadde slått til

lissom. Så da møtes jeg og han og da pratet vi litt og sånn og tilslutt så tok vi hverandre i hånden og ble enig om at vi ikke skulle slå hverandre neste gang da.

Å si at politimeglerne overbeviser ungdommer til at de skal møte til politimegling blir litt misvisende eller en litt sterk påstand. Som det kommer frem av dette sitatet, hadde det i hvert fall vært mer passende å si at politimeglerne engasjerer og informerer om hvorfor ungdommen bør møte til politimegling. Det blir som Zehr (2008) beskrev i forhold til restorative justice at man forsøker å hjelpe gjerningsmannen til å velge den minste av flere onder (ibid). Denne ungdommen hadde alltid opplevd å være påklager i en politimegling og deltatt på flere politimeglinger, og sa selv:

Det er politibetjent A som har roet meg mest ned da. Vedkommende har hjulpet meg ganske mye.

Ungdomsinformant 3 sin opplevelse av Furu politipatrulje var ikke kontrollerende og styrende, men mer hjelpende og informerende.

Jeg følte ikke det som noe kontrollerende i det hele tatt, for det hadde jeg blitt enig med politibetjent A om at personen kunne gjøre faktisk, fordi det var i den perioden jeg var keen på å komme meg ut av det bråke miljøet. Da sendte politibetjent A meg meldinger inni mellom, bare sånn ja er det noe du trenger hjelp til, går det bra med deg, det er bare å stikke innom hvis du har noe å prate om. Så det var mye sånn. For å si det sånn, politibetjent A var på en måte en kompis av meg, på en måte, som jeg kunne sette meg ned og prate med hvis det var noe.

Vedkommende maler et bilde av Furu politipatrulje og politibetjent A som virkelig forsøker å forebygge på en meget engasjert og oppriktig måte. Vedkommende sitter på mottaker enden av denne hjelpen eller kontrollen, men opplever det selv som ikke kontrollerende.

10.3 Opplevelsen av å delta i en politimegling

I denne delen ønsker jeg å vise hvordan en ungdomsinformant opplevde å delta i politimeglingen. Vedkommende forklarte sin opplevelse av å sitte i en politimegling slik:

Det var egentlig ganske kleint, fordi jeg hadde egentlig drita meg ut da. Man gjør dumme ting, men den episoden der den var veldig dum. Jeg skjønnte at man ikke trenger å slå hvis man blir dytta til.

I intervjuet spurte jeg informanten om han opplevde møte som kleint fordi det ble for nært og personlig i forhold til det han hadde gjort mot klager. Dette avviste informanten og forklarte at han andre ungdommen hadde slengt mye dritt før han fikk seg slag og forklarte til meg at det som opplevdes kleint var:

Når han satt i samme rommet som meg så var det sånn, jeg hadde fortsatt litt mer hat i meg lissom. Jeg hadde lyst til å ta det ut på han da, og det var det som var mest irriterende å sitte der...

Jeg spurte da om informanten følte han fikk ut all sin frustrasjon og sinne i politimeglingen.

Det meste fikk jeg ut. Selv om jeg sitter og hater den personen noe jævlig så klarer jeg personlig å kontrollere meg. Jeg tenker nå er jeg jo her for å ordne opp. Jeg er jo ikke her for å fly på han igjen ikke sant.

Som informanten påpekte hjelper det å møtes face to face.

Det jeg får ut av å møte klager er å høre hans versjon face to face da istedenfor at han skal fortelle det til politiet og politiet skal ta det opp med meg ikke sant. Det er mye bedre at man sitter og ser på hverandre og prater med hverandre. Alt blir lissom mer roligere etter at du har hørt han og hva han mener ikke sant.

Ut i fra sitatene viser det seg at meglingsmøtet hos politipatruljen, i dette tilfellet, ble en arena som avsluttet voldssirkelen istedenfor at den bare fortsatte. Ungdommene fikk møtt hverandre i en setting som krevde beherskelse, samtidig som de fikk uttrykt sin opplevelse og forståelse av en bestemt situasjon. Konflikten ble luftet og lagt død.

Ungdomsinformanten fortsetter med å si:

Det er litt sånn, du får ut det siste hatet du har igjen, ikke sant, på en ordentlig måte istedenfor at dere skal møtes og ta en mot en eller hva dere vil. Så sitter du heller og prater som to voksne mennesker og da får du tømt deg helt ut lissom. Du kan sitte der å skrike til personene, du kan kjefta litte gran... så lenge det ikke er for mye. Jeg mener at alt ordner seg i hvert fall.

Sitatet viser en positiv effekt ved politimegling. Det skapes rom for utblåsning men i kontrollerte rammer, det skaper rom for å være uenig i et møte men å komme frem til en enighet som ikke behøver å ende i vennskap men som avslutter konflikten. Det skjer, etter mine observasjoner, som oftest ved at partene tar hverandre i hånden og beklager for sin rolle i konflikten.

Å møte motparten

Som vi så i kapittel 4 om restorative justice og konfliktrådet, så vektlegges møte i stor grad, samt det som skjer i møte. Ungdomsinformanten beskrev sine erfaringer om å møte klager i ettertid til politimegling på dette vis:

Å møte personen og sitte ned å prate med han og sånn det er også en del, det har også påvirket meg en del da.

Altså, det har vært episoder hvor jeg har vært skikkelig grov lissom og gått amok på en person og når jeg sitter og prater med han i etterkant, og jeg ser, og han forteller meg historien og jeg sitter å prater med han, så skjønner jeg jo at hvorfor gjør jeg det egentlig. Jeg er ikke noe sånn morder som skal gå rundt å slå til alle som prater stygt til meg lissom.

Sitatet til ungdomsinformanten viser, i likhet med politiinformant 2 sitt poeng i kapittel 9.5 om det å oppleve å møte motparten, at det har mye å si for ungdommen. Å treffe klager fikk ungdomsinformanten til å reflektere over sine handlinger samt hvilke konsekvenser det har. Dersom ungdommen hadde fått et forelegg og betalt det hadde det vært, slik ungdomsinformanten uttrykker det, kjipt, men på en helt annen måte. Som vedkommende sa: *Det er irriterende, det svir i lommeboken.*

Ungdomsinformanten fortsetter med å beskrive det vanskelige med å høre klagers syn på vedkommende slik:

Det er jævlig kjipt, det er jo det. Jeg føler meg litt sånn såret og skuffet på en måte, fordi personlig så vet jo jeg at jeg ikke er det [han sikter til å bli sett på som et monster og farlig kriminell person]. Men samtidig så tenker jeg at ok han har jo opplevd en helt annen side av meg ikke sant, han kjenner jo ikke meg såpass godt. Så jeg skjønner egentlig både han, men det er jævlig kjipt å sitte og høre på det, det er det.

Vi ser ut i fra sitatet at det oppleves vanskelig for ungdommen å møte klager. På samme vis forklarer Zehr (2008 : 64) at gjerningsmenn ofte uttrykker at det er vanskelig og skremmende

å stå ansikt til ansikt ovenfor dem man har gjort noe vondt. Dette er noe som vi har sett vektlegges av politiinformantene som arbeider som politimeglere. Deres beretninger har vist at det blir påpekt i meglingsmøte at det er positivt at påklager møter til politimeglingsmøte.

I likhet med ungdomsinformantens opplevelse av politimeglingen og hvordan det påvirket vedkommende påpeker Zehr (2008) viktigheten av møte. Zehr (2008 : 63) forklarer hvordan møte gir klager mulighet til å formulere seg om hendelsen, hvordan de opplevde situasjonen og på samme vis får påklager anledning til å erkjenne hva vedkommende har gjort samt ordlegge sin erfaring. Dialogen og det utfallet det får, for eksempel en unnskyldning, hjelper med å gjenopprette balansen (ibid).

10.4 Ungdommenes begrunnelser til politimegling

Et gjennomgående tema hos politiinformantene og ungdomsinformantene mine har vært trygghet. Politiet har brukt det som en begrunnelse til hvorfor de bør få megle, og som en måte å ”overbevise” klager om å delta på politimegling. Et eksempel politiet har brukt er at det er tryggere å møte påklager i en politimegling en for eksempel utenfor skolen.

Ungdommene har i likhet med politiet gitt uttrykk for at de ønsker megling hos politiet fordi det føles trygt. Den ene ungdomsinformanten min svarte slik da jeg spurte om hvordan vedkommende opplevde å delta på politimegling.

Jeg gruet meg litt, var sånn små redd for å møte han som slo meg. Jeg ble litt skremt av det, men det er helt greit å være der. Man føler seg ganske trygg når det er to politimenn der og sånn. Så det går greit.

Videre forklarer ungdomsinformanten sine følelser i ettertid av politimeglingen slik:

Jeg tror ikke jeg hadde blitt noe redd hvis jeg hadde sett han nå [påklager]. Fordi jeg møtte han på bussen to ganger, eller jeg så han da. Jeg vet ikke om han så meg, men jeg så han på bussen to ganger i X og da var jeg litt redd for han liksom, men det var før meglingsmøte da. Da var jeg litt redd for han, men jeg tror ikke jeg hadde vært noe redd for han nå [etter politimeglingen].

Vi ser hvordan politimeglingen i dette tilfellet gjorde påklager mindre farlig i klager sine øyne. Informanten uttrykker at vedkommende føler seg tryggere etter at han har vært i

politimeglingen i forhold til å møte klager ute i miljøet igjen. På spørsmål om hvorfor sier ungdomsinformanten:

Det er en grei måte å løse konflikter på egentlig. For folk blir jo mer redde av politimenn enn av de andre folka [sikter til konfliktrådet] som ikke er politimenn, da skjønner ikke jeg greia.

I forhold til ungdommene jeg snakket med, opplevde jeg det slik, at det var viktig for dem at det nettopp var politiet som meglet. Dette var både på grunn av dette med trygghet ovenfor det å møte påklager hos politiet men også det, som dette sitatet viser, trygghet i forhold til at de følte at påklager ble mer redd for å gjøre noe på nytt på grunn av at møtet hadde skjedd hos politiet.

En ungdomsinformant som hadde vært påklager i en sak påpekte dette med trygghet slik: *Jeg kan tenke meg at det er verre for han som sitter der som klager enn han som er påklager lissom. Jeg skjønner at de fleste er redd lissom, men etter hvert når de har møtt meg hos politiet så har de skjønt at jeg egentlig er en rolig person.*

I likhet med dette, forklarte en annen ungdomsinformant som hadde vært klager i en annen sak at hans syn på påklager ble annerledes etter meglingsmøte:

Jeg følte jeg ble tryggere mot han [påklager] da. At jeg syns det var betryggende og sånt, følte at jeg ble tatt vare på.

Ungdommene, i likhet med politiet vektla trygghet, men de tok også opp respekt og kommunikasjon til hvorfor megling burde skje hos politiet. Det at møte skjedde i regi av politiet ga det en form for alvor og tyngde samtidig som man nesten glemte at det var politiet man pratet med. Som en ungdomsinformant sa:

Egentlig så snakker jeg bare fritt. Hos politibetjent A har det hendt at jeg bare babler i vei og så stopper politibetjent A meg og bare

– 'du må ikke si det der til meg, jeg er fortsatt politi'

og det er sånn

– 'oi det er sant det'

Men det går for det meste på at jeg sier det jeg mener. Og når vi sitter og prater i en sånn megling så ser jeg ikke på dem[politimeglerne] som politi. Da ser jeg på dem som to voksne mennesker som skal hjelpe oss to ungdommer lissom, men når jeg ser politibetjent A ut på gata og patruljere da er det sånn –'å der er politiet'.

10.5 Ungdommene - politimegling versus konfliktrådsmegling

Vi har sett at ungdommene opplever det tryggere å ha politimegling, som den ene informantene sa så skjønnte ikke vedkommende helt greia i forhold til å megle hos konfliktrådet. Det er viktig da å påpeke at han aldri hadde meglet hos konfliktrådet før. Et annet aspekt ungdommene tok opp var at de synes det var bedre å ha megling hos politiet nettopp fordi politiet kjente til miljøet. Som en ungdomsinformant sa:

De er lissom ut på gata, de får med seg hva som skjer, de vet hva som foregår rundt omkring.

En annen ungdomsinformant som hadde vært både til politimegling og konfliktrådsmegling sa det slik:

Konfliktrådet de kjenner ikke saken noe mer enn at politiet ringer og kontakter dem og sier ja nå har vi to stykker som har møtt hverandre på X, slått hverandre, ditten datten, han har anmeldt han, han vil ikke ha straff og så skal de megle. Jeg mener ikke, altså de gjør sikkert en bra jobb de å [her mener ungdomsinformanten konfliktrådet], men personlig så mener jeg. Jeg likte det aldri ass, jeg mener politiet gjør en mye bedre jobb.

Ungdomsinformanten begrunner synet sitt slik:

Ja også er det for eksempel meg personlig, politiet kjenner meg, de vet hvordan jeg er som person, eh de vet hvordan miljø rundt meg er og alt det der. Spesielt de på Furu politipatrulje, de er jo lissom ungdomspolitiet ikke sant. De kjenner til hvordan ungdommer er nå, mens du drar til konfliktrådet og der kommer en gammel dame på 60 år lissom, hva vet hun om ungdomsmiljøet rundt oss nå ikke sant. Det er stor forskjell på det nå.

Vi ser ut ifra sitatet at ungdommen som hadde vært til både politimegling og konfliktrådsmegling, i likhet med politiinformantenes beretninger i kapittel 8, vektlegger dette med kjennskap til ungdommene på et personlig nivå.

Politiet har liksom hørt historien før [i forsamtalet] og så setter vi hos ned sammen alle og prater. Jeg mener politiet gjør en mye bedre jobb.

Dette sitatet viser, i likhet med politiinformantenes argumenter til hvorfor de megler og ikke alltid sender over saker til konfliktrådet, hvor viktig det er å kjenne til ungdomsmiljøet og ungdommenes væremåte. Videre viser sitatet at ungdomsinformanten føler seg bedre ivaretatt i en politimegling på bakgrunn av politiets kunnskap om den spesifikke hendelsen.

Syn på meglers rolle

Ungdomsinformanten beskriver sin opplevelse av politimeglers slik:

Politiet sitter liksom ikke og tar noen sin side, de prøver liksom, de er midt imellom og hører på begge sine parter og prøver å hjelpe oss til å bli enige om en ting da og møtes i midten liksom. De [her mener ungdomsinformanten politimeglers] tar sakene på alvor, man skal ikke skjule noe. De setter foten sin ned og skal få det gjort liksom, det viktigste for politimeglers er at det blir ordentlig. At vi skal prøve å bli venner istedenfor at den ene blir straffet liksom, så de prøver alltid å få det til.

Ut i fra sitatet er det interessant å se at ungdommen, i likhet med politimeglers beretninger, opplever at politiet ser etter alternative løsninger fremfor straff. Vi ser videre at ungdommens oppfattelse er i likhet med hvordan politiet opplever seg selv i forhold til å være både politi og megler.

Ungdomsinformanten illustrerer videre sitt poeng slik:

*For eksempel politibetjent A sitter ikke og sier
- 'nei NN [ungdomsinformanten sikter til seg selv] er ikke sånn jeg tror ikke på deg'
Eller noe sånn, det er heller sånn
- ' greit NN [ungdomsinformanten sikter til seg selv] har gjort det men nå er vi her for å ordne opp. Han har drita seg ut, du er smartere, greit'
Det er alltid sånn det har vært liksom.*

Det kom frem under intervjuet at ungdomsinformanten alltid hadde vært påklager i politimeglingsene. Ungdomsinformanten meddelte at han hadde deltatt på 4-5 politimeglings og at han alltid opplevde politimeglings rettferdig i forhold til politimeglers og deres rolle. Dette er i likhet med det som kom frem i kapittel 5.2, at kjenninger også fikk muligheten til å megle i regi av politiet.

På spørsmål om ungdomsinformanten alltid følte at vedkommende var blitt hørt og ivaretatt fortalt ungdomsinformanten om en erfaring som fikk vedkommende til å smile fra øre til øre:

Ja det var en gang, jeg satt på megling på Bjerke da. Da satt vi der 9-10 stykker lissom, også var det to politimenn tilstede. Da drev jeg å snakke og så plutselig hoppa moren til han ene duden inn og avbrøt meg og begynte å hyle og skrike og alt det der. Det er det eneste jeg har opplevd av å ikke bli hørt på. Men da sa han politimegleren faktisk at hun skulle sette seg ned eller bare forlate stedet hvis hun skulle oppføre seg sånn. Og da fikk hun et ganske bra svar av meg, så det var litt deilig. [ungdomsinformanten smiler og ser veldig fornøyd ut før vedkommende forteller videre].

Hun reiste seg opp og bare

- 'dette her er bare tåpelig, dere er barnslige hele gjengen'

Også sier jeg

- 'ja vi er en gjeng med 16 åringer som sitter her og du er en dame på over 40 år og så reiser du deg og går herifra, hvem er det som er barnslig da?'

Så hun satte seg jo ned og hørte etter da. Ellers har jeg alltid blitt hørt etter og.

I motsetning til dette, fortalte en av mine andre ungdomsinformanter, at han opplevde i en politimegling at politimegleren ikke var rettferdig eller streng nok med påklager. Vedkommende hadde deltatt på to politimeglinger, og var klager i begge sakene.

Jeg syns at første gang da jeg var i politimegling syns jeg det var litt mer rettferdig. Jeg syns ikke politimegleren var så rettferdig nå, vedkommende la liksom litt mer av skylden på meg enn det vedkommende egentlig burde gjøre da. Syns jeg da. Jeg hadde ikke gjort påklager noe, så jeg syns politimegleren var litt urettferdig der egentlig. Og det syns mamma også. Han var ikke så streng som han burde være mot påklager da.

På bakgrunn av dette spurte jeg om ungdomsinformanten følte at han hadde fått mer pes enn han fortjente av politimegleren.

Ja jeg hadde jo gjort noe feil under prosessen, sånn at jeg ikke hadde ringt mamma eller noe sånt, men jeg gjorde ikke noe feil når jeg var der egentlig. Jeg kunne ikke gjøre noe annet, jeg kunne jo ikke ha stukket. Eller jeg kunne gjort det, men jeg vet ikke om det hadde vært så smart. Jeg syns politimegleren var liksom litt sånn bestekompis med han påklager da, litt sånn

kompis egentlig, og det syns jeg ikke politimeglere burde være, jeg syns heller politimeglere burde vært streng.

Her ser vi hvordan nærhet i forhold til politimegler og den ene parten opplevdes som problematisk for den unge gutten, han følte at politimeglere var for kompis med påklager. Dette reiser igjen spørsmålet om rettssikkerhet. Det berører også det viktige aspektet med å være upartisk, slik Håndbok for meglere (2006) vektlegger og på bakgrunn av å være upartisk, advarer mot for mye personkontakt forut for meglingsmøte.

10.6 Politimegling – ender ikke alltid med forsoning

Som vi så innledningsvis hadde en av mine ungdomsinformanter opplevd å delta i en politimegling og samtidig få straff. Ungdomsinformanten forklarer sin erfaring slik:

Politimegling, det er ikke noe du slipper unna da, ikke sant, du kan ikke, selv om jeg kjenner politibetjent A veldig godt, så kan ikke jeg si til politibetjent A bare la meg gå unna denne gangen liksom. Så lenge de [klager] vil fortsatt ha anmeldelsen på meg så må jo den ligge der. Da kan ikke politibetjent A si nei jeg kjenner personen og han har sagt sorry liksom. Da har saken liksom på en måte gått videre da.

Dette er i likhet med hva politimeglerne forklarte i forhold til om det ligger en straffesak til grunn, at saken vil gå sin vante gang uavhengig av politimeglingen og utfallet, og at politiet også kan gå inn og megle før en eventuell anmeldelse. Da får begge parter opplyst at klager er fri til å anmelde uansett hvordan politimeglingen utarter seg.

Videre forklarer ungdomsinformanten om en episode som resulterte i både politimegling og forelegg, der hvor politimeglere faktisk forsøkte å unngå at klager anmeldte med forelegg som utfall.

Den episoden der da, da hadde en kompis av meg fått seg en på tryne. Jeg skjønnte ikke helt hvorfor han fikk det, så jeg bare slang han karen [som slo kompisen] ned i bakken og holdt han nede da. Da tok han og spytta meg i tryne og da nikka jeg til han, for at han spytta meg uten grunn. Han fikk seg en skade her [peker ved overleppen og tann] i overleppa og mista en

halv tann eller et eller annet. Så det ville han absolutt at jeg skulle betale [ikke i økonomiens betydning men straffens] for da.

Jeg mente at egentlig så var jeg uskyldig da siden han hadde spyttet meg i trynet og jeg holdt han nede bare siden han ikke skulle slå til kompisen min. Han var helt imot det lissom, han mente at det var jeg som hadde flydd på han først og han hadde ikke slått til kompisen min og alt det der, så da fikk jeg forelegg på 3500kr for alt det der.

- Intervjuer: 'Og dere møttes til politimegling?'

- 'Ja'

- Intervjuer: 'Og hvordan endte den meglingen, eller hvordan var det, dere var' ...

- 'Nei assa jeg satt å forklarte min situasjon, han satt å forklarte sin situasjon' ...

- Intervjuer: 'Var den kompisen din også med? Han som ble slått først?'

- *Nei, han var ikke med, siden han, altså han andre duden var ikke interessert i å anmelde han i det hele tatt fordi han hadde jo slått til han selv først, ikke sant. Så han kunne ikke vinne på det lissom. Så det var bare meg og han som satt der. Det endte med at jeg lissom sa, politibetjent A [politimegleren] spurte:*

- 'ja hvordan vil dere gjøre slutt på dette her?'

og da sa jeg

- 'nei jeg syns egentlig bare dette her er tåpelig så jeg er villig til å ta han i hånden og si sorry men jeg vil ikke ha noe med den personen å gjøre lenger, ser du meg på gata så ikke hils på meg ikke gjør noe lissom'.

Da satt jeg å rakk ut hånden min og sa sorry til han men så bare smilte han og sa:

- 'nei ikke faen, du skal betale for dette her'.

Da bare trakk jeg tilbake hånden og sa:

- 'greit, da gjør jeg vel det'.

Så ble vel egentlig bare møte slutt der og da fordi han hadde ikke noe mer han ville diskutere med meg, han ville bare at jeg skulle betale for det jeg hadde gjort da.

- Intervjuer: 'Ja ok, så da måtte du betale forelegg?'

- 'Jeg måtte betale forelegg'

- Intervjuer: 'Og hvis du ser han på gata nå?'

- 'Ja ja jeg har møtt han flere ganger'

- Intervjuer: 'Da går du rett forbi?'

- *Ja det koker litt i huet når jeg ser han. For det er jævlig surt å drive og få prikk på rullebladet for ingenting lissom, men det er ikke noe jeg kan gjøre med det ikke sant. Det hjelper ikke meg å gå bort til han og begynne å lage noe nytt bråk ikke sant. Det er bare dumt*

av meg. Så når jeg ser han så går jeg bare forbi lissom og prøver å la være å tenke på det. Late som om jeg ikke kjenner han i det hele tatt lissom.

Politimegleren prøvde også å gripe inn der i møtet, prøvde å komme med et par forslag og sånn. Prøvde lissom å dra møte videre da og få litt mer ut av oss, men han gutten var jo fast bestemt på at tanna hans er borte og han skal ha betaling for det. Han var keen på at jeg skulle få straffen ikke sant.

Denne beretningen som kom fram av sitatene er et eksempel på en politimegling som ikke endte med forsoning, og som også ble slik at det ble et supplement til den ordinære straffen. Ifølge ungdomsinformanten forsøkte politimegleren å unngå dette ved å komme med ulike forslag. Sitatet viser en side ved politiet og politimegling som tilsier at politimeglerne ikke er ute etter å utvide sitt kontrollapparat men at de forsøker derimot å få til alternative løsninger.

Under intervjuet spurte jeg ungdommen om dette var hans første megling, han forklarte at det var det, og da jeg spurte han hvorfor han var villig til å forsøke politimegling på nytt når det hadde gått så ”dårlig” første gang. Ungdomsinformanten svarte slik:

Jeg syns politibetjent A [politimegleren] takla saken på en ordentlig måte lissom. Jeg fikk sagt mitt, politibetjent A fikk sagt sitt [i forsamtalene før politimeglingen]. Det ble ikke bare sånn ja nå er du kriminell så nå er du stempla som det. Det var mer sånn vi satt å prate , hvorfor gjør du sånn, trenger du noe hjelp, ditten datten ikke sant.

Her ser vi hvordan ungdomsinformantens opplevelse av å bli sett som et individ og ikke stemplet som en kriminell hadde mye å si for at han var villig til å gi politimegling og prosessen bak en sjanse til. Videre forklarte ungdomsinformanten at han også måtte ta litt av ansvaret for at politimeglingen ikke gikk så bra på grunn av hans egen oppførsel.

Jeg var en av gutta, jeg skulle være skikkelig tøff og svare frekt og alt det der, men etter hvert så var det sånn ok kanskje skal jeg prøve å prate litt ordentlig å se hvordan det går. Jeg var kanskje ikke så imøtekommende [i det første meglingsmøte hos politiet som gjaldt klager som mistet en halv tann] ... Jeg var rampete som faen. Det er lurt å prøve nye ting.

Ungdommen ble gitt en sjanse av politipatruljen. Han ble sett på som et individ og hørt. Ut i fra ungdomsinformantens beretninger hadde dette mye å si for at vedkommende klarte å endre atferd og livsretning, samt det forebyggende politiarbeidet og meglingsmøtene.

10.7 Ungdommenes syn på politiet etter politimegling

En ting som jeg lurte på da jeg intervjuet ungdomsinformantene mine var hvordan de så på politiet i etterkant av politimeglingene. Flere ting kom frem:

Jeg har fått mer tro på politiet, etter de to sakene, enn jeg hadde da.

Jeg har liksom ikke tenkt på politiet som, som noe som hjelper noen som har blitt slått. Jeg har alltid tenkt på dem som tar de som har vært slemme mot folk.

Jeg har fått mer respekt for dem etter meglingsmøte, ja.

Mer tillit og respekt til dem ja. Og mer viten om dem.

Vi ser at ungdommene har fått mer kunnskap, mer tro eller tillit samt respekt for politiet etter at de har møtt politiet som politimeglere. Dette i seg selv kan virke direkte forebyggende på ungdomskriminalitet ved at avstanden mellom politiet og ungdommene blir kortere.

På hvert eneste meglingsmøte som jeg har observert har politimeglerne gitt beskjed til ungdommene om at det bare er å kontakte dem dersom noe skulle skje, både i forbindelse med den spesifikke hendelsen, som gjør at partene har møttes til megling, men også om nye ting skulle dukke opp der ungdommene trenger hjelp eller bistand.

Ut i fra sitatene til den ene ungdomsinformanten min, forklarte vedkommende at han fikk dette tilbudet. Etter at han da valgte å gå til politiet når han kom opp i konflikter fikk han det mye bedre. Dette viser at politiet ikke bare skaper og gir nye sjanser til ungdommer som har gjort noe galt, men de skaper også mindre avstand mellom seg selv og ungdommene. De skaper kjennskap og kontakt, de skaper dialog og et møterom. Dette forbyggende arbeidet viser seg å være gunstig for alle involverte. Ut i fra ungdommenes beretninger ser vi hvordan politimegling oppleves som noe som fungerer i den hensikt at konflikten blir lagt død.

11. Erfaringer fra fem politimeglinger

I dette kapittelet skal jeg fortelle fem ulike politimeglingshistorier. Dette er for å belyse hva som utspiller seg i møtene samt gi leseren et innblikk i hva som skjer under et meglingsmøte i regi av politiet. Ved å berette erfaringene, som er av forskjellig karakter, ønsker jeg å klargjøre ytterligere for leseren det som er kommet frem av de forhenværende kapitlene, nemlig momentene som har betydning til at en sak politimegles og hvordan møte arter seg.

Som vi har sett er politimegling en intrikat og tidskrevende prosess som involverer flere parter. Det krever et engasjement og kreativitet fra politipatruljens side samt en vilje og tilstedeværelse fra klager og påklager, deres foresatte og nærmeste omgivelser.

Som en av politiinformantene påpekte er vedkommendes jobb å forebygge kriminalitet, og for å gjøre det må vedkommende få bruke sin egen vurdering og litt kreative løsninger. Når denne vurderingen da fører til politimegling kan man spørre seg, slik jeg har gjort tidligere, om det ikke blir for nært. Kommer politiet for nære ungdommene og blir det lagt litt for mye føringer på ungdommene forut for selve meglingsmøte. Er det egentlig en megling, eller er det en formaning, en avrunding? Videre kan man spørre seg om forebyggende politiarbeid og politimegling kan bidra til muligheten av å se et medmenneske og spesielt da at mennesker i konflikt ser hverandre? Jeg vil forsøke å belyse disse spørsmålene med fem erfaringer fra politimeglinger, tre av dem har jeg observert selv og to av dem har politiinformanten politibetjent A fortalt om i et intervju.

11.1 Trekantdrama som førte til trussel

På senvinteren 2008 observerte jeg min første politimegling. Den varte i ca 1 time og ble holdt i Furu politipatruljens lokaler. Denne politimeglingen er et eksempel på en sak som kommer fram til politiet fordi ungdommer eller foresatte selv tar kontakt og hvor ungdommen er en såkalt gjenganger eller kjenning. Den ene parten hadde deltatt på flere meglingsmøter og hadde nær kjennskap til politipatruljen. Observasjonshistorien viser også, i likhet med det som har kommet fram av politiinformantene, hvordan en sak som i utgangspunktet er straffbart, ikke trenger å bli det nettopp fordi politipatruljen går inn og megler.

Det var to parter og det lå ingen straffesak til grunn, selv om det fort kunne blitt det siden den ene parten i første omgang ønsket å anmelde. Den ene parten var et kjærestepar, gutten var

mellom 17-20 år og jenta mellom 16-19 år. Den andre parten en venninne av jenta, også mellom 16-19 år og moren hennes. Jentene var etnisk norske og fra deres klær å bedømme kom de fra en bakgrunn og klasse med relativt god økonomi. Moren til jenta var rundt 50 år. Gutten var ikke etnisk norsk. Han kom fra Midtøsten, snakket flytende norsk og hadde bodd i Norge det meste av sitt liv. Han hadde en arbeiderklasse bakgrunn.

Bakgrunnen til meglingen var at venninnen til jenta likte ikke at hun var sammen med gutten. Dette var fordi hun ikke likte han eller måten hun mente venninnen hadde endret seg på etter at de var blitt kjærester. Jentene hadde en krangel gående seg imellom, både over msn og ansikt til ansikt. Krangelen var preget av mye baksnakking, dritt slenging og falske rykter. Den andre konflikten, mellom venninnen og gutten, hadde eskalert og gutten hadde oppført seg truende mot venninnen til kjæresten. Ifølge politimeglere, som jeg traff i forkant av meglingsmøte, hadde han dyttet til henne fordi hun hadde kommet med rasistiske bemerkninger til han og slengt dritt om han og hans familie. Det var altså to situasjoner som hang sammen, gutten og venninnen til kjærestens konflikt og venninnenenes krangel.

Gutten hadde ringt til politibetjent A og fortalt om situasjonen. Han hadde kjennskap til politibetjent A og vedkommendes arbeid, og vendte seg derfor til politibetjent A for å få hjelp. Ifølge politibetjent A, medelte den unge mannen at han var bekymret for at han skulle ende med å gjøre noe dumt på grunn av problemene med kjærestens venninne som hadde eskalert og begynt å omhandle han og hans familie. Han ønsket å ta tak i problemet før det gikk mer ut av kontroll. Etter at politibetjent A hadde blitt kontaktet av gutten, ringte også jentens mor. Moren ville gjerne anmelde gutten på bakgrunn av hans truende oppførsel mot datteren. Da foreslo politibetjent A at alle møttes til politimegling. Dette var etter politibetjentens vurdering beste løsning.

I likhet med det som er kommet frem ut av politiinformantenes beretninger, ser vi hvordan politibetjent A sitt ønske om å rydde opp utenfor strafferettsapparatet henger sammen med vedkommendes kjennskap til gutten samt hans oppriktige ønske om hjelp og å få ting i orden. Det var han som kontaktet politipatruljen, fortalte hva han hadde gjort feil og hvorfor, samt at han trengte hjelp til å komme seg ut av konflikten. Altså gagnar det gutten at det er nærhet mellom han og politipatruljen. Det vil ikke si at vedkommende ikke hadde blitt gitt sjansen til å politimegle dersom han hadde ingen kjennskap til Furu politipatrulje, men erfaringen fra

denne politimeglingen eksemplifiserer at det behøver ikke alltid å være negativt å være en kjenning hos politiet.

Partene takket ja til politibetjent A sitt tilbud til politimegling og møtte frivillig opp. Partene ventet utenfor der politimeglingen skulle holdes, og til avtalt tid ble alle tatt imot og vist inn til møterommet. Samtlige håndhilste på både politibetjent A og meg. Politibetjent A var i full politiuniform.

Møte startet med at politibetjent A presenterte meg. Jeg sa et par ord om min rolle og fikk innhentet skriftlig samtykke til å observere politimeglingen. Partene hadde allerede samtykket til dette muntlig via politibetjent A. Partene satt ovenfor hverandre, med politibetjent A sittende imellom og moren til den ene jenta plassert litt bakenfor datteren på siden ytterst for politibetjent A. Jeg satt litt utenfor men ovenfor politibetjent A, med oversikt over alle involverte. I henhold til håndbok for meglere (2006 : 50) poengteres det at partene må sitte slik at de har øyekontakt med hverandre og megler skal kunne ha øyekontakt med alle partene. Når det gjelder plassering av eventuell verger, skal megler bruke skjønn, men det forklares at det kan være hensiktsmessig at verger plasseres litt utenfor slik at det markeres at det er partene som har hovedrollen i meglingsmøte (ibid).

Politibetjent A roser alle parter for at de er kommet og går raskt gjennom hva årsaken er til at alle har møtt opp til politimeglingen. Det blir forklart at alle skal få ordet og muligheten til å fortelle sin side av saken og det blir sagt et par ord om hva ønsket eller hensikten er med møte. I dette tilfellet å legge ballen død en gang for alle. Politibetjent A går også gjennom noen enkle kjøreregler som innebærer å holde det som blir sagt i rommet innenfor rommets fire vegger, respektere når noen snakker samt ikke å avbryte.

Denne innledende delen har noen like aspekter som ved en konfliktrådsmegling. Håndbok for meglere (2006 : 50-51) forklarer at innledningsvis skal megler gi kort informasjon om hva slags sak det dreier seg om, formålet med konfliktrådsmeglingen, eventuelt noe om politiattesten i straffesaker, om megler har hatt forkontakt med partene. Partene blir minnet om at deltakelse er frivillig og at de har mulighet til å trekke seg når som helst under møtet. Videre gjennomgår megler de ulike rollene, at megler skal være en upartisk prosessleder og at partene selv er ansvarlige for å komme frem til en løsning. Megler forklarer at de har taushetsplikt og partene oppfordres til å bevare taushet omkring private opplysninger, tilslutt diskuteres videre saksgang (ibid).

Krangelen mellom jentene blir tatt opp først og begge får fortalt sin side av saken. Den ene jenta kommer med sterk kritikk til politimeglere for at moren hennes måtte bli med på meglingen og mente at hun var voksen nok til å håndtere dette selv. Så fortsetter hun med å forklare at hun ikke skjønner noen ting om hvorfor gutten oppførte seg som han gjorde, at hun aldri har gjort eller sagt han noe, at dette med venninnen er så trist. Hun tar, slik jeg opplever det, ikke noe ansvar for det som har skjedd. Kjæresteparet blir provosert av dette og jenta sier det ikke er sant, at hun vet at venninnen har store problemer med at de er kjærester og at hun vet at hun har slengt dritt bak ryggen hennes. Det er tydelig at jentene er sinte på hverandre og det er veldig mye du sa, jeg hørte, du gjorde.

Det kommer frem at hun ene har sagt ganske stygge og grove ting. Under samtalen mellom jentene kommer det for eksempel frem at venninnen har sagt at hun har en ”slurpe fitte fordi hun knuller så mye” og at hun er en ”pakkis hore”. Når ting mellom partene blir høylytt og de mister fokus minner politimeglere om hvorfor de er kommet og påpeker at det har ingen hensikt å gjenta alt som er blitt sagt noen gang her og nå. Etter et par runder kommer det frem at den ene jenta følte at hun mistet venninnen til kjæresten, at det var dette som lå bak hennes sinne, frustrasjon og dårlig oppførsel.

Når gutten skal begynne å fortelle ber politimeglere han fortelle litt om sin bakgrunn. Dette var vel for å prøve å gi moren og datteren et innblikk eller en form for forståelse til hvorfor han hadde oppført seg truende ovenfor datteren, etter at hun hadde kommet med rasistiske ytringer og snakket stygt om hans familie. Gutten byr på seg selv, viser følelser og åpner seg opp. Han beskriver sin bakgrunn og sitt syn, hvilken bagasje han bærer på, men det faller for døve ører. Det virker ikke som om det har så mye effekt på jenta eller moren hennes. Det fører til at gutten stenger seg.

Dette viser hvordan politimeglere ikke kan kontrollere hva som kommer opp i selve meglingsmøte samt hvordan ting arter seg.

Videre sier gutten at han ikke forstår hva han har med krangelen mellom venninnene å gjøre, og at han forstår enda mindre av hva familien har med saken å gjøre. Han aner ikke hvorfor venninnen ikke liker han og stiller spørsmålsteget til hva konflikten har med at han er utenlandsk å gjøre. Han forklarer at han blir kjempe sint og at det koker i hodet hans når noen snakker stygt om han og hans familie. Spesielt når de ikke har grunn til det og når han får rasistiske ytringer slengt etter seg. Han innrømmer at det er feil at han dyttet jenta men sier han ble så utrolig sint.

Moren følger ikke opp noe av hva gutten forklarte i forhold til sin bakgrunn og hva han har gått igjennom tidligere. Hun viser ingen forståelse for hans frustrasjon i forhold til at det er blitt snakket stygt om hans familie og hans bakgrunn. Moren sier at hun ikke visste om alt som er kommet frem angående krangelene, men at hun synes det er skremmende at gutten ble så sint og kom med trusler.

Etter at alle har fått ordet og ungdommene har fått ut en del frustrasjon og følelser tar politimegleren ordet. Det blir sagt ganske klart og tydelig ifra til gutten at hans oppførsel har vært uakseptabel. At uansett så kan man ikke oppføre seg truende. På samme vis blir det sagt klart og tydelig ifra til jenta at hun ikke kan komme med rasistiske bemerkninger og drittsslenging. At hun må tenke seg litt om før hun sier ting. Altså påpekte politimegleren i plenum at guttens oppførsel ikke var greit men at det heller ikke var uprovosert, ansvaret lå flere steder i denne saken. Dette er i tråd med det som har kommet frem av politiinformantenes sitater med tanke på at ansvaret legges hos begge parter dersom dette er rett og rimelig. Til jentene ber politimegleren begge slutte å slenge dritt. Alle parter blir pålagt å legge ballen død og med det så er saken ute av verden.

Under dette møte opplevde jeg at fokus ikke lå så mye på hva partene hadde følt og opplevd, eller hvorfor ting var blitt som de var blitt. Jeg opplevde at møte gikk mer på å rydde opp, forsøke å gi en forklaring til hvorfor ting hadde utviklet seg slik de hadde samt unngå en unødvendig anmeldelse. På den ene siden fikk alle snakke og politimegleren spurte de involverte ”hva kunne du gjort annerledes”. På den andre siden var det også ved flere anledninger at politimegleren minnet partene på hva utfallet skulle bli, å legge ballen død, og hvor de ble minnet på å holde seg til sakens kjerne. På dette vis kan vi si at meglingsmøte inneholdt elementer av konfliktrådets fremgangsmåte. Det ble skapt et rom for dialog, et møte for partene å møtes ansikt til ansikt, men politimegleren hadde en veldig deltakende rolle.

Det kan diskuteres om det er riktig å kalle det for en politimegling, kanskje politimøte hadde vært mer passende. Slik politimegleren sa om akkurat denne politimeglingen: *I den grad det kan kalles en meglingsmøte, det blir mer som en oppstrammer.* Det er også mulig at politimegling kan være begge deler, både en møte for forsoning samt en oppstramming.

I kapittel 6 kom det frem at en politimegling kunne resultere i at partene ble pålagt å slutte fred, denne historien belyser et slikt utfall. Partene fikk møtt hverandre og fikk uttrykt sin

opplevelse av konflikten. Politimegleren påpekte skyld på begge sidene og ansvarligjorde samtlige for konflikten og dens utvikling samt at ballen skulle nå legges død.

Det som jeg syns er meget interessant er forløpet til møte. At en kjenning av politipatruljen tok kontakt og ba om hjelp. Vedkommende forklarte hele situasjonen og på bakgrunn av det unngikk en anmeldelse. Dette viser en side av politiet som virkelig gir rom for alternative løsningsmetoder, og som er i samsvar med både politiets og ungdommenes beretninger om politimegling og prosessen som ligger bak. Det viser også en positiv side til at politipatruljen og politimegleren har såpass mye kjennskap til ungdommene. I likhet med historien om jenta som urinerte offentlig fikk gutten en sjanse og ble hjulpet fordi politipatruljen kjente han, hans historie.

11.2 Uenighet om penger som ble til slagsmål

Denne politimeglingen er nok et eksempel på en sak politipatruljen får kjennskap til via foreldre og ungdom. Den varte i ca 30 minutter. Klager var mellom 15 og 17 år, og påklagede mellom 13-15 år, begge gutter. De var etnisk norske og begge var fra middelklassen. Klager hadde med seg mor og påklagede hadde med seg far. Det var to politibetjenter tilstede, samt en miljøarbeider fra skolen til klager. Miljøarbeider fra påklagedes skole skulle også delta, men måtte melde avbud på grunn av sykdom. Alle parter møtte frivillig opp. Politibetjentene var begge i sivil, men med politi-idkort rundt halsen. Politibetjent A ledet politimeglingen mens politibetjent C iakttok og kom med noen innspill.

Klager hadde anmeldt påklagede for legemsfornærmelse. På grunn av at påklagede var under den strafferettslige alder og ikke kunne straffeforfølges gikk saken til politimegling.

Bakgrunnen til anmeldelsen var at påklagede skyldte klager en sum penger, mellom 80-150 kroner. Påklagede mente han hadde gitt disse pengene til klager på en fest. Dette nektet klager for og holdt fast ved at han aldri hadde fått noen penger. Det oppstod en slåsskamp på grunn av spørsmålet om pengene hvor påklager slo klager opptil fire ganger med knyttet neve i ansiktet til klager. Begge partene ble kalt inn til avhør, hvor den ene parten, gutten mellom 15-17 år og hans mor, anmeldte påklager.

Alle parter blir tatt imot likt, hilser på politibetjentene og meg, og foreldrene hilser på hverandre. Partene blir vist til sin plass og jeg deler ut samtykkeskjema for at jeg observerer møte og samler inn underskriftene. Partene hadde samtykket muntlig til politibetjent A forut

for møte. Klager og påklager sitter ved siden av sine foreldre ovenfor hverandre. To bord er blitt satt sammen til et stort, slik at bordet er firkantet og like langt på alle sider.

Politimeglere sitter i enden av bordet, imellom partene, og den andre politibetjenten samt miljøarbeideren sitter ovenfor på den andre siden av bordet. Jeg sitter ikke rundt bordet, men bak politimeglere på en stol.

Politimeglere begynner møte med å rose begge parter for at de er kommet. Vedkommende snakker litt om hva saken gjelder, og at guttene skal få komme til ordet først og så foreldre. Det blir minnet om at alt som skjer eller blir sagt er anonymt, og at guttene ikke skal gå ut og fortelle til sine venner om hva som er hendt eller blitt sagt.

Påklager får ordet først og forteller at han har gitt pengene tilbake og nekter for at han slo så mange ganger og for at han slo med lukket hånd. Det virker på meg som om han ikke bryr seg så mye og ikke er villig til å gi så mye av seg selv. Politimeglere spør gutten om det er noe han kunne gjort annerledes i den situasjonen, forsøker å få gutten til å reflektere litt over sine handlinger. Politimeglere spør også hvem andre som er blitt berørt. Gutten forstår ikke hva hun vil frem til og faren stepper inn og sier at han er blitt berørt, mamma er blitt berørt, den andre gutten og hans familie, politiet. Da forstår gutten poenget og politimeglere tar opp hvordan ens handlinger går utover akkurat de impliserte partene, og at det er viktig å tenke på dette.

Klager får så anledning til å fortelle sin side av saken. Klager påstår at han ikke har fått noen penger. Han sier han er redd for påklager og når han begynner å snakke om voldsepisoden begynner han å gråte.

Politimeglere spør hvordan påklager opplever det at klager er tydelig preget over det påklager har gjort mot han. Påklager mykner opp og sier at det ikke var meningen å skremme han eller gjøre han redd. Igjen ser vi hvordan dette med følelser spiller inn. Det er ikke like lett for påklager å være hard og lukket, når personen han har gjort noe med viser følelser og hvor preget han er av situasjonen. Dette er i likhet med erfaringene til den ene ungdomsinformanten, at det påvirket vedkommende som person å møte den andre parten ansikt til ansikt.

Politimeglere og ungdommene går et par runder på disse følelsene. Påklager forsikrer klager at han aldri skal slå han igjen og de blir enige om at de skal glemme pengene og sette en strek over det som har skjedd.

Foreldrene får komme til ordet og far til påklager sier han kjenner seg ikke igjen i at sønnen er voldelig og beklager så mye på vegne av sønnen. Han forsikrer alle om at det er blitt tatt opp hjemme og gitt konsekvenser. Han roser og takker politiet for at de bruker så mye tid og arbeid på akkurat denne saken. Jeg opplever han som veldig takknemlig for at sønnen ble gitt sjansen til politimegling. Moren til klager er veldig rolig, hun meddeler at hun syns det er skummelt at vold oppstår på grunn av en filleting som et lite beløp penger, hun snakker veldig til påklager når hun sier dette. Moren sier videre at hun syns det er veldig fint at alle kan møte hos politiet og få en mulighet til å få orden på konflikten slik at det ikke eskalerer ytterligere.

Politimegleren avrunder møte med å fortelle en historie til guttene. Vedkommende forteller at da politimegleren vokste opp var det noen gutter som kom oppi en slåsskamp, der den ene slo den andre, som falt og døde fordi han landet feil. Politimegleren snakker om at guttene ikke aner konsekvensene som kan oppstå av å slå og at det er viktig at de tar med seg erfaringen videre og avstår fra å bruke vold for å løse konflikter i fremtiden. De oppfordres til å involvere foreldrene eller ringe til politipatruljen før ting kommer ut av kontroll.

Partene blir enige om å legge ballen helt død og guttene tar hverandre i hånden før møte avsluttes.

Med tanke på spørsmålene jeg stilte innledningsvis viser denne politimeglingserfaringen hvordan politimegleren hjalp guttene å se hverandre som medmennesker og hvordan meglingsmøte hjalp dem å se hverandre i konflikten istedenfor å se på selve handlingen. Plutselig ble pengebeløpet, som hadde vært grunn til hele konflikten, helt ubetydelig. Det var ikke lenger det store tema. Slagene som hadde forvoldt bekymring og redsel ble en inngangsdør til forsoning og forståelse. Historien viser også hvordan politimegleren har en fot i begge leire. På den ene siden er politimeglingen forskjellig fra konfliktrådstanken ved at politimegleren tar opp skyldspørsmålet og den kriminelle handlingen samt dens konsekvens eller mulige konsekvenser. På den andre siden er møte i samsvar ovenfor konfliktrådets verdier om å skape et trygt rom for eventuell tilgivelse, vekst.

11.3 Provokasjon som ble til alvorlig voldshendelse med flere mot en

I kapittel 5 kom det frem, på spørsmål til politiinformanten om de hadde alvorlige saker til politimegling, at vedkommende svarte først nei. Personen viste til en sak hvor en gutt hadde

blitt truet med kniv, politipatruljen samarbeidet med konfliktrådet og det ble kjørt som konfliktrådsmedling. Så svarte politiinformanten ja på samme spørsmål og en historie kom opp som jeg ønsker å ta med her.

Dette er politimeglerens beretning om en politimegling på spørsmål om de meglet i alvorlige saker.

Vi hadde en sak, men der igjen ikke sant med disse hårfine balansene, ble det noe skade? Hva skjedde? Vi hadde altså en guttunge som ble teipet på hender og føtter og kastet rundt mellom flere større ungdommer.

I en storefri så var det en gutt som vi fikk melding om var blitt teipet på hender og føtter med sånn tjukk sånn byggmaketeip og hendene var teipet på ryggen. Og det var noen som gikk i en klasse eller to over han som da hadde tatt og teipet han og så hadde de stått og dyttet han mellom seg, så han stod som en sånn polle... og så bare forlot de han på et gress. Så kom det noen andre som fikk han da ut og der... Den var veldig alvorlig.

Der kjørte vi full pakke. Der ble faktisk de elevene som hadde gjort det pågrepet på stedet. Det kom mye politi ass, fire politibiler og hentet da disse her ut. Og rett til avhør i Kastanje politikammer og det tror jeg aldri jeg har gjort. Altså i løpet av de fire årene tror jeg ikke at jeg har gjort det en eneste gang på den måten her. De ble satt i avhør, samtlige, ingen fikk anledning til å snakke sammen. Og alle gir den samme forklaringen, det var nesten komisk altså.

For det som var tilfellet var at denne guttungen han var bare så høy [viser lav høyde med hånden] men bare så svær i kjeften sin, hele tiden. To dager før dette her... og han har alltid vært i en eller annen konflikt med disse her, han har vært i konflikt med alle... så hadde han syklet forbi et sted hvor disse gutta hadde vært i en hage. Og så sier da denne, en av disse gutta som er den største,

- 'hei, hvem der'

da denne karen sykler forbi og så piper det da fra denne på sykkelen

- 'det skal du gi faen i din jævla homo'.

Og de eldre guttene bare hva er det med han der?

Så møtes de igjen på skolen og sier da

- 'var det du som syklet forbi oss og sa jævla homo eller?'

Da skjønner ikke han der at nå er det kanskje på tide å rydde opp. Så istedenfor så bare klekker [her mener intervjupersonen at den unge gutten fortsetter å slenge med leppa] han i vei, og så blir de irritert. Og så finner de da tilfeldigvis denne teiprullen og bare nå skal vi gjekke han ned fire hakk. Det er det, det koker ned til.

Etter å ha lest deres forklaring så tenker vi ok er det sannsynlig at det er 4-5 stykker her som tar helt feil, og så er det en som har rett, eh nei. Det er ikke pent det de har gjort, men skal vi kanskje ta en liten samtale med fornærmede og spørre om han er en av dem som pleier å klekke litt. Og det var også andre instanser som vi tok kontakt med som bekreftet det, at jo, det alltid har vært et problem for han på skolen, han skjærer seg ut med alt og alle.

Em hadde flere møter med disse foreldrene til disse mistenkte. De var fryktelig lei seg for det som hadde skjedd og den gutten som var liksom et offer, han lå bare i sengen sin han og pep. Disse foreldrene de var fryktelig opptatt av at denne guttungen deres han var vettskremt og kunne ikke gå på skolen og kom antagelig til å gå på utføre resten av livet for det var så traumatisk det som hadde skjedd. Foreldrene var helt der og hadde tatt det til advokat og han til psykolog og han skulle til kriseteam og det var ikke måte på.

Der stod det tydeligere og tydeligere for meg at dette her er noe vi må få ryddet oppi svært hurtig, før han har fått posttraumatiskstress syndrom og tilslutt bare sitter i en rullestol og sikler, altså... for det var, du nesten fikk følelsen av at det her kunne ende sånn. For foreldrene var helt ute av seg og jeg måtte jo respektere deres holdninger. For den fortvilelsen de hadde for de så gutten sin og kjente kanskje ikke så godt til den der klekke siden han da hadde som alle andre rundt da gjorde.

Man ønsket da en megling og konfliktrådet kunne ikke møte, så vi måtte kjøre det selv her og da måtte selvfølgelig alle foreldrene møte. Og da, faren der, de var veldig, veldig i tvil om de ville gjøre det eller ikke. Men den saken der den kunne vi, det er kanskje klassisk sagt, men vi kunne vippest den opp eller vi kunne vippest den ned.

Så endte det da med at fornærmedes mor og far og fornærmede selv var altså så lykkelig for at han kunne gå tilbake på skolen. Skolen var med, barnevernet var med, vi var der, alle foreldrene og jeg lurte på om det ikke var med miljøarbeider. Og...og disse hjelperne satt da selvfølgelig på samme side av bordet som fornærmede, ikke sant, så fornærmede virkelig følte

at han hadde et, eh... full backing her. Og disse veldig skumle guttene som satt på andre siden, de ble pålagt å sitte mellom mammaen og pappaene sine og bare symbolikken der da...

Men samtidig som jeg sa til han

- 'har du lært noe av dette her, har du lært noe om at du ikke kan slenge hva du vil av meldinger?'

- 'har du tenkt noe på det, har du fått det problemet tydelig'.

Det spurte jeg han om første gang han hadde vært her, og også siste formøte før meglingen så sa jeg til han at det er veldig viktig at du også tenker deg litt om.

Den saken den var altså så skikkelig grov og den var jo stygg, altså du teiper ikke en liten guttunge, slenger den mellom deg og så forlater du den. Men det her, sånn tenkte ikke de gutta, de tenkte ikke over det.

Intervjuer: Hva resulterte saken i, ble den henlagt?

Tilbaketrekking av påtale.

Der var de foreldrene helt imot, nei de mistenkte de skulle ha bøter og de ville ikke se de! Men så da å forklare hvordan det er umulig når de skal fortsette å gå på samme skole som din gutt, å forklare at det er ikke mulig det. Skal du sende han da, altså... er du så feig at du bakker ut og skal sende han alene på skolen der de gutta går, skal du gjøre det? Er det ikke litt godt for deg å møte disse gutta og foreldrene og å få vite hvem de er, syns du ikke det?

Ja det var mye frem og tilbake med de... men de gråt av glede da de gikk ut og de var fryktelig rørt. Man blir gjerne rørt fordi det er så mange av disse møtene som blir så fryktelig nært.

Her ser vi at politimeglingen resulterte i at flere instanser ble involvert, ikke bare partene med sine foreldre, men også skolen, barnevernet og miljøarbeidere. Videre ser vi hvordan en ganske alvorlig sak ble avdemonifisert / dysset ned nettopp fordi man valgte å grave og se etter bakenforliggende årsaker. Istedenfor å se på denne gruppen med gutter som farlige og sette dem inn i et straffeapparat som hadde merket dem for livet, lyttet man til informasjonen som kom opp i avhørene samt forsamtalene, og ga partene en sjanse til å gjøre opp seg i mellom og virkelig lære noe av hendelsen. Historien viser hvilke muligheter som ligger i det å kunne megle en straffesak. Ting dukker opp som aldri hadde kommet frem til dagens lys

dersom det hadde blitt vanlig straffegang. Dette er fordi politipatruljene gikk inn og hadde flere forsamtaler med samtlige involverte. Ungdommene var ikke kjenninger av politiet men det gagnet dem at politipatruljen tok seg tid til å bli kjent med dem og sakens kjerne.

11.4 Å få med alle involverte samt det som foregikk bak i kulissene

En annen interessant beretning kom frem da jeg ba en politimegler beskrive en spesifikk megling.

Ja, det var sommeren for, ja det blir snart 2 år siden. Så var det to jenter som sloss, og jeg lurte på om ikke den ene anmeldte den andre for vold. Og i disse samtalene [forsamtalene] så dukker det opp at denne jenta som har sloss med den andre, hun har gjort det fordi hun er bestevenninne med en tredje person som den ene egentlig har en konflikt med.

Ganske klassisk egentlig og dette handlet selvfølgelig om en gutt. Og gutten han hadde også vært ganske aktiv i kulissene her og sendt disse to bulldoggene sammen.

Da hadde du på en måte en mistenkt og du hadde en fornærmet og det trodde man at det var det vi skulle begrense oss til. Etter å ha hatt disse inne til forsamtaler så stod det ganske tydelig, fra begge sider for så vidt, at her var det flere som burde vært trukket inn. Så tok jeg da en ringerunde, og disse som hadde jobbet i kulissene, de skjønnte ingenting, nei... også fikk vi dem da inn til en samtale her og så, jo da, etter hvert så kom det på banen at de hadde hatt mer med det å gjøre enn som så... fordi de visste at denne jenta som hadde gått i bresjen for de, ville gjort hva som helst for de.

Da ble det foretatt en megling da med de involverte og deres foreldre. Så det ble altså ganske så mange tilslutt, altså var det tre som satt på det ene bordet sammen med mistenkt og så satt det en på den andre siden.

Der var egentlig alle foreldrene utrolig glad. For de hadde ikke hørt noe om dette før. Dette var en intrige og spetakkel som hadde pågått i flere uker, flere måneder, så dette burde blitt tatt for lenge siden. Men det var hele tiden noe som rørte opp under det som da hadde foregått, før det da omsider smalt. Og det kunne da fått ganske fatale konsekvenser faktisk.

Det var en som sklei i det den andre skulle slå, jeg tror det var gjerningsmann som sklei i det den skulle slå og slo seg skikkelig selv, eh... det gikk jo bra da men.

Intervjuer: Hvordan endte den meglingen?

Ja det endte veldig godt. Altså, det er alltid et godt utgangspunkt pleier jeg å si når folk gråter, for da er de mottakelig for en del informasjon og også det å gå noen runder med seg selv.

Så den ballen ble faktisk lagt død. To av dem, har jeg vært borti i ettertid, de har kommet bort til meg når jeg har vært ute og syns egentlig det var en veldig ålreit opplevelse.

Det begynte forferdelig hårete og vi brukte lang tid på å preparere, men det gikk veldig greit og der kom altså... Når ting har gått en stund så er man ikke interessert i at det skal bli så mye mer hassel. Så det er liksom det, ungdom tenker. De vil ha det vekk, ha det unna. Og der ble det ganske tydelig, for man blir jo alltid kontaktet enten via sms eller msn eller mobiltelefon, ikke sant, at man driver å blandes oppi hvilke disposisjon man har gjort om man har gått til politiet og så vil jo noen kanskje føle seg, at man ble presset til da å avslutte saken selv ved å trekke tilbake påtalen. Men eh... men det vil ikke jeg for da får vi ikke løst det som egentlig ligger til bunn, og det er viktig.

Det som jeg syns var interessant ved denne beretningen var hvordan politimeglere fikk trukket inn alle de involverte partene og virkelig kom til bunns i konflikten nettopp fordi de valgte å kjøre en politimegling på saken. Som politimeglere selv sa i forhold til den spesifikke meglingen:

Det var veldig spesielt, for at de partene vi fikk trukket inn de hadde ikke ellers blitt trukket inn på samme måte.

Historien viser hvordan politimegling blir et arbeidsverktøy som hjelper politiet å arbeide forebyggende ved å kunne komme dypere til verks i hva som faktisk hendte. På bakgrunn av informasjon som kommer frem får politimeglere inkludert alle de involverte og kommet til kjernen av saken, for der igjen å få den ut av verden. Den viser også hvordan politimeglingen skaper nærhet mellom foreldrene og ungdommene, som det kom frem av denne historien var ikke foreldrene klar over konflikten som hadde pågått over lenger tid. Når politimegling blir resultat av en konflikt får også ungdommene en mulighet til å avslutte konflikten og lene seg

på det at det ble meglet og avtalt at ballen skulle legges død. Som politimeglere selv sa så vil ikke ungdommene ha mer hassel, de vil gjerne få saken ut av verden.

11.5 Hærværk med uante konsekvenser

I den første historien jeg fortalte, trekantdrama som førte til trussel, påpekte jeg hvordan den ene parten var gjerrig på følelsene når en ung mann åpnet seg opp i den forsøk på å gi en mulig forklaring til sine handlinger. Denne historien derimot karakteriserer følelsenes betydning, og belyser hvor langt man kan komme når man gir rom for følelsenes kraft.

På våren fikk jeg muligheten til å observere en megling utenom min vanlige post. Politibetjent A hadde ringt politibetjent B for å høre om vedkommende hadde noe interessant for en masterstudent og forklarte hva jeg skrev om. Jeg ble invitert over til Bjerke politipatrulje for å observere et meglingsmøte politibetjent B skulle lede. Jeg avtalte med politibetjent B at vedkommende måtte informere om min rolle og tilstedeværelse samt få innhentet muntlig samtykke før jeg kunne eventuelt observere meglingsmøte.

Saken omhandlet skadeverk, partene var en klager og to påklagede, og er et eksempel på en sak som kommer frem for politiet via skolen. Politimeglingen varte i ca halvannen time. Klager var en voksen etnisk norsk mann mellom 40-47 år og kom fra arbeiderklassen. Påklagede var to gutter under 15 år. En av de påklagede var etnisk norsk, og kom fra en mer velstående middelklasse. Han hadde med seg faren sin. Den andre påklagede var ikke etnisk norsk. Hans foreldre kom fra Afrika, men jeg tror han hadde bodd i Norge hele sitt liv. Han kom fra arbeiderklassen og hadde med seg moren sin. Påklagede var gode kompiser, de gikk på samme skole og hadde felles venner og fritidsaktiviteter.

Guttene var begge under den kriminelle lavalder og saken gikk derfor til politimegling. Foreldrene tok tak i saken da det ble kjent for dem hva barna deres hadde gjort via skolen. De ønsket bekymrings samtale med politiet og at saken skulle sendes til konfliktråds megling. Da de fikk tilbud om at meglingsmøtet kunne skje i regi av politiet var dette ønskelig. Alle parter var, slik jeg opplevde politimeglingen, sterkt følelsesmessig involvert og engasjert på hver sin måte.

Saken gjaldt som sagt skadeverk mot en privatperson sin bil. Mannen som eide bilen var håndverker og hadde parkert utenfor en ungdomsskole i Eik. Klager drev med arbeid på skolen. Den aktuelle dagen hadde han parkert, om morgnen, arbeidsbilen foran skolen. Da han gikk ut til bilen etter endt arbeidsdag så han til sin forskrekkelse at bilen hans var blitt ripet opp flere steder i lakken. Dype, grove riper som ville koste en formue for en arbeidskar å reparere.

Klager meldte straks ifra til skolen, som involverte Bjerke politipatrulje. Politiet endte opp med en gutt som meldte seg frivillig og innrømmet at han hadde vært med på å lage riper i bilen. Så meldte en gutt til seg, og tok sin del av ansvaret og forklarte at han også hadde ripet opp bilen. Det viste seg at det var mange elever som hadde stått der i friminuttet og flere som hadde vært med, men disse to guttene var de eneste som meldte seg og ville ikke navngi noen medelever.

Som ved tidligere politimeglinger møtte jeg opp litt før tiden og ble satt inn i hva saken gjaldt. Politimegleren var i sivil men hadde politiidkort rundt halsen. Klager møtte først opp og så moren til han ene gutten uten sønnen. Deretter kommer far og sønn. Alle ble tilbudt noe å drikke. Moren forsøker å ringe sønnen sin og det viser seg at faren som skulle ha kjørt han, sitter fast på jobb og at sønnen er på vei, men forsinket på grunn av dette. Vi andre blir sittende å småprate. Dette var litt annerledes enn hva jeg hadde observert tidligere, hvor alle parter ble tatt imot likt ved at man ventet til alle hadde ankommet.

For å få tiden til å gå presenterer jeg meg selv og deler ut informasjonsskriv om masteroppgaven samt samtykkeskjema. Jeg innhenter skriftlig samtykke før meglingen begynner. Alle var positive til at jeg kunne være med og observere, og hadde samtykket til dette muntlig via politibetjent B. Etter en liten stund kommer gutten og beklager at han er sen. De påklagede ungdommene sitter ved siden av hverandre, med hver sin forelder på sin ytre side, og de sitter ovenfor klager og politimegleren. Alle er sittende i en delvis sirkel, uten bord. Jeg sitter innenfor sirkelen, litt bakenfor.

Meglingsmøtet begynner med at politibetjent B holder noen innledende ord om hva politimegling går ut på. Han tar opp ganske spesifikt hva saken gjelder, dette gjør vedkommende ved å lese ut i fra anmeldelsen. Deretter tar politimegleren opp hvilke kjøreregler man skal holde. Kjørereglene går på at man skal behandle hverandre med respekt, ikke avbryte personen som snakker samt at alle har taushetsplikt. Det påpekes at det som blir sagt eller som skjer i møterommet ikke skal forlate rommet. Politimegleren gir ros til både

klager og påklagede for at de møter opp. Deretter får alle de involverte partene lov til å fortelle sin side av saken samt hva de opplevde.

Guttene får fortelle først. Gutten som meldte seg først forteller at han innrømmet til skolen og politiet at han hadde vært med på å skade bilen. Han hadde skrevet en bokstav i lakken med grus eller en stein, han husker ikke helt. Han forklarer at han ikke var alene, han visste om i hvert fall en til som helt sikkert hadde gjort noe men at han ikke ville navngi den personen.

Han forteller helt rolig og saklig om hendelsen, ser litt ned i bakken. Så blir han ganske stille og har ikke så mye mer å tilføye. Politibetjent B jobber litt med å få gutten på gli. Dette gjør politimeglere ved å stille en del spørsmål. Politibetjent B spør for eksempel ”hvem tror du er blitt berørt av dine handlinger”, ”er det noe du kunne gjort annerledes i denne situasjonen”.

Spørsmålene til politimeglere var ment som å få gutten til å tenke litt over hva hans handlinger hadde forårsaket. Hvilke effekter det hadde utover det at han satt der han satt nå. Jeg opplevde det slik at gutten hadde alle følelsene godt begravd og i første omgang ville ikke vise eller dele de, men at han etter noen runder begynte å kjenne litt på at andre også var berørt av det som skjedde og at dette fikk i gang en form for refleksjon. Som han selv sa det: *jeg har ikke tenkt på det på den måten ass.*

Den andre gutten forteller at han også hadde vært med på å lage en ripe i bilen. Han hadde skrevet en bokstav og sa at han meldte seg fordi han ikke synes det var riktig at kameraten skulle få all skylden alene. Gutten har det, etter min oppfatning, vanskelig. Om det er fordi han opplever det å bli stilt ansvarlig for det han har gjort som vanskelig eller fordi det rett og slett oppleves litt ubehagelig vet jeg ikke. Han virker i hvert fall veldig preget av situasjonen han nå befinner seg i. Han er tydelig lei seg og bærer alle følelsene utenpå, samtidig som han, slik jeg opplevde situasjonen, ikke virket helt tilstede. Han ser mye ned og fomler litt med hendene. Når politimeglere stiller de samme spørsmålene om hvem andre gutten tror er blitt berørt av hendelsen, blir gutten lei seg og svarer: *mamma, pappa, han mannen.*

Så var det klager sin tur til å forklare og fortelle sin opplevelse av situasjonen. Han snakket om det rent konkrete først. Hvor lenge bilen stod der, hva han gjorde, det økonomiske aspektet ved det hele. At det ikke bare var kostnader for lakking, men også av tapt arbeidstid, leiebil. Dette påvirker ikke guttene i så stor grad, slik jeg opplevde det virket det

som om det nesten kjedet guttene litt, men de voksne viste forståelse. Klager snakker helt rolig og saklig rundt disse detaljene.

Politibetjent B går de samme rundene med klager og ber han om å forklare hva han følte og hvordan han opplevde hendelsen. Det var når den voksne mannen som altså er klager begynte å snakke om følelsene sine og vise de tydelig at det ”magiske” skjer. Det som kun kan ha mulighet til å skje i møtet mellom mennesker.

Klager viser ulike følelser, både skuffelse, sinne og tristhet. Han forteller om hvor forbannet og såret han ble, hvor urettferdig det hele føltes. Han ser direkte på guttene når han beskriver sine følelser. Videre forklarer klager at han er en arbeidskar, og at dette innebærer at han ikke er vant til å ha mange goder. Han utbroderer det med å forklare hvordan han alltid har måttet jobbe for alt han har her i livet, at han aldri har fått servert noe på et gullfat.

Mannen er tydelig emosjonell. Han trekker pusten dypt. Så går han videre og forklarer at det som gjorde mest vondt var at han hadde nettopp kjøpt seg den bilen. Han hadde kjøpt sin første nye bil for første gang i løpet av sine førti og noe år. Den luktet fortsatt ny, var bare 2 måneder gammel og så hadde de bare ødelagt den.

Da så du disse to guttene synke sammen, han ene sa til og med høyt ”*Oi*” og begynte å gråte.

Etter at klager var ferdig med å påpeke alt det negative ved situasjonen sa han også til guttene at han synes det var fint at de tok ansvar og stod for det de hadde gjort.

Det var akkurat som i det mannen delte den informasjonen, at guttene skjønnte at dette hadde noe mer å si enn bare en bokstav i lakken. Det var akkurat som om de forstod at valg og handlinger kan ha konsekvenser som man selv ikke aner eller kan forutsi. Det ble personlig for guttene å vite hva de hadde pådratt denne mannen og det preget dem begge tydelig. Det var et øyeblikk hvor avstand ble fjernet og hvor ting ble personlig og nært.

Foreldrene fikk komme til ordet etter at de direkte impliserte hadde fått fortalt sine opplevelser. Foreldrene snakket om hvor sinte og skuffet de var da de fikk høre om dette. De beklaget så mye og forsikret om at barna ble straffet utover dette meglingsmøtet. Eksempelvis kunne han ene gutten bare glemme det å få moped.

Etter at alle hadde fått kommet til ordet og man hadde snakket grundig rundt hendelsen, ble guttene sendt ut på gangen. Politibetjent B forklarte de voksne at han gjorde dette fordi han ikke syns guttene hadde noe med hvordan de voksne gjorde opp den økonomiske biten. Det var opp til foreldrene å ta det med sønnene sine, eventuelt om guttene skulle måtte betale foreldrene tilbake og slikt. De tre voksne var enig i denne beslutningen og begynte å diskutere hvordan de skulle løse det økonomiske.

Her blandet politibetjent B seg litt inn og kom med et forslag siden det virket som om partene låste seg litt fast. Han foreslo en sum pr ungdom som var litt mindre enn halvparten men mer enn en tredjedel. Dette var for å vise velvillighet til guttene siden de meldte seg frivillig men også at de måtte betale litt for den tredje personen de mente de visste også hadde vært med på det hele men ikke ville navngi. De voksne aksepterte dette og politibetjent B trakk seg ut av de resterende formalitetene om overføring av pengesum og slikt.

Guttene ble så kalt inn igjen og politibetjent B forklarte at de voksne var enige om det økonomiske. Han forklarte at saken i denne omgang ikke ville meldes til barnevernet men dersom guttene kom oppi problemer igjen ville det gå videre til barnevernet. Han snakket også om at guttene var heldige som fikk muligheten til å megle, og minnet dem om at det hadde nok vært andre baller dersom de var over 15 år. Dette syns faren til han ene gutten var veldig vanskelig og både han og sønnen ble emosjonell.

Partene forlater rommet ved å ta hverandre i hånden og klager klapper guttene på skuldrene.

Denne historien viser en annen side av hva politimegling også dreier seg om. Nemlig å involvere partene, sette opp et møte, få til en dialog og fungere som meglere i sin ”rene” rolle og ikke politi som kontrollører. Samarbeidet man blir vitne til er ganske så utrolig, møte som kommer frem av å bringe partene sammen er fruktbar og gir rom for ufarliggjøring, lærdom og tilgivelse. Partene ser hverandre og ser og eier sin egen konflikt.

12. Kontroll eller alternativ?

I dette kapittelet ønsker jeg å diskutere det positive og negative ved at politiet også fungerer som megler i lys av spørsmålet om nærhet og sosial kontroll. For å klargjøre dette vil jeg først redegjøre kort skillene mellom primær og sekundær kontroll, samt formell og uformell kontroll. Deretter vil jeg berette to ulike erfaringer fra da jeg kjørte operativt som ytterligere viser de ulike sidene av politipatruljens kontroll. Jeg vil gå videre til å diskutere om politimegling kan sees på som et alternativ eller en utvidning av kontrollapparatet samt se på spørsmålet om rettssikkerhet. Tilsutt vil jeg se på politimegling og konfliktrådsmegling i lys av hverandre.

12.1 Sosial kontroll

Christie (2001 : 29) skiller mellom primær og sekundær kontroll. Den primære kontrollen er alle de former for belønninger og straff som springer ut av og er bygget inn i det vanlige samvær. Den primære kontrollen finner sted gjennom handlinger som er en del av det vanlige samvær, kontrollen kommer av seg selv og utøves av oss alle uten at det behøver å være bevisst og uten at den er spesialisert. Primær kontrollen går begge veier, det er ikke slik at en hele tiden er kontrollør og den andre kontrollert, primær kontrollen skifter (ibid). Den sekundære kontrollen omfatter tiltak som iverksettes utenom det vanlige samvær, som oftest en eller annen spesialist med atferdskontroll som yrke, som må tilkalles. Sekundær kontrollen kommer ikke spontant. Sekundærkontrolløren må hentes, forklares og slikt tar tid og gir ofte grobunn for misforståelser siden ord må gjennom flere ledd (ibid).

Et argument politiet bruker for ikke å sende saker til konfliktrådet, men heller velger å megle dem selv, er nettopp dette med kjennskap til miljøet, individene og de lokale forholdene. Politiinformantene har også gitt uttrykk for at noen ganger må reaksjonen være spontan og rask, for eksempel der hvor ungdom ikke føler seg trygge til å dra på skolen. Ungdommene har et behov, situasjonen og konflikten, for å bli løst og tatt hånd om der og da.

Christie (1997 : 93) forklarer at den andre hovedinndelingen av typer kontroll går mellom den formelle og den uformelle. Et klassisk eksempel på den formelle kontrollen er den ukjente politibetjenten man møter på gaten. Når man snakker om sosial kontroll er nærhet en viktig dimensjon. Christie (1997 : 97) forklarer at en konsekvens av nærhet er at den gjensidige

informasjonsmengden som oftest blir større ved nære enn fjerne forhold. I en politimegling har vi sett at det er mye informasjon som kommer frem, men den er ikke gjensidig. Informasjonsflyten går kun fra ungdommene til politiet. Som Christie (1997) påpeker gjør mer informasjon også at man forstår mer.

I likhet med dette har vi sett, gjennom de fem erfaringene fra ulike politimeglinger, at politimegling ofte fører til at politiet forstår mer om hva som virkelig har skjedd, hvem som er involvert. En følge av dette kan være at handlingen ofte ikke blir definert som kriminalitet men som en handling som man kan rydde opp i. Gutten som klekket i vei og endte opp teipet fast er et godt eksempel på dette.

For ytterligere å kaste lys over Furu politipatruljens sosiale kontroll ønsker jeg å fortelle om to ulike erfaringer fra politipatruljeringsobservasjonene mine.

To sider ved politiets kontroll

Er en del av politiet som arbeider forebyggende med ungdommer et styrket politi dersom de har kjennskap til nærmiljøet? Dette er et meget vanskelig spørsmål å besvare. På den ene siden kan man argumentere for at det er et styrket politi nettopp ved at den kan utøve både uformell og formell kontroll ovenfor målgruppen, ungdommene. Den formelle kontrollen blir da å håndheve loven og passe på at ungdommer oppfører seg i tråd med den, den uformelle kontrollen blir samtalen og møte mellom politi og ungdommer, der man opplyser og tilnærmer seg ungdommene og ser dem som medmennesker. På den andre siden kan man stille seg spørsmålet et styrket politi for hvem og på bekostning av hva?

Dette komplekse bildet i forhold til kontroll kommer meget tydelig frem under patruljeringene med Furu politipatruljen. En av kveldene vi var ute og kjørte operativt, forteller politibetjent A at under en patruljering kjørte vedkommende rett på en gruppe på ca 40 ungdommer. Politibetjent A stoppet bilen og gikk ut. I det politibetjent A kom ut av bilen, for å snakke med ungdomssamlingen, høre hvor de skal og slikt, blir politibetjenten gjenkjent og ungdommene roper ”Shit, det er politibetjent A, LØP!”. Dette fører til at hele ungdomssamlingen løper til alle kanter og forsvinner fortere en fy. Politibetjenten flirer av det og vi spøker om at vedkommende må ha følt seg veldig populær.

På denne patruljeringen jeg nå skal berette var det bare politibetjent A og meg som var ute og kjørte. Jeg opplevde det motsatte av den overnevnte fortellingen til politibetjent A. Jeg observerte politiet som både formell og uformell sekundær kontrollør.

Det er en fredag kveld på sensommeren, klokken er ca 22.30. Vi stopper ved en busstasjon der flere ungdommer står i grupper, de henger og drikker øl. De vi stopper ved er under 18 år og Furu politipatruljen kjenner til dem. Politibetjent A ruller ned mitt vindu. Dette er min første deltakende observasjon og jeg glemmer litt hvilken rolle jeg er i og smiler til ungdommene. I det jeg hører stemmen til politibetjent A stivner smilet mitt og jeg tørker det fort vekk og forsøker å erstatte det med det jeg tror er en autoritær mimikk i ansiktet.

Politibetjent A snakker hardt, autoritært og strengt til ungdommene og tar dem skikkelig for å drikke offentlig. Gutten blir bedt om å helle alt innholdet ut og kaste ølflasken. Stemningen er amper, streng og lite hyggelig. Ungdommen liker ikke å måtte helle ut ølen, men velger å lytte til politiet og gjør som han blir bedt om.

Like fort som den autoritære politirollen kom, titter frem den forebyggende rollen.

Politibetjent A kaller gutten som nettopp ble strukket opp bort til politibetjent A sin side av bilen. Vedkommende ruller ned vinduet sitt og slår rett og slett av en koselig prat med gutten. Politibetjent A spør gutten om alt, hvordan han har det hjemme, om han har det bra på skolen, om han har snorklet (noe jeg ikke skjønnte i det hele tatt, men som jeg ble forklart i ettertid betyr å ta kokain), hvor han har vært, hva han skal, om han har hørt fra barnevernet osv.

Jeg opplever det slik at det er en god tone mellom gutten og politibetjent A. Gutten forteller at han står på busstasjonen fordi han venter på kjæresten sin og at han skal hjem etter det. Han prater om at han har tatt seg sammen og gjør det mye bedre på skolen, trives godt på videregående og synes det er spennende og morsomt. Han forteller hva han kunne tenke seg å studere når han er ferdig på videregående. Guttens venner kommer bort etter hvert de også og slår av en prat.

Min observasjon fra Furu politipatruljen i møte med ungdommene er i likhet med en av mine ungdomsinformanters beretninger. Han beskrev å møte politipatruljen ute på dette vis:

Når jeg møtte de [politipatruljen] nede i X eller noe sånt og jeg stod nede med de gutta på stasjonen og de visste jo at de gutta driver med mye rart ikke sant så var det alltid at, for meg så virket det som at de var ute etter å hjelpe meg da. For de visste at de gutta der hadde drita seg ut det var bare å gi faen i dem ikke sant. De kom altså alltid bort til meg og bare - ' ja går det bra med deg ', ditten datten.

*De stod og prata med meg, vi tulla litt med hverandre og ditten og datten. Det var aldri sånn -
- 'ja har du gjort noe', 'har du noe på deg'
og alt det der lissom.*

Denne form for politikontakt med borgerne beskriver Finstad (2000 : 54) som et konverserende politi. Politiet inntar en mer alminneliggjørende rolle selv om det er fremdeles tydelig at det er politiet som tar kontakt og ikke en hvilken som helst voksen person. Samtalene preges av at spørsmål og svar er mer likelig fordelt og det man snakker om må ikke nødvendigvis handle om problemer. Som Finstad (2000 : 54) påpeker er det i denne type møter mellom borgere og politi at man får produsert sosialt lim, omfanget av denne type kontakt har i særlig grad med den generelle nærheten mellom politi og borgerne. Jo mer distansert politiet er i fra sitt nærmiljø, jo mindre sosialt lim er det mulig for dem å produsere (ibid).

Under samtalene med ungdommene opplever jeg at de virker veldig nysgjerrig på politiet. Ungdommene stiller spørsmål om hvordan det er å være politi, hva vi skal i kveld, spør hvem jeg er og jeg presenterer meg selv. En av ungdommene sier han gjerne vil utdanne seg til politimann. Dette fører politibetjent A inn på et gjennomgående tema når vedkommende treffer ungdommer ute på patrulje. Politibetjent A snakker med ungdommene om hvor viktig det er at de holder et plettfritt rulleblad. Politibetjent A forklarer at dette er uhyre viktig dersom de ønsker å ha alle muligheter åpne når de blir eldre i forhold til utdanning og innreise i ulike land. Det påpekes at det er viktig å tenke litt langsiktig og på konsekvenser, ikke bare tenke her og nå.

Gutten som har stått og ventet på kjæresten går for å møte henne når hun kommer av bussen og tar med kjæresten sin bort, slik at vi skal få hilse på henne. Vi prater litt til med henne og en venninne så kjører vi av gårde. Før vi kjører videre fra stasjonen så minner politibetjent A gutten på den delen av politiet som er der til å hjelpe, og at han må bare ringe om han trenger noe. Politibetjent A roser han for at det er lenge siden politiet har hørt noe negativt om han i forhold til kriminell aktivitet. Han takker politibetjent A for praten og ønsker oss en rolig og fin kveld videre.

For meg var dette møte meget interessant fordi jeg kjente også til denne gutten fra før. På begynnelsen av året observerte jeg et meglingsmøte i regi av konfliktrådet i forbindelse med et kurs jeg tok. Da var gutten en av de anmeldte i en straffesak, legemsfornærmelse, oversendt

fra politiet til konfliktrådet. Den gang da, møtte jeg en ung gutt som var kjenning av politiet, det var ikke hans første megling hos konfliktrådet og han var en man kunne si var kommet litt uheldig ut i forhold til miljø og omgangskrets. Han tok valg basert på impulser som ofte viste seg i ettertid å være veldig dårlig valg med alvorlige konsekvenser. Jeg husker det meglingsmøte godt og spesielt han gutten, det virket som om han ble veldig misforstått og han fikk ganske streng behandling av meglere. Jeg husker jeg bet meg fast i dette fordi en konfliktrådsmegler, som tidligere nevnt, skal egentlig holde seg så objektiv som mulig. Det interessante for meg var at jeg nå, ble møtt med et helt annet inntrykk av gutten, det virket som om gutten hadde det så mye bedre. Jeg delte dette med Politibetjent A og ifølge vedkommende kom denne gradvise endringen etter at han var kommet i kontakt med Furu politipatruljen og blitt kalt inn til samtaler der og fulgt opp av dem.

Kanskje det gutten trengte var en reaksjon fra noe eller noen med myndighet og et alvorspreg man ikke kommer utenom når man er i kontakt med politiet? Jeg har ikke noe empirisk belegg for å påstå dette i forhold til denne unge mannen, men jeg syns det er et interessant spørsmål samt viktig å reflektere over hva slags virkning megling hos politiet kan ha. At politiet kommer inn under huden på ungdommene er kanskje det mest forebyggende arbeidet de kan gjøre. Som det kom fram under et intervju med politibetjent A:

Jeg har hatt folk som da har hatt normale saks avgjørelser på alle sakene sine, og så plutselig en dag så får de megling [hos Furu politipatrulje/politimegling] og så plutselig var det, kanskje det var det møtet som gjorde at man begynte å tenke litt annerledes.

Sitatet viser at det for andre ungdommer har i hvert fall vært en, ja hva skal man si, tankevekker eller hjelp. Det kom også frem, som vi har sett, fra intervjuene mine med ungdommene at det hadde mye å si for ungdommene at meglingen skjedde hos politiet.

Det er ikke noe å legge skjul på at hvordan et individ velger å imøtekomme politiet er av stor betydning med tanke på utfallet av møte eller korreksjonen. Som Finstad (2000 : 184) påpeker er det særlig to elementer som virker bestemmende for hvordan politiet møter borgerne. For det første lærevillighet og for det andre at vedkommende anerkjenner politiets rett til å gripe regulerende eller kontrollerende inn (ibid). På det viset kan man fint tenke seg at møtet med ungdommene hadde nok utartet seg i en annen retning dersom ungdommen hadde latt være å gjøre som han fikk beskjed om og ikke helt ut ølet og kastet flasken. Det at han valgte å lytte til pålegg fra politiet førte til at møte mellom han og politibetjent A gikk fra å være preget av formell kontroll til uformell kontroll. Det viser hva slags effekt politiet kan ha både som

kontrollører og som individer i et samfunn. Det viser det rolleskifte man har i det å være politi, og hvordan man mottas og behandles av politiet dersom man som individ er villig til å lytte og utføre pålegg fra politiet.

Politirollen er meget kompleks. Som Dale (2006: 8) skriver er politiet antagelig den yrkesgruppen som er mest involvert i folks konflikter. De er grunnleggende avhengig av samarbeid og tillitt med folket for å få gjort jobben sin (ibid). Dette gjelder så vel ungdommer som resten av befolkningen. For at politiet skal kunne gjøre et godt forebyggende arbeid er det nødt til å kjenne lokalmiljøet, enkelt individene samt bygge opp et tillitsforhold som gjør at ungdommene føler seg trygge med dem og ikke bare opplever dem som kontrollører som er ute etter å ta dem.

På dette vis kan man si man får et styrket politi som har kjennskap til nærmiljøet og kunnskap om ungdommer, man får som Finstad (2000) sier mer sosial lim. Å arbeide forebyggende tett opp mot denne gruppen henger tett sammen med at Furu politipatrulje vet hvor ungdommene henger, hvem de henger med, hvor hjemmefestene skal være, og at dette igjen hviler på at de har en god dialog med ungdommene samt andre aktører i lokalmiljøet. Som en av mine politiinformanter sa, *”ved å se på en ungdom og hvem de henger med så kan det fortelle meg mye om det individet og dets vaner”*.

På den andre siden kan man stille seg spørsmålet et styrket politi for hvem? Ut i fra et intervju jeg hadde med en ungdom så ville jeg sagt et styrket politi for alle parter, både politi, ungdommen, familien og lokalmiljøet. Ungdomsinformanten beskrev en slags trygghet i det å gå fra å være kjenning av politiet til det å kjenne politiet. Fra å være stående utenfor sitt problem og observere, til å være en del av løsningen på problemet. Han opplevde at han fikk være en del av løsningen da han deltok på politimeglinger. Han gikk fra å bli stoppet og pest, til å bli stoppet og pratet til. Kanskje kunnskapen som politiet fikk gikk egentlig til hans fordel fordi de så han som et medmenneske og ikke bare som et kriminalitetsproblem?

Furu politipatruljen skal arbeide forebyggende med ungdommer. Slik det er kommet frem av datamaterialet innebærer dette at politipatruljen i tillegg til å arbeide med vanlig politiarbeid også skal bistå samt forsøke å hjelpe ungdommene hvis de kommer opp i en vanskelig situasjon. Dette kan innebære å være en voksen person dersom ungdommen trenger noen å prate med, veiledning hvis ungdommen føler at de er på vei mot kjøret igjen eller som vi har sett politimegling, for å løse konflikter. Som en ungdomsinformant sa:

Mye av grunnen til at jeg skjerpet meg er på grunn av Furu politipatrulje og særlig engasjementet til politibetjent A.

I likhet med ungdomsinformanten forklarer Furu politipatrulje at de har meget gode tall på tilbakefall prosent etter meglinger, som en politiinformant sa:

Rundt 90 % av de sakene vi megler de ser vi da aldri mer igjen.

Finstad (2000 : 169) forklarer hvordan politiskjønn handler om å iverksette tiltak på lavest mulig kontrollnivå, politiet har mye makt men skal helst ikke bruke det. Ifølge Finstad fører politiskjønnen ofte til at nåde går for rett (ibid). I likhet med Finstad (2000) observerte jeg også flere tilfeller der politiet lot nåde gå for rett og jeg observerte også møter som endte i at individer pratet seg inn i arresten. Utfallet hadde med møte mellom individene å gjøre, politi på den ene siden og borgere på den andre.

Under observeringene av politipatruljene kom det tydelig fram for meg at politiet utøver mye skjønn. Deres oppgave er å løse konflikter ikke fyre oppunder. For deres del så vil en arrest og anmeldelse bety mye mer arbeid framfor en løsning på stedet. Politiet var slik jeg observerte som oftest villig til å gi folk en sjanse dersom det kom fram anger og medgjørighet.

I den andre patruljeerfaringen jeg ønsker å berette, for å belyse politiets kontroll, opplevde jeg hvordan det går an å snakke seg inn i arresten. Jeg opplevde møte med politiet som formell sekundær kontroll. Politibetjent A og jeg hadde vært ute og patruljert hele kvelden og natten, det hadde vært ganske så rolig med få oppdrag. Vi var begge i godt humør, lo og pratet mens vi stod parkert utenfor et utested som skulle til å stenge og fulgte med på folk som gikk forbi. Det var to andre patruljebiler som stod litt lenger nede i gaten, de hadde svart på et oppdrag angående en slåsskamp ved utestedet og tok seg av det.

En ung jente går forbi patruljebilen vi sitter i. Hun er full, lettkledd og viser med sitt kroppsspråk at hun har et problem med enten oss eller vår tilstedeværelse. Dette gjør hun ved å se stygt på oss, løfte armen og hånden på en slik måte som hva ser dere på eller hva er deres problem. Politibetjent A og jeg legger begge merke til dette, politibetjent A går ut av bilen og følger etter jenta. Jeg går også ut av bilen men blir ved bilen. Nøkkelen står i tenningen, bilen står i park. Det er mange mennesker tilstede og jeg synes derfor det er klokest å passe på tjenestebilen.

Jeg hører ikke hva som blir sagt mellom politibetjent A og den unge kvinnen, men står og følger med på menneskene. Politibetjent A kommer ned til meg igjen. Politibetjent A forteller at hun ga tilsnakk til den unge kvinnen og ba henne om å forlate stedet. Det står et par eldre menn sammen med meg som er litt små fulle og vil gjerne bli kjørt hjem. Vi små prater med dem.

Politibetjent A registrerer den samme jenta litt lenger oppi veien, hun har da tatt opp en mobiltelefon og snakker stygt om politiet og sier blant annet ”jævla horepoliti”. Politibetjent A går raskt opp til jenta, jeg blir stående ved bilen sammen med de andre mennene. Politibetjent A prater med jenta, etter hvert tar hun jenta i jakkeermet og viser henne til bilen. Da sier jenta høyt ”politiet tar meg hardt i armen”. Det virker som om hun sier dette inn i mobiltelefonen og politibetjent A ber henne umiddelbart om å legge på. Jeg åpner døren til tjenestebilen og jenta setter seg inn. De tre mennene jeg har stått og pratet litt med kommer med en kommentar om at ”ja sånn skal det gjøres”, jeg sier god kveld og politibetjent A og jeg setter oss inn i tjenestebilen.

Politibetjent A kjefter på jenta og spør hva pokker hun driver med. Jenta sier blant annet at hun ikke har noe respekt for politiet og kanskje om politiet hadde gjort jobben sin så hadde de fått respekt. Hun snakker videre om at hun aldri har fått rettferdig behandling av politiet. Politibetjent A spør hva vedkommende personlig har gjort mot jenta som tilsier at hun kan oppføre seg sånn som hun gjør og kalle politibetjent A for horepoliti. Til det svarer jenta at politiet er bare dritt, at de er ute etter å bråke, at de er maktsyke.

Politibetjent A ber den unge kvinnen om id. Politibetjent A får id kort og tar en bakgrunnssjekk på personen. Det viser seg at jenta er inne i systemet fra før. Politibetjent A bestemmer seg, etter litt mer diskutering med jenta, for å kjøre den unge kvinnen til arresten og anmelde henne for forulempning av tjenestemann.

Her ser vi hvordan den unge kvinnen blir tatt med til arresten på grunn av tidligere saker hos politiet og for å ikke etterkomme politiets henstilling. Jeg opplevde situasjonen slik at jenta kunne kommet seg ut av knipen dersom hun hadde lagt seg langflat for kommentaren og unnskyldt seg, men dette var hun overhodet ikke villig til.

Jenta plystrer og synger i bilen på vei til arresten. Noen ganger humrer hun litt for seg selv. Hun sier:

-”bare vent til jeg får tak i advokaten min, dere har arrestert meg for ingenting”.

Da svarer politibetjent A:

-”at det er godt at du kan regelverket bedre enn meg”.

Vi kommer til politihuset og kjører inn til arresten. Vi går ut av bilen, jeg venter til politibetjent A har kommet seg rundt til min side av bilen, så åpner jeg bil døren og jenta går ut.

Vi kommer inn til arresten og politibetjent A setter seg bak en datamaskin, jenta må stå bak en grønn bom. Jeg står litt på siden og bare følger med. Politibetjent A jobber på dataen og finner frem hvor arresten skal loggføres, samtidig som dette skjer tar jenta opp mobiltelefonen og begynner å fikle med den. Dette får jeg med meg, men velger å la være å si noe. Politibetjent A får det omsider med seg og jenta får beskjed om å skru av mobilen og blir visitert. Hun må ta av alle smykkene, belte og legge det sammen med andre eiendeler i en pose som låses inn i et skap med samme nummer som cellen hennes. Hun blir så registrert og ført til glattcellen.

Det er første gang jeg er inne i politihuset og inne i arresten. Det er stusslig der. Det er nakne vegger og det lukter sterkt av urin. Min tolkning av situasjonen gjør at jeg sitter med en slags forundring over at det er helt utrolig hvor lite det virker som omgivelsene går inn på jenta, greit hun er beruset men det virker nesten som om hun er glad for at hun er der. Kanskje fordi det gjør at hun får bevist for seg selv at politiet er noe dritt som bare er ute etter å ta henne? Selvsagt kan det hende at min tolkning av situasjonen og den unge kvinnen i dette øyeblikket er helt feil, det er ikke noe jeg bevisst ser eller vet, men noe jeg tolker som igjen har noe med mitt ståsted å gjøre og min bakgrunn.

Når vi viser henne til cellen går hun rett inn. Politibetjent A ber hun om å komme ut igjen og sier at hun må ta av seg skoene og legge de utenfor celle døren. Så går hun rett inn igjen og kaster seg bekymrings løst, det virker i hvert fall sånn for meg, ned på madrassen, legger seg godt til rette og lukker øynene. Cellen består av ingenting, det er en betong gulv, vegger, tak, et lite ekkelt toalett i et hjørne og en grønn, tynn plastikk madrass. Det er ganske så utrivelig der.

Jenta virker helt uanfektet, som om det like så godt kunne vært Hotell Continental hun ble vist rom til. Som nevnt tidligere så vet jeg at jeg ikke kan vite dette helt sikkert men oppførselen hennes viste enten at hun var helt uberørt av situasjonen, eller så satte hun bare opp en jernmaske og en likegyldighetsfront for å beskytte seg fra situasjonen og alt hun opplevde.

Etter at hun er låst inne, går vi og skriver en anmeldelse. I anmeldelsen skriver politibetjent A at masterstudent Heidi Bjurstedt var med osv og forklarer til meg at det kan hende jeg blir kalt inn som vitne dersom saken kommer opp til retten. Dette er andre gang jeg får beskjed om at jeg kanskje må vitne i en rettssak og denne gangen tar jeg beskjeden med knusende ro.

Når Politibetjent A er ferdig med å skrive anmeldelsen viser vedkommende meg operasjonssentralen. Det sitter to betjenter der som dirigerer alle og deler ut oppdrag, det er deres stemmer vi hører over sambandet hele kvelden og natten. Jeg snakker litt med politibetjent A om at jeg syns det er helt utrolig hvor lite det virket som om jenta brydde seg. Politibetjent A er jo vant til dette, og det har ikke gått noe innpå henne. Jeg derimot kommer ikke helt over oppførselen til jenta og hvordan hun i denne situasjonen, ble sin verste fiende.

”Når handlingen observeres av sekundærkontrolløren, blir den svært ofte bærer av de typer mening som sekundærkontrolløren har med seg i sitt arsenal av forståelsesmåter” (Christie, 1997 : 93).

Dette sitatet beskriver godt hva som skjedde med den unge jenta og hvordan hun ble observert at politibetjent A, men det står i sterk kontrast i forhold til hva som er blitt presentert angående politimeglinger. Slik jeg ser det er den store forskjellen at det i saker som ender i politimeglinger er mye mer nærhet mellom politi og partene det gjelder, både klager og påklager. Ifølge Støkken (1981 : 33) blir sannsynligvis den formelle kontrollen noe svekket der kontrollør og den som skal kontrolleres er knyttet nært til hverandre. Det blir vist til hvordan polititjenestemenn kan finne det vanskelig å øve den tiltenkte kontroll dersom de identifiserer seg sterkt med lokalsamfunnet. Det blir altså vanskeligere å utøve formell kontroll når det er nærhet tilstede (ibid).

Støkken (1981 : 33) spør hva slags politi ønsker vi? Ønsker vi de rendyrkede kontrollører med et fjernt og upersonlig forhold til sine klienter eller ønsker vi et politi som kan yte tjenester og hjelp der det trengs, muligens en kombinasjon. Hvordan kan vi i tilfellet nå det målet vi setter oss (ibid)? Svaret ligger kanskje i politimeglinger. Politimeglinger blir en arena der politiet blander rollene, og kontrollen de utøver.

På det tidligere nevnte seminaret 17-18 november, advarer derimot Zehr (2008a) mot at politiet skal ha noen rolle i restorative justice møter. Ifølge Young (2003 : 398) er hovedbekymringen til kritikere av at meglinger skjer i regi av politiet at det tillater politiet å få for mye makt samt at politiet vil søke å konstant utvide denne makten. Som en motkritikk påpeker Young at det er det stikk motsatte som skjer nettopp fordi man søker å få partene som

eier konflikten til å komme sammen og løse den, vil ikke makten ligge hos politiet men hos partene (ibid). Dette er i likhet med det jeg har observert, og med politiets syn, de får ikke mer makt men mer kunnskap.

12.2 Politimegling som alternativ eller utvidelse av kontrollapparatet?

I dette kapittelet ønsker jeg å diskutere om man kan se politimegling som et alternativ til kontrollapparatet eller ikke. Jeg vil trekke frem konfliktrådet og kritikken den har mottatt i et forsøk på å se på forholdene rundt politimegling.

Ifølge Falck (1995 : 91) er ikke konfliktrådene blitt noe reelt alternativ til de tradisjonelle reaksjonene, de fleste sakene som er blitt oversendt fra politiet er bagatellmessige straffesaker som ville blitt henlagt. Derfor kan konfliktrådet heller sees som en utvidelse av reaksjonsapparatet (ibid).

Høigård (2007 : 111) forklarer at den norske konfliktrådsordningen er et sammenblandet system, det ligger på det nest nederste trinnet i straffestigen og brukes i stor utstrekning mot ungdom for blant annet butikknasking og graffiti. Partene er ikke likestilte i forhold til alder eller bakgrunn. Sakene ender ofte i pengestraff eller arbeidsstraff uten vanlig prøving av skyldspørsmålet for en domstol, selv der hvor ungdom er under 15 år (ibid). I motsetning til dette er politimegling, som vi har sett, som oftest mellom jevnbyrdige i alder og det brukes som en arbeidsmetode for å jobbe forebyggende med ungdommer.

Høigård (2002) belyser hvordan megling hos konfliktrådet ofte opplevdes som svært urettferdig av graffitiungdommene. I likhet med Falck (1995) forklarer Høigård (2002) hvordan konfliktrådet ble brukt for å straffe ungdommer som ikke hadde blitt straffet av det ordinære strafferettsapparatet. Som Høigård påpeker blir ikke konfliktrådet et alternativ til straff når barn og unge under femten år drass inn på teppet, de kan jo ikke straffes i Norge. Bruken av konfliktråd i graffiti saker var en klar straffeutvidning (ibid).

Kan politimegling stelle seg i samme rekke eller oppleves det som et positivt og velfungerende alternativ? Dette er et meget vanskelig spørsmål å besvare, på den ene siden kan man si at politimegling har blitt benyttet og benyttes for å kunne strekke opp ungdom som ellers ikke hadde fått noen konsekvens for sine handlinger, på den andre siden har politimegling blitt benyttet og benyttes for å hjelpe samt avverge at ungdommer blir en del av strafferettsapparatet.

Den ene historien fra erfaringene fra politimeglingene, viste hvordan saken gikk til politimegling blant annet fordi påklager var under 15 år, og derfor ikke kunne straffes gjennom tradisjonell strafferettslig prosedyre. På dette vis kan vi si at politimegling kan stille seg i samme rekke som konfliktrådsmegling og kritikken den har fått i forhold til at det fungerer som en utvidelse av kontrollapparatet. På den andre siden belyste også historiene hvordan ungdommene ble sluset ut av kontrollapparatet. Både historien som viste at politipatruljen ga ungdommen en sjanse på grunn av at de kjente til vedkommende og historien der sakens sanne karakter eller kompleksitet kom til syne da politiet fikk muligheten til å virkelig grave i de implisertes forklaringer viser dette, altså at politimegling blir et alternativ.

I likhet med Høigård beskriver Cohen (1994) hvordan kontrollapparatet ekspanderer og hvor alternativene ikke blir alternativer men heller en forøkelse av kontrollapparatet. Kontrollnettet sprer seg utover ved at den blir større, tettere og det kommer nye typer nett. Cohen (1994) bruker begrepet feedbackløkker for å forklare hvordan allerede eksisterende organer skaper alternativer til seg selv samtidig som de fortsetter å eksistere. På dette vis blir ”nye” alternativer, alternativene til alternativet og slik vokser systemet (ibid). På samme vis som Høigård (2002) forklarer Cohen (1994) hvordan individer som ikke hadde blitt fanget opp suges inn i et kontrollapparat som kan være vanskelig å komme ut av (ibid).

Som diskutert kan politimegling også sees på som en ny måte å sluse inn ungdommer som ellers hadde gått upåaktet hen, men behøver det å være negativt? Er en utvidelse av kontrollapparatet negativt når det fører til alternativer som gjør at man ikke blir registrert i strafferegisteret? Ungdommene blir mer synlig for politipatruljen som jobber ut i fra et forebyggende perspektiv, men slik det kom frem av den ene ungdomsinformanten var dette til stor fordel for han og det som hjalp han å komme ut av et miljø som var kriminelt og som han selv sa bare *'drev med faenskap'*.

I motsetning til dette bilde av et ekspanderende kontrollapparat uttrykker politimeglerne at de er motivert til å finne kreative løsninger som for eksempel politimegling for å holde ungdommene ute av strafferegisteret og for å forebygge ungdomskriminalitet.

Som den ene politimegleren sa:

Det er menneskelig å feile og det er godt å være med på å rydde oppi ting og det føler jeg er viktig. Vi kommer da som første, hva skal jeg si for noe, første instans utenifra inni en del konflikter og det er ikke sikkert den fasiten ligger verken i straffeprosessen eller strafferetten altså. Kanskje det er helt andre ting som skal virke inn her.

Videre forklarer politiinformanten:

Jeg har fullmakt til å utvise konduite i min gjerning og så lenge man faktisk ikke kan frata de impliserte parter om mulighet til påvirkning, kan en fornærmet som har fått en fik stå fritt når som helst til å trekke tilbake saken. I realiteten så er det jo at det [politimegling] for det første funker bedre[framfor vanlig straff, for eksempel forelegg] og for det andre så er det besparende for byråkratiet og for papirmølla. Så lenge utfallet er antakelig bedre også, så ser jeg ingen grunn til at vi ikke skal, altså, utøve den gjerningen.

Dette sitatet viser at politipatruljens utgangspunkt med politimegling ikke er nødvendigvis å straffe ungdom men å gi dem en rolle i sin egen konflikt. Samtidig kommer det også frem at politimegling oppleves som et bedre arbeidsverktøy i forhold til politiarbeidet generelt og de oppgavene det medfører.

På den ene siden kan man se politimegling, i tråd med Cohen (1994) og Høigård (2002) sine argumenter, som en utvidelse av kontrollapparatet når den fanger opp ungdommer under 15 år, men på den andre siden kan man stille seg spørsmålet om dette nødvendigvis er negativt og hvilke krefter som ligger bak? Av de fire politimeglingene jeg observerte var tre av dem meglinger med ungdommer under den straffrettslige lavalder, der foreldre hadde en aktiv rolle og samtykket til megling. Dette med foreldre eller verger, belyser en annen siden ved spørsmålet om politimegling er alternativ eller kontroll, samt om det straffer ungdommer som egentlig ikke kan eller burde straffes. Det er foreldrene som samtykker til møtet med politiet, foreldrene møter opp med sitt barn til politimegling og har deltatt på forsamtaler forut for meglingen. Så dersom foreldre ønsker at sine barn skal delta på noe de ikke er nødt til i regi av politiet kan man da si at det er politiets nett som utvides eller foreldrenes? Bildet er ikke entydig og svaret faller nok på begge deler.

12.3 Erfaring som kan kaste lys

I dette kapittelet ønsker jeg å diskutere om politipatruljen er lojal til konfliktrådets prinsipper eller om de koloniserer konfliktrådstanken til sitt eget. Jeg vil se på en erfaring fra England for å eksemplifisere, men trekker ingen sammenlignelser mellom forholdene.

Hoyle og Young (2002) evaluerte hvordan Thames Valley Police utførte sine police caution før og etter at de implementerte restorative justice prinsipper. En police caution er en formell ordning av en kriminalsak uten involvering av aktor eller retten. Jeg velger å bruke

dette som et eksempel fordi jeg ser paralleller til politimegling i og med at det også kjøres utenfor retten og uten aktor. Jeg bruker den engelske termen.

Hoyle og Young (2002) forklarer hvordan tidligere forskning har påvist at police caution noen ganger ble brukt til å nedverdige og stigmatisere lovbrøyttere. Dette bekreftet Thames Valley Police og fortalte også at de benyttet police caution til å gi lovbrøytterne en ”bollocking” (skarp irettesettelse) og for å få dem til å gråte. Etter at politiet innførte restorative justice prinsipper, eksempelvis skulle de bruke en skript under police caution som skulle fremme en strukturert diskusjon om skadene som var skjedd grunnet handlingen og hvordan lovbrøytteren kunne gjøre opp for seg, så merket forskerne en stor forskjell (ibid).

”The police achieved an impressive degree of success in engineering a shift away from low visibility, idiosyncratic, sometimes overtly stigmatizing police behavior, towards more consistent practice under conditions of greater visibility and accountability, according to definite aims and standards” (Hoyle and Young, 2002 : 8. avsnitt).

Her virker det som om endringen av politiets klassiske måte å arbeide på ved å innføre restorative justice prinsipper hjalp å sikre en viss kvalitet over police caution og ikke minst en ivaretagelse av gjerningspersonene, samt at de var lojale ovenfor prinsippene i restorative justice. Jeg ønsker, som sagt, ikke å trekke sammenlignelser men synes det var interessant å lese om dette tilfellet og hvilken effekt det hadde på det spesifikke område.

Når disse ungdommene, med foreldrenes ønske, aksept og deltagelse, blir kalt inn til politimegling til Furu politipatrulje, hva er det som egentlig skjer? Er det ment at de skal skremmes, knekkes, avskrekkes eller er det et rent og genuint ønske fra politiet å la ungdommene oppleve å stå til ansvar, møte ansikt til ansikt med det man har gjort for så eventuelt å komme bedre ut av situasjonen? Slik det er kommet frem er det ikke enten eller, men heller både og. Politipatruljen motiveres av ulike faktorer, på den ene siden ser de et behov for å kunne gi en konsekvens der ingenting annet ville skjedd på den andre siden gir de en sjanse til politimegling for å unngå en verre konsekvens.

På noen områder kan man si at politiet er lojale ovenfor konfliktrådets prinsipper, mens på andre områder ser vi en slags kolonisering. Ut i fra mitt materiale kommer det frem at politimeglerne formaner mer enn en konfliktrådsmeidler skal gjøre, de har også mer føringer og krav til partene, når det tilbys politimegling. Politimeglerne bruker mye mer tid med partene i forkant av politimeglingen og deltar generelt sett mer aktivt enn en konfliktrådsmeidler, sett ut i fra Håndbok for meglere (2006). De er lojale til konfliktrådets

ideal om å skape en møteplass med rom for dialog ansikt til ansikt, med å gi partene konflikten tilbake og å sette partene i sentrum av handlingen. Politimeglerne har, slik det er kommet frem av deres beretninger, fokus på å gjenopprette og forsone.

12.4 Rettssikkerhet

Ifølge Høigård (2002) er konfliktrådet nok et eksempel på velmente ideer som blir noe annet i praksis. I realiteten får ungdommene en straff uten de vanlige rettssikkerhetsgarantiene (ibid).

Roche (2003) tar opp, i likhet med dette, et viktig poeng og det er at jo mer utbredt restorative justice prinsipper og programmer blir, desto viktigere blir det å fokusere på om de inneholder noen offentlig ansvarlighet. Hvis programmene ikke gjør det, hva trengs å gjøre for å forsikre at rettssikkerheten er tilstede (ibid). Er det nok ansvarlighet og tilregnelighet i bunn av en megling i regi av politiet? Blir rettssikkerheten ivaretatt? Politimeglerne har som nevnt deltatt på et seminar hvor det ble holdt kurs innenfor restorative justice. Politimeglerne samarbeider med påtalejuristen. For å kvalitetssikre sine meglinger skriver politipatruljen rapporter og loggfører arbeidet sitt. Politimesteren i Eik vet at de holder på med meglinger og Furu politipatrulje har holdt foredrag for Politidirektøren. Ifølge politiinformanten min var politidirektøren meget positiv til deres arbeid.

Et annet aspekt er tidsbruk. Det kom frem i kapittel 5.3 at det vil høyst sannsynlig gå raskere å megle hos politipatruljene fremfor hos konfliktrådet, det er i hvert fall slik de to politimeglere opplever det. Spørsmålet blir da om rettssikkerheten ivaretas eller om det går litt for raskt i forhold til å sette i gang med politimeglingen. Det går også an å spørre seg om rettssikkerheten ivaretas i forhold til samtykke. Det kom frem at linjene ble litt utydelig om det å få innhentet samtykke gikk på informasjon eller press.

Høigård (2007 : 111) beskriver enorme maktforskjeller i norsk konfliktråd, der ungdommene står imot store og sterke krefter. Kan dette poenget også flyttes over til politiet og deres meglinger. Det blir automatisk maktforskjeller når man har med autoriteter å gjøre, politiet innehar mer makt og bruker denne makten til daglig i sitt arbeid. Derimot mente politiinformanten at de ikke fikk mer makt i en politimegling og sa videre:

Det er ikke noe overgrep det er faktisk et tilbud.

Høigård (2007 : 112) påpeker videre at konfliktrådet er et forsøk på å finne nye alternativer til strafferettsapparatet uten å gi slipp på tilhørigheten til strafferettsapparatet. Det er viktig at der

en modell inneholder pønitive elementer at de vanlige rettsikkerhetsgarantiene må være på plass (ibid).

”Om straff skal utmåles, må skyldspørsmålet avgjøres av en domstol. Det gjelder også om straffen omtales i andre termer, som behandling, kompensasjon, mekling eller forsoning” (Høigård, 2007 : 112).

Det blir viktig da å stille spørsmålet om det er straff som skal utmåles i politimeglinger. Ut i fra mine observasjoner virket det ikke som om det var straff som stod i sentrum, heller tvert i mot. Det man søkte å oppnå var en felles forståelse for hvordan konflikten hadde oppstått, å ansvarliggjøre på begge sider samt få lagt ballen død. Slik politiinformanten forklarte i kapittel 6 har politimeglinger resultert i alt fra å ta hverandre i hånden, til å rake løv, enkle avtaler osv.

12.5 Politimegling og konfliktrådsmegling

Ifølge Christie (1982) ligger det mye makt og tilsløring i ord. ”Ord er et godt middel til å dekke over våre handlingers egentlige karakter” (Christie, 1982 : 14). Han gir eksempler som kriminalomsorgen, ordets oppbygging får en til å tenke på omsorg men i realiteten er dette en institusjon som driver med straff av mennesker. Andre eksempler kan være strafferettspleien, program virksomhet i fengsel, betjent, innsatt osv. Et annet ord for betjent er fangevokter, et annet ord for innsatt er fange og et annet ord for straff er pine (ibid).

Hva ligger egentlig i ordet politimegler? Politi er greit nok, vi har alle våre egne assosiasjoner til det ordet, både positive og negative. Noen forbinder det med trygghet, respekt, rettferdighet, lover og regler, kriminalitet osv, andre kan assosierer det med misbruk, tvang, makt, urettferdighet, likegyldighet. Som alt annet spørs det veldig på hvilke erfaringer og oppfatninger man har gjort seg, men de fleste av oss vet hva politiet er. Ordet megler forbinder de fleste med noen som forsøker å hjelpe andre til å komme fram til løsninger.

Ifølge Hareide (2006 : 12) kan man forstå mer av hva konfliktmegling er dersom man ser hva som er alternativet. Megling er et alternativ til at konflikten blir hetere og ender i aggresjon og vold samt et alternativ til at konflikten blir liggende urørt og skaper isolasjon og avstand mellom mennesker (ibid).

”Konfliktmegling/megling er en frivillig konfliktløsningsmetode hvor upartisk(e) tredjeperson(er) hjelper personene som er i konflikt til selv å finne en løsning gjennom en strukturert prosess” (Hareide, 2006 : 13).

Dette er i likhet med ungdomsinformantens opplevelse av at ungdommene fikk mulighet til å møtes ansikt til ansikt og prate ut som to voksne mennesker, istedenfor å fly på hverandre. Det ble skapt et møterom der ungdommen hørte på hverandre. Vedkommende opplevde at konflikten ble avsluttet, ballen lagt død, etter politimeglingen.

Som vi har sett er en politimegler rett og slett en politibetjent kurset i restorative justice som hjelper noen å komme fram til en løsning ved å bruke seg selv og ulike metoder veldig aktivt gjennom hele prosessen, fra hendelsen og fram til meglingsmøte. Konfliktrådet er, som nevnt, et kjent organ som har som hovedoppgave å megle, både i sivile og strafferettslige saker, er politimegling det samme som konfliktrådsmegling? Slik det kommer frem av historiene så er det vel trygt å si at politimegling ikke er det samme som konfliktrådsmegling. Dette kom også fram under intervjuene med politimeglerne nemlig at politimegling og konfliktrådsmegling er meget forskjellige.

Politimegling er ikke en videreføring av konfliktrådsmegling men har implementert noen metoder fra både konfliktrådet og restorative justice. Det er to ulike prosesser, både forut for møte, hva som skjer i møte samt rollene til en politimegler og megler i konfliktrådet. Politimegling benyttes som et arbeidsverktøy i det forbyggende arbeidet med ungdommene, det er løsningsorientert samtidig som det er også kommet frem at det benyttes for å gi en konsekvens der en handling kunne gått upåaktet hen.

Som den ene politimegleren sa:

Vi, både under forarbeidet og også for så vidt underveis, styrer mye mer enn konfliktrådet og har gitt mye mer forventninger. For vi formidler mye mer hvilke forventninger de forskjellige partene har altså bruker mye tid på å forklare de involverte det.

I forhold til konfliktrådet kan man si at partene kommer fram til en eventuell løsning i møte med hverandre. I forhold til politimegling er det kanskje mer egnet å si at man kommer fram til en passende løsning i møte med politiet forut for å møte hverandre, og i møte med hverandre. Dette sier en av politimeglerne seg enig i og påpeker at en av hovedforskjellene ligger der.

Som en av politiinformantene sa i forhold til at politiet har begynt å bruke andre metoder som for eksempel politimegling for å løse ungdomskriminalitet og konflikter:

Det handler vel egentlig bare om erfaring og modenhet i faget tror jeg. At man tør å velge litt utradisjonelle metoder for å avgjøre store og små hendelser. At du alltid må ha en vurdering. Spesielt, og det kommet mer og mer opp for meg dette med ungdom, ting har gjerne en historikk og det må du ta med deg. Du kan ikke bare plukke ut den som til sist var så smart at han løp til politiet, du må ta med forhistoriene og andre intrigermakere, som kanskje ikke er en del av saken i det hele tatt... de må inn. Altså, du må lage en total vurdering i hver enkel sak.

Videre påpeker politiinformanten sitt syn på ungdommer og konflikter slik:

Man har ganske store utfordringer i ungdomsmiljøet, det er forferdelig mye rykter som går og det er mange rykter som blir satt ut bevisst og det er mange som føler seg plaget av rykter. Dette er en verden som ingen voksne beveger seg i. Så kanskje første gang de voksne kommer inn og kanskje begynner å ta affære, og det er derfor det også er viktig å, i våre saker da, at vi kan bruke de voksne som garantister. For at de voksne nå er en del av barnas/ungdommenes problematikk på en helt annen måte. Jeg tror det er veldig sunt for en mor til et offer å treffe en mor til en gjerningsmann i det møte og den prosessen som det her er [politiinformanten sikter til politimeglingen].

På det tidligere nevnte seminaret 17-18 november, tok Zehr (2008a) også opp viktigheten av å ikke ha et enten eller, men både og syn på restorative justice. Etter mine observasjoner så er politimegling slik den arbeides hos Furu politipatrulje ikke rent restorative justice, men den bygger på et sett av dets prinsipper og den forsøker å adaptere en viktig del av dets tankegodt. Å involvere partene og miljøet det gjelder, å gi individene deres konflikt tilbake, å finne en løsning som ikke må være tradisjonell straff samt å skape en mulighet til å møtes.

12.6 Avsluttende ord

I denne masteroppgaven har jeg drøftet politimegling slik det utøves av to politimeglere i Eik kommune, som har deltatt på kurs med konfliktrådet i restorative justice og restorative policing. Innledningsvis stilte jeg spørsmålene hva er politimegling, hvilke likheter og ulikheter mellom politimegling og konfliktrådsmegling kommer frem samt får politiet gjennom politimegling mer kontroll eller bidrar politimegling til å holde ungdommene utenfor strafferettsapparatet?

Jeg har forsøkt å besvare spørsmålet om hva politimegling er ved å se på bakgrunnen til at Furu politipatrulje arbeider med politimegling, hva politimegling innebærer og hvordan partene opplever å delta i en politimegling, både politimeglere samt ungdommene. Konfliktrådet og restorative justice er en del av bakgrunnen til politimegling og jeg har derfor gjennom oppgaven kastet lys på politimegling ved å se på konfliktrådets Håndbok for meglere.

I kapittel 4.4 kom det frem at politimeglerne ser på politimegling som et arbeidsverktøy de tok i bruk i det forebyggende arbeide med ungdommer. Ofte opplever politimeglerne at man unngår å trekke ungdommene inn i den strafferettslige prosessen ved at man går inn og politimegler. Andre viktige argumenter, i forhold til politimegling, som har kommet frem under intervjuene med politimeglerne, er trygghetsfølelsen politi som meglere kan gi til de involverte partene. Rammene rundt møtet appellerer til de involverte partene nettopp fordi det skjer i regi av politiet. Som vi har sett så kan noe av årsakene være at påklager ofte oppleves som mye større og farligere enn det han eller hun faktisk er. En annen grunn kan være at partene enten ikke tar konfliktrådet seriøst på grunn av tidligere erfaringer eller at de rett og slett føler seg bedre ivaretatt av å gå til noen som kjenner til dem og deres situasjon. Dette synspunktet kom frem av ungdomsintervjuene uansett om vedkommende var klager eller påklager. Ungdomsinformantene påpekte også at det ga en viss trygghet at politiet hadde vært en del av prosessen fra starten av, at politiet kjente godt til miljøet, innehar en spisskompetanse på målgruppen samt at det er rom for at det kan bli høyt under taket.

På noen områder kan man si at politiet forholder seg likt til konfliktrådets prinsipper, mens på andre områder ser vi en klar forskjell. Ut i fra mitt materiale, og sett i lys av Håndbok for meglere (2006,) kommer det frem at politimeglerne formaner mer enn en konfliktrådsmegler skal gjøre, de har også mer føringer og krav til partene, når det tilbys politimegling. Politimeglerne bruker mye mer tid med partene i forkant av politimeglingen og deltar generelt sett mer aktivt enn en konfliktrådsmegler, sett ut i fra konfliktrådets Håndbok for meglere (2006).

Politimegling er også interessant i forhold til at det på den ene siden viser hvem som fanges opp og integreres, og på den andre siden hvem som sendes videre inn i kontrollapparatet. I denne sammenhengen er politiblikket også i sving. Vi ser hvordan nærhet, som er en naturlig konsekvens når man arbeider forebyggende i et nærmiljø slik politipatruljen gjør, spiller inn på godt og vondt.

Jeg har selv, som nevnt, observert meglingsmøter der partene sitter igjen med en samtale som var preget av personlig tilstedeværelse, et møte der man på begge sider av gjerdet så hverandre og hvor mange myter av politiet brytes ned. Politimeglingen er kanskje ikke ”rent” eller ”riktig” etter restorative justice prinsippene, eller i tråd med alle verdiene til konfliktrådet, men det er desto et møte som viser seg å fungere i den grad man skal skape en møteplass og dialog.

13. Referanse og Litteraturliste

- Christie, Nils (2004): *En passende mengde kriminalitet*. Oslo : Universitetsforlaget.
- Christie, Nils (2001): *Hvor tett et samfunn?* Oslo : Universitetsforlaget.
- Christie, Nils (1997): "Sosial kontroll." I: *Kriminologi*. Liv Finstad og Cecilie Høigård (red.). Oslo: Pax forlag.
- Christie, Nils (1982): *Pinens begrensning*. Oslo : Universitetsforlaget.
- Christie, Nils (1977): "Konflikt som eiendom." I: *Håndbok for meglere 2006*.
- Cohen, Stanley (1994): *Den sosiale kontrolls nye former : kriminalitet, straf og klassifisering*. København : Hans Reitzels forlag.
- Falck, Sturla (1995): "Konfliktrådene – gjenopprettende rettferd?" I: *Kritisk juss*, nr. 1-1995.
- Finstad, Liv (2000): *Politiblikket*. Oslo : Pax Forlag.
- Hareide, Dag (2006): "Konfliktmegling – et nordisk perspektiv". Oslo : Spartacus Forlag AS.
- Høigård, Cecilie (2002): *Gategallerier*. Oslo : Pax Forlag.
- Høigård, Cecilie (2007): "Realistiske inspirasjoner. Noen grønlandske erfaringer." I: *Brott i välfärden. Om brottslighet, utsatthet och kriminalpolitik. Festskrift till Henrik Tham*. Hanns von Hofer & Anders Nilsson (red.). Stockholm : Rapport 2007:1.
- Håndbok for meglere (2006).
- Kvale, Steinar (1997): *Det kvalitative forskningsintervju*. Lund : Studentlitteratur.
- Lov om barnevernstjenester av 17.juli.Nr 100 1992
- Lipsky, Michael (1980): *Street – level bureaucracy, dilemmas of the individual in public services*. New York : Russel Sage Foundation.
- Marshall, Tony F. (2003): *Restorative Justice: An Overview*. I: *A restorative justice reader Texts, sources, context*. Gerry Johnstone (red.). UK : Willan Publishing.
- Myhrer, Tor-Geir (2007): *Rettslige problemstillinger knyttet til observasjon som metode i politiforskning. Gjeldende rett og forslag til ny regulering*. Oslo : Politihøgskolen
- Mørland, Liv (1995): *Megling i konfliktråd. Hva skjer?* Kristiansand : Høyskoleforlaget.
- Roche, Declan (2003): *Accountability in restorative justice*. New York : Oxford University.
- Støkken, Anne Marie (1981): *Politiet i det norske samfunn*. Oslo : Universitetsforlaget.

Thagaard, Tove (2003): *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. Bergen : Fagbokforlaget.

Young, Richard (2003): "Just cops doing 'shameful' business? Police led restorative justice and the lessons of research". I: *A restorative justice reader Texts, sources, context*. Gerry Johnstone (red.). UK : Willan Publishing.

Zehr, Howard (2008a): Seminar i samarbeid med Institutt for kriminologi og rettssosiologi og Sekretariatet for konfliktrådene. 17. November
"Restorative justice: Overview, research, why I think it "works" for offenders.
Restorative justice and victims: What victims need from justice, what restorative justice can provide, some of the challenges of doing so".

Zehr, Howard (2008b): *Genoprettende ret – en lille bog om ret, uret og retfærdighed*. København : Akademisk Forlag.

Widerberg, Karin (2001): *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt*. Oslo : Universitetsforlaget.

Internett kilder:

Andersen, Per (2004): "Restorative justice and restorative policing."
URL: <http://www.konfliktraadet.no/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2004/Restorative-Justice-and-Restorative-Policing/>.
[Lesedato: 07.05.2008]

Hoyle, Carolyn og Young, Richard (2002): *An evaluation of the implementation and effectiveness of an initiative in restorative cautioning*
URL: <http://www.jrf.org.uk/knowledge/findings/socialpolicy/542.asp>.
[Lesedato: 08.05.2008]

Jørgensen, Gro (2009): *Flere voldssaker til konfliktrådene*.
URL: <http://www.konfliktraadet.no/Nyheter/Flere-voldssaker-til-konfliktradene/>
[Lesedato: 12.04.2009]

Konfliktrådet (2004) *Megling*
URL: <http://www.konfliktraadet.no/Om-konfliktradet/Megling/>
[Lesedato: 25.03.2009]

Konfliktrådet. *Statistikkrapport for 2008*
URL: <http://www.konfliktraadet.no/upload/Sekretariatet/Statistikk/webstatistikk.pdf>
[Lesedato: 12.04.2009]

Thames Valley Police
URL: http://www.thamesvalley.police.uk/news_info/info/rj/rj-rp.htm
[Lesedato: 10.05.2008]

Thames Valley Police power point hos Konfliktrådet

URL: <http://www.konfliktraadet.no/upload/Thames%20Valley%20Police.ppt#256,1>, The Use and Application of Restorative Justice

[Lesedato: 20.04.2008]

Wikipedia, den frie encyklopedi. *Kriminell lavalder*

URL: http://no.wikipedia.org/wiki/Kriminell_lavalder

[Lesedato: 24.03.2009]

14. Vedlegg

Informasjonsskriv og samtykkeerklæringer

Forespørsel om å delta i intervju

Mitt navn er Heidi Victoria Bjurstedt. Jeg er masterstudent i kriminologi ved Universitetet i Oslo og holder nå på med datainnsamling til master-oppgaven min. Temaet for oppgaven er forebyggende politiarbeid og politimegling. Jeg tar bl.a. sikte på å undersøke hvordan dere som deltar eller har deltatt på politimegling opplever det. For å finne ut noe om dette, ønsker jeg å være til stede under politimeglingen og observere samt intervju dere som deltar på meglingen.

Spørsmålene vil dreie seg om meninger, opplevelser, erfaringer etc. Som en del av oppgaven vil jeg drøfte mine funn opp i mot den utviklingen vi ser i dagens kriminalpolitikk og også diskutere politiets rolle og funksjon.

Jeg vil gjerne bruke båndopptaker og også ta notater mens vi snakker sammen, men det er selvsagt bare om den som intervjues ikke har noe imot det. Intervjuet vil ta omtrent en time. Det er frivillig å være med og du har mulighet til å trekke deg når som helst underveis, uten å måtte begrunne dette nærmere. Dersom du trekker deg vil alle innsamlede data om deg bli slettet. Opplysningene vil bli behandlet konfidensielt, og opptakene slettes når oppgaven er ferdig, innen utgangen av 2009. Opplysningene anonymiseres og ingen enkeltpersoner vil kunne kjenne seg igjen i den ferdige oppgaven. Har du spørsmål ift prosjektet, er det fint om du kontakter meg på tlf: 97505795.

Dersom det er i orden at jeg observerer meglingen, er det fint om du tar med samtykke erklæringen ved fram møte hos ungdomspatroljen på Furu. Er du under 18 år må samtykkeerklæringen også underskrives av foresatte.

Hvis du vil være med på intervjuet sendes samtykke erklæringen til meg; Heidi Bjurstedt, Skytterdalen 15, leil. 56, 1337 Sandvika. Er du under 18 år må samtykkeerklæringen også underskrives av foresatte.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste A/S.

Med vennlig hilsen

Heidi V Bjurstedt

Samtykkeerklæring for politimegling

Jeg har mottatt skriftlig informasjon om studien av forebyggende politiarbeid og politimegling. Det er i orden for meg at Heidi V Bjurstedt observerer politimeglingen/møtet.

Signatur .....

Foresattes signatur.....

Telefonnummer .....

Samtykkeerklæring for intervju

Jeg har mottatt skriftlig informasjon om studien av politimegling og ønsker å stille på intervju og er villig til å delta i studien.

Signatur .....

Foresattes signatur.....

Telefonnummer .....

Intervjuguide – Politimegling. For politimegleren.

Historikk

Hva er politimegling?

Hvorfor og når begynte det?

Sprang det ut av MIL og pilot prosjektet?

Hva slags opplæring fikk du forut for politimeglingen?

Hvordan kvalitetssikres deres arbeid? Får dere oppfølging av konfliktrådet i Oslo og

Akershus? Er dere med på årsmøter, sammenkomster i regi av konfliktrådet?

Hvordan arbeider ungdomstemaet på dette området? Når begynte dere med politimegling?

Saksgang

Hvordan får dere saker inn til megling?

Velger dere hvilken saker dere skal selv megle i?

Hvem meglere disse sakene?

Hvor mange saker har dere meglet de siste årene?

Har dere statistikker på det?

Hvor blir det av sakene? Hvor registreres de? Blir meglingen synlig på utfyllende politiattest?

Meglingen og Avtalen

Hvordan meglere dere?

Følger dere konfliktrådets rammer?

Et av hovedprinsippene for konfliktrådsmelegling er at det er basert på frivillighet, hva gjøres for å sikre størst mulig grad av frivillighet?

Et annet viktig prinsipp i konfliktrådsmelegling er at meglere skal holde seg så nøytral som mulig- og ikke fungere som en dommer? Ser dere dette som en utfordring? Eventuelt på hvilke måter?

Hva resulterer politimeglingen i – hvilke type avtaler blir inngått (erstatning, forsoning osv).

Er det spesielle utfordringer eller problemer knyttet til å overholde avtaler – eventuelt hvilke?

I så fall hvor mange avtaler holdes?

Er det politimeglere som følger opp saken og at avtalen blir holdt?

Holdes det meglinger der Konfliktrådet (KR) og politiet samarbeider under og i en megling eller stormøte?

Politimegling

Hva slags saker er til politimegling (kun straffesaker?)

Kan du beskrive en megling: tid, sted, hvem var til stede – hvordan forløp meglingen?

Hadde du bestemte antakelser på forhånd – var det som du ventet eller ikke? På hvilke måter?

Var det spesielle utfordringer, problemer?

Var det noe som gikk lettere enn antatt?

Opplever du at det har noe å si om det er en polititjeneste mann eller kvinne som utfører meglingen?

Megler dere med eller uten uniform?

Om dere megler uten uniform, har dere på dere noen annen form for identifikasjon som tydeliggjør at dere er polititjeneste menn/kvinner?

I en megling opplever du da at du fungerer som politibetjent eller som megler?

Opplever du deg selv som en ”ren” megler eller som en politimegler? Er disse rollene annerledes i dine øyne?

Kritikerne av konfliktrådsmegling sier at megling hos konfliktrådet kan oppfattes som en easy way out. Opplever du at det også er slikt med politimegling eller tror du at deltakerne har mer respekt for det siden det skjer i regi av politiet?

Hva er en politimegling i dine øyne? (formaning, megling, avslutning, forsoning).

Hvordan vil du sammenligne politimegling og megling i konfliktråd? Blir politimegling en slags streng og autoritær konfliktrådsmegling?

Opplever du at ungdommene setter pris på politimeglingen eller det motsatte? Hva kan eventuelt ha betydning for ulike oppfatninger?

Hvordan opplever du at politimegling blir tatt imot i det offentlig rom?

Politirollen

Hva er dine erfaringer med politimegling? Har meglingen endret ditt syn på politiets rolle, eller din rolle som politibetjent?

Vil du si at meglingen går utover dine ordinære oppgaver? Eventuelt på hvilke måter?

Hvordan reagerer andre innenfor politiet på at dere megler?

Hvordan reagere konfliktrådet på at dere megler?

Hvordan reagere Justisdepartementet på at dere megler?

Oppleves det vanskelig å jobbe som både ordinær kontrollør og som ”alternativ” megler?

Opplever du at politimegling endrer politiets rolle eller politiet som organ?

I så fall hvordan?

Får politiet et bredere perspektiv? Får politiet mer makt? Får de innsikt til å se på kriminalitet og kriminelle på en mer utradisjonell måte? Er det positivt at de jobber så tett på alternativer eller negativt? Kan det ha uønskede effekter at politimegling finnes? Skaper politimegling et ”bløtere” politi?

Intervjuguide – Politimegling. For ungdommer som har vært med på politimegling.

Før politimeglingen.

Visste du noe om politiet i forkant av meglingen – eventuelt hva?

Visste du noe om konfliktrådet og hva de tilbyr – eventuelt hva?

Fikk du velge om du vil megle hos konfliktrådet eller hos politiet?

Hvis ja, hvorfor valgte du som du gjorde?

Hvis nei, hadde du valgt annerledes om du hadde hatt den kunnskapen forut for politimeglingen?

Opplever du at du fikk tilstrekkelig informasjon forut for meglingen hos politiet om hva det gikk ut på og hvilke rettigheter du har? (eks fikk du info om taushetsplikt? Om hva som skjer med saken? Om avtalen og dens innvirkning? Om hvor meglingen skulle lagres eller om den skulle lagres?)

Politimeglingen

Kan du beskrive en politimegling du har deltatt på?

Hvor og når fant meglingen sted, hvem var til stede?

Kan du fortelle hva som hendte? Hvem snakket – hva sa de?

Hvordan opplevde du å delta på politimegling?

Hvilke tanker har du gjort deg etterpå?

Var det behagelig eller ubehagelig? Utdyp.

Opplevdes det rettferdig? Utdyp.

Ble du hørt og ivaretatt? Utdyp.

Hva synes du om at politiet også arbeider som meglere? Var det ok at politiet meklet? Eller var det skummelt at politiet meklet?

Var politimegleren med på å pågripe deg eller tilstede i situasjonen som førte til politimegling forut for meglingen?

Hvis ja, hvordan opplever du at samme person som pågriper deg fungerer som megler?

Hva fikk du ut av å møte klager/påklagede?

Hva synes du om avtalen som ble inngått?

Hvordan opplevde du politimegleren?

Hvordan er ditt syn på politiet etter meglingen?

Får du (ungdommer) mer respekt for politiet når de blir møtt med et alternativ der politiet utfører andre oppgaver enn å sette bak lås og slå?

Megling

Har du vært i konfliktråds megling før?

Hvis ja, hva syns du om politimeglingen ift konfliktrådsmeglingen?